

Revisorernas berättelse för 2022

8

2023KS221

2023-04-11

Till
Fullmäktige i Härryda kommun
organisationsnummer 212000 - 1264

Revisionsberättelse för år 2022

Vi, av fullmäktige utsedda revisorer, har granskat den verksamhet som bedrivits i styrelse, nämnder och fullmäktigeberedningar och genom utsedda lekmanrevisorer den verksamhet som bedrivits i kommunens företag. Granskningen av kommunen har utförts av sakkunniga från PwC som biträder revisorerna.

Styrelse och nämnder ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande mål, beslut och riktlinjer samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten. De ansvarar också för att det finns en tillräcklig intern kontroll och återredovisning till fullmäktige.

Revisorerna ansvarar för att granska verksamhet, intern kontroll och räkenskaper samt att pröva om verksamheten bedrivits enligt fullmäktiges uppdrag och mål samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsred i kommunal verksamhet och kommunens revisionsreglemente. Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bilagan "Revisorernas redogörelse för år 2022".

Vi bedömer att kommunstyrelsen, välfärdsnämnden, miljö- och bygglovsnämnden, nämnden för överförmyndare i samverkan och beredningen för framtidens välfärd och samhällsutveckling har bedrivit verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Vi bedömer att räkenskaperna inte är rättvisande med anledning av hantering av pensionsredovisningen. Kommunen avviker mot lag (LKBR 5 kap 4 §) då de redovisar sina pensionsförpliktelser enligt den sk fullfondsmodellen, dvs hela pensionsförpliktelserna redovisas som en avsättning i balansräkning. Påverkan på balansräkningen är materiell då 534,5 mnkr är uppbokade som en avsättning.

Vi bedömer att kommunstyrelsens interna kontroll inte har varit helt tillräcklig. Granskning av hur bisysslor hanteras har visat på stora brister samtidigt som uppföljning av tidigare

granskningar av inköp och upphandling samt intern kontroll i löneprocessen visar att inte helt tillräckliga åtgärder vidtagits.

Vi bedömer att välfärdsnämndens, miljö- och bygglovsnämndens, nämnden för överförmyndare i samverkans och beredningen för framtidens välfärd och samhällsutvecklings interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi bedömer sammantaget att resultatet enligt årsredovisningen är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt.

Vi tillstyrker att fullmäktige beviljar ansvarsfrihet för styrelse, nämnder och beredningar samt de enskilda ledamöterna i dessa organ.

Vi tillstyrker att fullmäktige godkänner kommunens årsredovisning för 2022.

Mölnlycke 2023-04-11

.....
Ingegärd Helén

.....
Marcus Tonell

.....
Mats Eskilson

.....
Christer Holmberg

.....
Leif-Ove Bohlin

.....
Ing-Britt Magnusson

.....
Bengt Sandén

Bilagor

Till revisionsberättelsen hör bilagorna

- Revisorernas redogörelse för år 2022, bilaga 1
- Revisionsrapport Granskning av årsredovisning 2022, bilaga 2
- Revisionsrapport Granskning av god ekonomisk hushållning 2022, bilaga 3
- Revisionsrapport Grundläggande granskning 2022, bilaga 4

- Revisionsrapport Uppföljning av granskningar genomförda år 2020, bilaga 5-6
- Revisionsrapporter tidigare överlämnade (bilaga 7-9 avseende Digitalisering i grundskolan, Bisysslor samt Förstudie välfärdsbrott)
- Revisionsberättelse Landvetter Södra Utveckling AB, bilaga 10
- Granskningsrapport Landvetter Södra AB, bilaga 11
- Revisionsrapport Härryda Vatten och Avfall AB, bilaga 12
- Granskningsrapport Härryda Vatten och Avfall AB, bilaga 13
- Revisionsberättelse Förbo, bilaga 14
- Granskningsrapport Förbo, bilaga 15

Revisionernas redogörelse för år 2022

Syfte

Syftet med revisorernas redogörelse är att på ett överskådligt sätt redovisa genomförda granskningsinsatser under året och att följa upp revisionsplanen. Revisorernas redogörelse är en komplement till revisionsberättelsen.

Den förtroendevalda revisorns uppdrag

Den förtroendevalda revisorns uppdrag regleras i kommunallagens 12 kap. I uppdraget ingår att årligen granska all verksamhet som bedrivs inom nämndernas ansvarsområden i den utsträckning som följer av *God revisionsred.* Revisorerna har att pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om nämndernas och styrelsens interna kontroll är tillräcklig. Revisorernas uppdrag i kommunala bolag och stiftelser är i stort sett detsamma men den främsta skillnaden är att en lekmannarevisor inte granskar räkenskaperna. Det uppdraget har en auktoriserad revisor. Uppdraget att granska bolagets interna kontroll har såväl lekmannarevisorerna som auktoriserad revisor.

Förtroendevalda revisorer och sakkunniga

Förtroendevalda revisorer för 2022 har varit:

- *Ingegerd Helén (ordförande samt vald lekmannarevisor)*
- *Marcus Tonell (vice ordförande samt vald lekmannarevisor)*
- *Ing-Britt Magnusson (samt vald lekmannarevisor)*
- *Leif-Ove Bohlin (samt vald representant för nämnden för Överförmyndare i samverkan)*
- *Christer Holmberg (samt vald lekmannarevisor och vald representant för nämnden för Överförmyndare i samverkan)*
- *Bengt Sandén (samt vald lekmannarevisor)*
- *Mats Eskilson (samt vald lekmannarevisor)*

Revisorerna i kommuner och regioner ska, med stöd av sakkunniga granska och pröva den kommunala verksamheten, enligt kommunallagen och *god revisionsred.*

De förtroendevalda revisorerna har anlitat PwC som sakkunnigt biträde under 2022.

Revisionsinsatser år 2022

Revisionens anslag

För år 2022 var revisionens totala anslag 1 330 tkr. Utfallet för året uppgår till 1 517 tkr. Avvikelsen beror bland felperiodiserade kostnader från år 2021 samt tillkommande granskningsarbete baserat på revisorernas riskbedömning.

Koppling till riskanalys

2022 års revisionsinsatser bygger på en dokumenterad riskanalys.

Redovisning av Årlig granskning

Grundläggande granskning

Grundläggande granskning har genomförts av samtliga styrelser och nämnder. Den grundläggande granskningen innehåller:

- Granskning av måluppfyllelse
- Granskning av styrning och intern kontroll

Resultatet av årets grundläggande granskning framgår av särskilt avlämnad rapport.

Granskning av delårsrapport och årsredovisning

Revisionen granskar och bedömer om räkenskaperna ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning samt om delårsrapport och årsredovisning är upprättade i enlighet med LKBR och god redovisningssed i kommunal verksamhet. Granskningen utgår från riskanalys.

Nedan redovisas innehållet i revisorernas delårsutlåtande:

Revisorerna bedömer:

att det prognostiserade resultatet är förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2022.

att det prognostiserade resultatet delvis är förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2022.

att delårsrapporten inte i allt väsentligt är upprättad i enlighet med lag och god redovisningssed. Detta utifrån att kommunen avviker mot lag (LKBR 5 kap 4 S) då de redovisar sina pensionsförpliktelser enligt den s.k. fullfondsmodellen, dvs hela pensionsförpliktelserna redovisas som en avsättning i balansräkning. Enligt lag ska pensionsförpliktelser intjänade tom. 1997 redovisas som en ansvarsförbindelse.

I PwCs granskningsrapport av delårsrapport redovisas följande slutsats:

Grundat på vår översiktliga granskning har det kommit fram omständigheter enligt ovan som ger oss anledning att anse att delårsrapporten inte i allt väsentligt är upprättad i enlighet med lag och god redovisningssed.

Detta baseras på:

- Kommunen avviker mot lag (LKBR 5 kap 4 §) då de redovisar sina pensionsförpliktelser enligt den s.k. fullfondsmodellen, dvs hela pensionsförpliktelsen redovisas som en avsättning i balansräkning. Enligt lag ska pensionsförpliktelser intjänade tom. 1997 redovisas som en ansvarsförbindelse.
- Kommunen redovisar inte successiv vinstavräkning inom exploateringsredovisningen utan redovisar kostnader och intäkter i resultaträkningen först när projekten slutredovisas helt eller delvis. Detta är en avvikelse från god redovisningssed.
- Vi noterar att kommunen har klassificerat kostnaderna för medfinansiering till statlig infrastruktur som en övrig kostnad i noterna där det enligt god redovisningssed skall vara ett lämnat bidrag. I dialog med kommunen skall detta ses över och rättas till årsbokslutet. I balansräkningen skall medfinansiering till statlig infrastruktur redovisas som en avsättning vilket kommunen gör i delårsrapporten. Enligt god redovisningssed skall avsättningar omprövas vid varje balansdag, dvs avsättningen skall på balansdagen motsvara bästa uppskattningen av det belopp som kommer att krävas av förpliktelsen. Det skall göras en försiktig bedömning och en objektiv värdering som tar hänsyn till eventuell tidigare erfarenhet av liknande transaktioner.

Nedan redovisas en sammanfattning av PwC:s granskningsrapport avseende granskning av årsredovisningen.

- Genomförd granskning visar att förvaltningsberättelse, resultaträkning, kassaflödesanalys, noter, driftredovisning, investeringsredovisning och sammanställda räkenskaper uppfyller kraven i LKBR¹ och god redovisningssed i kommunal verksamhet..
- Balansräkningen uppfyller inte kraven enligt LKBR och RKR:s rekommendationer. Vid granskningen av kommunens årsredovisning har följande väsentliga avvikelser mot LKBR och god sed noterats: Kommunen avviker mot lag (LKBR 5 kap 4 §) då de redovisar sina pensionsförpliktelser enligt den sk fullfondsmodellen, dvs hela pensionsförpliktelsen redovisas

¹ Lag om kommunal bokföring och redovisning

som en avsättning i balansräkning. Påverkan på balansräkningen är materiell då 534,5 mnkr är uppbokade som en avsättning. Avvikelserna ovan överstiger vår materialitet och bedöms som väsentliga. Detta leder till att vi bedömer att räkenskaperna² inte är rättvisande.

Nedan redovisas en sammanfattning av PwC:s granskningsrapport avseende god ekonomisk hushållning.

- Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2022.
- Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2022. Indikatorerna saknar (av kommunfullmäktige satt) riktvärde därmed kan vi inte uttala oss om dess måluppfyllelse. Genom den samlade bedömningen per verksamhetsmål/prioriterat område framgår viss jämförelse i tiden samt med andra kommuner. Vi kan inte göra någon annan bedömning än den som styrelsen redovisar i årsredovisningen.
- Styrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning. För år 2022 görs styrelsen bedömningen att Härryda kommun uppnår god ekonomisk hushållning. Vi gör ingen annan bedömning av måluppfyllelsen än den som Kommunstyrelsen redovisar.

Lekmannarevision - granskning av bolag

Lekmannarevisorerna har uttalat sig eller kommer att uttala sig (beror på bolagens tidsplanering) i en granskningsrapport om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt sätt, om verksamheten sköts på ett från ekonomiskt synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig. De granskningsrapporter som är klara biläggs revisionsberättelsen.

Den grundläggande granskningen av bolagen visar att bolagen sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen är god. Vi har dock genomgående identifierat att utformning av verksamhetsmål och uppföljning av dessa kan utvecklas för att ge en bättre bild av hur väl bolagen når sina verksamhetsmässiga målsättningar.

Fördjupad granskning

Fördjupade granskningar genomförs där riskanalysen visar på stora risker och där revisionen bedömer att den grundläggande granskningen inte är tillräcklig.

² Med räkenskaper menar kommunens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter.

Nedan redovisas en sammanfattning i form av revisorernas iakttagelser för respektive fördjupad granskning. Fullständiga granskningar med missiv och rapporter återfinns på kommunens hemsida.

- *Granskning av digitalisering i grundskolan*

Gransknigen visade att välfärdsnämnden inte helt säkerställer att det finns förutsättningar för en ändamålsenlig implementering av den nationella digitaliseringsstrategin och de förändrade styrdokumenterna samt att den interna kontrollen inom området inte helt är tillräcklig.

- *Granskning av bisysslor*

Gransknigen visade att kommunstyrelsen ej har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av bisysslor. Vi revisorer ser allvarigt på detta. Rapporten innehåller en rad rekommendationer varav några särskilt lyftes i revisorernas missivskrivelse till kommunstyrelsen.

Uppföljning

- *Uppföljning av granskningar genomförda år 2020*

Gransknigen visade att kommunstyrelsen inte helt vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade iakttagelser avseende granskning av inköp och upphandling samt granskning av intern kontroll i löneprocessen.

Gransknigen visade att välfärdsnämnden i allt väsentligt vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade iakttagelser avseende granskning av styrning, uppföljning och kontroll för ändamålsenlig, effektiv och rättssäker IFO-verksamhet.

Förstudie

- *Förstudie Kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott*

Förstudien visade att Härrydas kommun genom såväl kommunstyrelse och nämnder har möjlighet att stärka, intensifiera och utveckla arbetet med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott. Det handlar både om att upprätta styrdokument, utveckla arbetet med riskanalyser för att identifiera prioriterade områden där åtgärder kan vidtas samt att stärka dels samordningen inom kommunkoncernen, dels samverkan och erfarenhetsutbytet med andra myndigheter och kommuner.

Övriga granskningsinsatser samt dialog/kommunikation

I övrigt har revisorerna arbetat med löpande dialog med fullmäktiges presidium, nämndpresidier och tjänstepersoner under året bland annat i syfte att erhålla information om verksamheternas styrning och utveckling samt uppnådda resultat. Ett antal frågor har ställts och besvarats. Erhållen information har dels utgjort del av

revisoreernas grundläggande granskning under året och dels grund för framtida planering inom revisionen.

För Härryda kommuns förtroendevalda revisorer

Ingegerd Helén, revisionens ordförande

Granskning av årsredovisning 2022

Härryda kommun

April 2023

Projektledare Gunilla Lönnbratt

*Projektmedarbetare Stefana Preenja, Emelie Johansson,
Johannes Claesson, Nikolina Djurovic*

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat kommunens årsredovisning för perioden 2022-01-01 – 2022-12-31. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2022.

Granskningen syftar till att ge underlag för en bedömning om räkenskaperna ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning samt om årsredovisning är upprättad i enlighet med LKBR och god redovisningssed i kommunal verksamhet.

Med utgångspunkt från syftet har följande områden granskats:

Område	Uppfyller kraven	
Förvaltningsberättelse	Ja	
Resultaträkning	Ja	
Balansräkning	Nej	
Kassaflödesanalys	Ja	
Noter	Ja	
Driftredovisning	Ja	
Investeringsredovisning	Ja	
Sammanställda räkenskaper	Ja	

Innehållsförteckning

Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	3
Avgränsning och metod	3
Granskningsresultat	4
Iakttagelser	4-5
Bedömning	4-5

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen 11 kap. 20 § ska årsredovisningen lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Enligt 4 kap 3 § LKBR ska årsredovisningens delar upprättas som en helhet och ge en rättvisande bild av verksamhetens resultat och kommunens eller landstingets ekonomiska ställning. Revisorernas skriftliga bedömning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av årsredovisningen. Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen.

Syfte

Granskningen syftar till att ge underlag för en bedömning om räkenskaperna ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat och ekonomiska ställning samt om årsredovisning är upprättad i enlighet med LKBR och god redovisningssed i kommunal verksamhet.

Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL)
- Lag om kommunal bokföring och redovisning (LKBR)
- Rådet för kommunal redovisnings rekommendationer

Avgränsning och metod

Avgränsning och inriktning har skett efter en bedömning av väsentlighet och risk. Till grund för bedömningen ligger bland annat resultatet av tidigare års granskning och förändringar i normgivning avseende den kommunala redovisningen.

Fel i räkenskaperna betraktas som väsentliga om de är av sådan omfattning eller typ att de, om de varit kända för en välinformerad läsare av årsredovisningen med intressen i kommunen, hade påverkat dennes bedömning av kommunen. Detta kan inkludera såväl kvalitativa som kvantitativa fel och varierar mellan kommuner och verksamheter.

Granskningen har utförts enligt god revisionssed för kommuner i Sverige. Det innebär att den varit så ingående och omfattande som god sed vid detta slag av granskning kräver.

Den granskade årsredovisningen fastställdes av kommunstyrelsen 2023-04-05 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2023-04-27. Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef samt redovisningschef.

Granskningsresultat

Räkenskaper

Resultaträkning

Resultaträkningen uppfyller kraven enligt LKBR och RKR:s rekommendationer.

Balansräkning

Balansräkningen uppfyller inte kraven enligt LKBR och RKR:s rekommendationer.

Vid granskningen av kommunens årsredovisning har följande väsentliga avvikelser mot LKBR och god sed noterats:

- Kommunen avviker mot lag (LKBR 5 kap 4 §) då de redovisar sina pensionsförpliktelser enligt den sk fullfundsmodellen, dvs hela pensionsförpliktelsen redovisas som en avsättning i balansräkning. Påverkan på balansräkningen är materiell då 534,5 mnkr är uppbokade som en avsättning.

Avvikelserna ovan överstiger vår materialitet och bedöms som väsentliga.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen uppfyller kraven enligt LKBR och RKR:s rekommendationer.

Noter

Noterna uppfyller kraven enligt LKBR och RKR:s rekommendationer.

Bedömning

Vi bedömer att räkenskaperna¹ inte är rättvisande.

Avvikelse mot lag och god sed har identifierats avseende pensionsredovisning enligt fullfundsmodellen.

Förvaltningsberättelse, driftredovisning och investeringsredovisning

Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen *uppfyller* kraven enligt LKBR och RKR:s rekommendationer.

Driftredovisning

Driftredovisningen uppfyller kraven enligt LKBR och RKR:s rekommendation R14.

Investeringsredovisning

Investeringsredovisningen uppfyller kraven enligt LKBR och RKR:s rekommendation R14.

¹ Med räkenskaper menar kommunens resultaträkning, balansräkning, kassaflödesanalys och noter.

Bedömning

Grundat på vår granskning *har det inte* framkommit *några* omständigheter som ger oss anledning att anse att förvaltningsberättelsen, driftredovisningen och investeringsredovisningen inte är upprättad i enlighet med LKBR och god redovisningssed.

Sammanställda räkenskaper

Årsredovisningen *innehåller* sammanställda räkenskaper.

Sammanställda räkenskaperna *uppfyller* kraven enligt LKBR och RKR:s rekommendationer.

Bedömning

Grundat på vår granskning *inte* framkommit *några* omständigheter som ger oss anledning att anse att den sammanställda redovisningen inte är upprättad i enlighet med LKBR och god redovisningssed.

Annan information

Vi har tagit del av årsredovisningens övriga delar, sida 1-4, 49-59.

Bedömning

Enligt vår uppfattning överensstämmer sida 1-4, 49-59 i alla väsentliga avseenden med övriga delar i årsredovisningen.

2023-04-11

Gunilla Lönnbratt

Auktoriserad revisor

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Granskning av god ekonomisk hushållning 2022

Härryda kommun

Mars 2023

Projektledare: Marie Lindblad

*Projektmedarbetare: Stefana Preenja, Emelie Johansson,
Nikolina Djurovic och Johannes Claesson*

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av kommunens förtroendevalda revisorer granskat om resultaten för god ekonomisk hushållning är förenliga med de mål fullmäktige beslutat. Uppdraget ingår som en obligatorisk del av revisionsplanen för år 2022.

Syftet med granskningen är att ge kommunens revisorer underlag för sin skriftliga bedömning om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Med utgångspunkt från ställd revisionsfråga lämnas följande revisionell bedömning:

Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2022.

Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2022. Indikatorerna saknar (av kommunfullmäktige satt) riktvärde därmed kan vi inte uttala oss om dess måluppfyllelse. Genom den samlade bedömningen per verksamhetsmål/prioriterat område framgår viss jämförelse i tiden samt med andra kommuner. Vi kan inte göra någon annan bedömning än den som styrelsen redovisar i årsredovisningen.

Styrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning. För år 2022 görs styrelsen bedömningen att Härryda kommun uppnår god ekonomisk hushållning. Vi gör ingen annan bedömning av måluppfyllelsen än den som Kommunstyrelsen redovisar.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Revisionskriterier	3
Avgränsning och metod	3
Granskningsresultat	4
God ekonomisk hushållning	4
Iakttagelser	4
Bedömning	5
Bedömning utifrån revisionsfrågan	6

Inledning

Bakgrund

Enligt kommunallagen 11 kap. 20 § ska årsredovisningen lämnas över till fullmäktige och revisorerna snarast möjligt och senast den 15 april året efter det år som redovisningen avser.

Kommunen skall formulera verksamhetsmässiga och finansiella mål för god ekonomisk hushållning i budgeten. Dessa mål ska sedan följas upp i delårsrapport och årsredovisning.

Revisorerna ska enligt kommunallagen 12 kap. 2 § bedöma om resultaten i årsredovisningen är förenligt med de mål fullmäktige beslutat. Revisorernas skriftliga bedömning ska lämnas till fullmäktige inför behandlingen av årsredovisningen.

Kommunstyrelsen är ansvarig för upprättandet av årsredovisningen.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningen syftar till att ge revisorerna underlag för sin skriftliga bedömning om resultatet är förenligt med de mål fullmäktige beslutat.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?

Revisionskriterier

Följande kriterier används i granskningen:

- Kommunallag (KL)
- Fullmäktiges beslut avseende god ekonomisk hushållning

Avgränsning och metod

Granskning av kommunens måluppfyllelse har genomförts i enlighet med Skyrevs rekommendation "RU Granskning av årsredovisning". Granskningen har skett genom genomgång av kommunens årsredovisning.

Den granskade årsredovisningen fastställdes av kommunstyrelsen 2023-04-05 och fullmäktige behandlar årsredovisningen 2023-04-27.

Rapportens innehåll har sakgranskats av ekonomichef och redovisningschef.

Granskningsresultat

God ekonomisk hushållning

Kommunfullmäktige har beslutat om mål för god ekonomisk hushållning i Budget 2022.

lakttagelser

Finansiella mål

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens finansiella mål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget för 2022. Av uppföljningen framgår att båda finansiella mål är uppfyllda.

Finansiella mål	Utfall 2022	Måluppfyllelse
Soliditetsnivån ökar med en procentenhet per år.	Soliditeten ökade med 5 procent.	Målet är uppfyllt.
Resultatet är 2,5 procent av verksamhetens nettokostnader.	Resultatets andel av verksamhetens nettokostnader uppgick till 14,7 procent	Målet är uppfyllt.

Mål för verksamheten

I årsredovisningen görs en avstämning mot kommunens verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning som fastställts i budget 2022. Kommunen har fyra politiskt prioriterade områden med två till fem indikatorer kopplade till sig. Bedömning av måluppfyllelse görs per område. Av årsredovisningen framgår att tre av fyra prioriterade områden bedöms som uppfyllda och ett bedöms som delvis uppfyllt.

Verksamhetsmål - politiskt prioriterade områden	Måluppfyllelse
Bostadsbyggandet utformas så att en befolkningsökning på lägst 1,5% kan mötas med alla bostäder i alla ägande- och upplåtelseformer.	Målet bedöms som uppfyllt.
Full behovstäckning inom förskoleverksamheten och föräldrar kan välja verksamhetsform.	Målet bedöms som uppfyllt.
Alla elever har efter slutförd grundskola eller gymnasieutbildning tillräcklig kompetens för arbete eller fortsatta studier.	Målet bedöms som delvis uppfyllt.
Det finns bostäder av god kvalitet och god tillgänglighet för äldres och funktionsnedsattas bedömda behov.	Målet bedöms som uppfyllt.

Bedömning

Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara förenligt med de finansiella mål som fullmäktige fastställt i budget 2022.

Grundat på vår granskning av årsredovisningens återrapportering har det inte framkommit några omständigheter som ger oss anledning att anse att resultatet inte skulle vara delvis förenligt med de verksamhetsmål som fullmäktige fastställt i budget 2022. Indikatorerna saknar (av kommunfullmäktige satt) riktvärde därmed kan vi inte uttala oss om dess måluppfyllelse. Genom den samlade bedömningen per verksamhetsmål/prioriterat område framgår viss jämförelse i tiden samt med andra kommuner. Vi kan inte göra någon annan bedömning än den som styrelsen redovisar i årsredovisningen.

Styrelsen lämnar en sammanfattande bedömning avseende den samlade måluppfyllelsen avseende god ekonomisk hushållning. För år 2022 görs styrelsen bedömningen att Härryda kommun uppnår god ekonomisk hushållning. Vi gör ingen annan bedömning av måluppfyllelsen än den som Kommunstyrelsen redovisar.

Bedömning utifrån revisionsfrågan

Revisionsfråga	Bedömning	
Är årsredovisningens resultat förenligt med de mål fullmäktige beslutat avseende god ekonomisk hushållning?		
<i>Finansiella mål</i>	Ja Målen uppfylls.	
<i>Verksamhetsmål</i>	Delvis Tre av fyra mål uppfylls	

2023-04-11

Marie Lindblad

Uppdragsledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av beslutad projektplan. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Grundläggande granskning av styrelse och nämnder 2022

Härryda kommun

April 2023

*Marie Lindblad, certifierad kommunal revisor
Gustaf Almqvist, revisionskonsult
Pariya Baker, revisionskonsult*

Innehållsförteckning

Sammanfattning med rekommendationer	3
Inledning	5
Kommunstyrelsen	8
Välståndsnämnden	12
Miljö- och bygglovsnämnden	16
Bilaga: Sammanställning av revisionsfrågor för alla revisionsobjekt	18

Sammanfattning

Sammanfattande revisionell bedömning

Granskningsområde	KS	VFN
Ändamålsenlighet	Grön	Grön
Ekonomiskt tillfredsställande	Grön	Grön
Intern kontroll	Grön	Grön

Inledning

Inledning

Bakgrund

Av kommunallagen och god revisionssed följer att revisorerna årligen ska granska alla styrelser och nämnder.

Kommunstyrelsen och nämnderna ska förvalta och genomföra verksamheten i enlighet med fullmäktiges uppdrag, lagar och föreskrifter. För att fullgöra uppdraget måste respektive organ bygga upp system och rutiner för styrning, uppföljning, kontroll och rapportering samt säkerställa att dessa rutiner tillämpas på avsett sätt. En bristfällig styrning och kontroll kan riskera att verksamheten inte bedrivs och utvecklas på avsett sätt.

Syfte och revisionsfrågor

Syftet med den översiktliga granskningen är att ge kommunens revisorer ett underlag till uttalande i revisionsberättelse. Följande övergripande revisionsfråga ska besvaras:

Har kommunstyrelsens och nämndernas förvaltning skett på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt med tillräcklig intern kontroll?

Granskningen omfattar följande granskningsområden:

1. Styrning, kontroll och åtgärder.
2. Måluppfyllelse för verksamheten.
3. Måluppfyllelse för ekonomin

Nr 1 utgör underlag för att pröva om den interna kontrollen är tillräcklig. Övriga områden bildar underlag för att bedöma om förvaltningen sker på ett ändamålsenligt (2) och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt (3).

Revisionskriterier i granskningen utgörs främst av kommunallagen 6:6 och följsamhet till fullmäktiges uppdrag i form av mål och budget 2022.

Metod och avgränsning

Den översiktliga granskningen har skett genom dokumentanalys. I tid avgränsas granskningen i huvudsak till år 2022. I övrigt se "syfte och revisionsfrågor".

Respektive granskningsområde bedöms med hjälp av signalsystem: grön (tillräckligt), gult (delvis) och röd (otillräckligt).

Kompletterande information

Välfrädsnämnden

Välfrädsnämnden avvecklades 2022-12-31. Detta har medfört att vi har kunnat granska nämndens ansvarstagande under 2022 utifrån budget, verksamhetsplan och gjorda uppföljningar under 2022. Det finns dock ingen verksamhetsberättelse för Välfrädsnämnden. De nya nämnderna Socialnämnden och Nämnd för utbildning, kultur och fritid har dock fastställt en verksamhetsberättelse för 2022 för de delar av den tidigare Välfrädsnämnden som de nu ansvarar för. Vi har därför utgått från dessa dokument när vi granskat om Välfrädsnämnden nått sina verksamhetsmässiga och ekonomiska mål.

Miljö- och bygglovsnämnden

Nämnden har ingen verksamhetsplan eller budget för verksamheten. Utifrån detta har ingen regelrätt grundläggande granskning genomförts utan bara iakttagelser.

Kommunestyrelsen

Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet <i>Baseras på revisionsfråga 5a</i>	Grön	Styrelsens förvaltning har fullgjorts på ett ändamålsenligt sätt under år 2022. Har uppnått sitt verksamhetsmål.
Ekonomiskt tillfredsställande <i>Baseras på revisionsfråga 5b</i>	Grön	Styrelsens förvaltning har skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 87 MNKR.
Intern kontroll <i>Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d</i>	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till styrelsens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Granskningsiakttagelser, kommunstyrelsen

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har styrelsen antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Kommunstyrelsen antar verksamhetsplan med driftbudget 2022-2024 samt investerings- och exploateringsbudget 2022-2026 vid sammanträdet 2021-11-18 § 407.
2. Budget	a) Har styrelsen antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Budget återfinns i verksamhetsplan
3. Mål	a) Finns mål formulerade för styrelsens verksamhet?	Grön	I verksamhetsplanen lyfts fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning: Bostadsbyggandet utformas så att en befolkningsökning på lägst 1,5 % kan mötas med alla bostäder i alla ägande- och upplåtelseformer. Några andra mål finns ej.
	b) Finns mål formulerade för styrelsens ekonomi?	Grön	Styrelsen har antagit en budget och därmed finns mål för ekonomin. De ekonomiska målen utgörs av fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning, om soliditet och redovisat resultat.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Verksamhetsmål samt finansiella mål har tillhörande indikatorer/mått
4. Rapportering och åtgärder	a) Har styrelsen upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Styrelsen delges <i>årsplan kommunstyrelsen 2022</i> vid sammanträdet 2022-02-10 § 73.
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Utifrån protokoll framgår att kommunstyrelsen har fått fyra uppföljningar med prognoser samt ett delårsbokslut med prognos och ett årsbokslut, vilket är i enlighet med årsplanen.
	c) Vidtar styrelsen tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	I delårsrapport per augusti noteras att styrelsen prognostiserar att nå sitt verksamhetsmål vid års slut. Inga åtgärder är därmed aktuella.
	d) Vidtar styrelsen tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	I delårsrapport per augusti prognostiseras ett överskott. Inga åtgärder är därmed aktuella.

Granskningsiakttagelser, kommunstyrelsen

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
5. Måluppfyllelse	a) När styrelsen uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Styrelsen uppnår sitt verksamhetsmål för år 2022.
	b) När styrelsen uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Nettokostnaden för kommunstyrelsen uppgår till 187 mnkr, vilket avviker positivt med 87 mnkr jämfört mot budget.

Välfärdsnämnden

Sammanfattning

Granskningsområde	Revisionell bedömning	Kommentar
Ändamålsenlighet <i>Baseras på revisionsfråga 5a</i>	Grön	Nämndens förvaltning har fullgjorts på ett ändamålsenligt sätt under år 2022. Har uppnått två av tre verksamhetsmål.
Ekonomiskt tillfredsställande <i>Baseras på revisionsfråga 5b</i>	Grön	Nämndens förvaltning har skett på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt under år 2022. Resultat mot driftbudget: + 45 MNKR.
Intern kontroll <i>Baseras på revisionsfråga 1a, 2a, 3a-c, 4a-d</i>	Grön	Den interna kontrollen hänförlig till nämndens förvaltning har varit tillräcklig under 2022.

Granskningsiakttagelser, välfärdsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
1. Verksamhetsplan	a) Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Välfärdsnämnden antar verksamhetsplan med driftbudget 2022-2024 samt investeringsbudget 2022-2026 vid sammanträdet 2021-11-17 § 286
2. Budget	a) Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Budget återfinns i verksamhetsplan
3. Mål	a) Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Kommunfullmäktige har beslutat om fyra verksamhetsmål för god ekonomisk hushållning i fullmäktiges strategiska plan för 2019-2022. Tre av dessa berör välfärdsnämndens verksamheter och återfinns i nämndens verksamhetsplan för 2022.
	b) Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Nämnden har antagit en budget och därmed finns mål för ekonomin.
	c) Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Verksamhetsmål samt finansiella mål har tillhörande indikatorer/mått
4. Rapportering och åtgärder	a) Har nämnden upprättat direktiv/instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Nämnden antar <i>Årshjul för ledning och styrning samt årsplan för välfärdsnämnden 2022</i> vid sammanträdet 2022-01-12 § 8.
	b) Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Utifrån protokoll framgår att nämnden har fått fyra uppföljningar med prognoser samt ett delårsbokslut med prognos och ett årsbokslut, vilket är i enlighet med årsplanen.
	c) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Gult	I delårsrapport per augusti prognostiseras två av tre mål uppnås och ett delvis uppnås. Några tydliga åtgärder för att nå verksamhetsmålet framgår inte av protokoll eller erhållen dokumentation.
	d) Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	I delårsrapport per augusti prognostiseras ett överskott vid helår. Åtgärder är därmed ej nödvändiga.

Granskningsiakttagelser, välfärdsnämnden

Revisionsfrågor		Bedömning	Ev. noteringar
5. Måluppfyllelse	a) När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	I verksamhetsberättelsen för Sektor Socialtjänst bedöms verksamhetsmålet som uppfyllt. I verksamhetsberättelsen bedömer Sektor Utbildning, kultur och fritid ett mål som uppfyllt och ett mål bedöms som delvis uppfyllt.
	b) När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Sektor Socialtjänst redovisade för 2022 ett ekonomiskt överskott för på 36,8 mnkr. Sektor Utbildning, kultur och fritid redovisade för 2022 ett ekonomiskt överskott för på 6,3 mnkr. I årsredovisningen sammanfattas nettokostnaden för välfärdsnämnden till 2 048 mnkr, vilket innebär en positiv budgetavvikelse på 45 mnkr.

Miljö- och bygglovsnämnden

Granskningsiakttagelser, miljö- och bygglovsnämnden

- Miljö- och bygglovsnämnden ansvarar för myndighetsutövning inom miljö- och hälsoskyddsområdet och byggnadsområdet. Den ska också lämna råd, upplysningar och information i frågor som rör nämndens verksamhet.
- I miljö- och bygglovsnämndens reglemente, beslutat av kommunfullmäktige 2020-03-26 § 50, fastslås att miljö- och bygglovsnämnden ska fullgöra kommunens uppgifter avseende myndighetsutövning inom miljö- och hälsoskyddsområdet och byggnadsområdet samt lämna råd, upplysningar och information i frågor som rör nämndens verksamhet.
- Kommunfullmäktige har under 2022 fastställt nytt reglemente för samtliga nämnder som gäller från och med 1 januari 2023.
- Det finns ingen upprättad verksamhetsplan för miljö- och bygglovsnämnden för året 2022. Nämnden har däremot beslutat om en tillsynsplan för 2022 vid sammanträdet 2022-01-25 § 4.
- Nämnden har ett årshjul för bland annat uppföljning av verksamheten för 2022 där nämndens årliga planering. Vid genomgång av nämndens protokoll är det inte möjligt att bekräfta att nämnden antagit/delgetts årshjulet.
- Nämnden antar en plan för intern kontroll för år 2022 i samband med sammanträdet 2022-03-01 § 24. Nämnden tar även del av information om intern kontroll av nämndens ordförande 2022-10-04 § 167.
- Nämnden har under 2022 haft 10 protokollförda sammanträden.
- Av protokoll framgår att nämnden under 2022 löpande tagit del av information avseende bygglov, domar och överklaganden, kommande detaljplaner, taxa med mera. Nämnden har också tagit del av informationsärenden avseende miljö- och hälsoskydd. Miljö- och hälsoskyddsverksamheten ansvarar för tillsyn av kommunens dricksvatten, utifrån livsmedelslagen.
- I slutet av verksamhetsåret tas en verksamhetsberättelse fram av kommunstyrelsen där miljö- och bygglovsnämnden ingår i Sektor för samhällsbyggnad.
- Nämndens verksamhet som helhet är svår att följa upp eftersom den ingår i Sektor för samhällsbyggnad och deras redovisning presenteras i två separata verksamhetsområden. Hela Sektor för Samhällsbyggnad redovisar ett underskott på 18 mnkr. Mer specifikt visade Plan- och bygglovsverksamheten ett underskott om totalt 7,5 mnkr och Miljö- och hälsoskydd redovisar en negativ avvikelse om cirka 1 mnkr.

Bilaga: Sammanställning av revisionsfrågor för alla revisionsobjekt

Sammanställning revisionsfrågor, bastjänst

Revisionsfråga	KS	VFN
1. Har nämnden antagit en plan för sin verksamhet?	Grön	Grön
2. Har nämnden antagit en budget för sin verksamhet?	Grön	Grön
3. Finns mål formulerade för nämndens verksamhet?	Grön	Grön
4. Finns mål formulerade för nämndens ekonomi?	Grön	Grön
5. Är målen uppföljningsbara (mätbara)?	Grön	Grön
6. Har nämnden upprättat direktiv/ instruktion för rapportering till nämnden?	Grön	Grön
7. Fokuserar rapportering på måluppfyllelse och resultat?	Grön	Grön
8. Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för verksamheten?	Grön	Gul
9. Vidtar nämnden tydliga åtgärder för att nå mål för ekonomin?	Grön	Grön
10. När nämnden uppsatta mål för verksamheten?	Grön	Grön
11. När nämnden uppsatta mål för ekonomin?	Grön	Grön

2023-04-11

Marie Lindblad
Uppdragsledare och projektledare

pwc.se

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Härryda kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från 2022-08-25]. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Samlad uppföljning av tidigare genomförda granskningar 2020

Härryda kommun

April 2023

Projektledare, Rebecka Äremann

Projektmedarbetare, Nikolina Djurovic

Kvalitetssäkrare, Marie Lindblad

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun genomfört en samlad uppföljande granskning av tidigare genomförda granskningar 2020. Den uppföljande granskningen syftar till att bedöma om berörda nämnder vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer. Granskningen omfattar tre fördjupade granskningar som genomfördes under 2020.

I tabellen nedan ses revisionell bedömning för respektive granskning.

Revisionsrapporter	Revisionell bedömning
Granskning av inköp och upphandling Kommunstyrelsen	<i>Vi bedömer att kommunstyrelsen inte helt vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer.</i>
Granskning av intern kontroll i löneprocessen Kommunstyrelsen	<i>Vi bedömer att kommunstyrelsen inte helt vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer.</i>
Granskning av styrning, uppföljning och kontroll för ändamålsenlig, effektiv och rättssäker IFO-verksamhet Välfärdsnämnden	<i>Vi bedömer att välfärdsnämnden i allt väsentligt vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer.</i>

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och revisionsfrågor	3
Avgränsning	3
Metod	3
2. Iakttagelser och bedömningar	5
2.1 Granskningar inom kommunstyrelsen	5
2.1.1 Granskningsrapport 1: Granskning av inköp och upphandling	5
Granskningsrapport 2: Granskning av intern kontroll i löneprocessen	8
Granskning inom välfärdsnämnden	13
Granskningsrapport 3: Granskning av styrning, uppföljning och kontroll för ändamålsenlig, effektiv och rättssäker IFO-verksamhet	13
Samlad bedömning	18

Inledning

Bakgrund

Enligt SKR:s styrdokument God revisionsred i kommunal verksamhet 2018 påtalas även vikten av att följa upp de granskningar revisorerna gjort under året. Genom att regelbundet följa upp genomförda granskningar ges svar på om åtgärder med anledning av revisorernas kritik och rekommendationer har tagits i beaktande. SKR skriver vidare att uppföljningen kan genomföras som en särskild granskningsinsats med skriftlig rapport. Uppföljningen ger också underlag för att bedöma om det finns anledning till förnyad granskning, och blir därmed en grund för riskanalysen inför kommande års revisionsplanering.

Mot bakgrund av detta har kommunens revisorer beslutat att genomföra en uppföljning av de fördjupade granskningar som genomfördes under 2020.

Syfte och revisionsfrågor

Den uppföljande granskningen syftar till att bedöma om berörda nämnder och kommunstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder med anledning av den bedömning och de åtgärdsförslag som lämnats i genomförda granskningar.

Revisionsfrågor:

- Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?
- Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Avgränsning

Granskningen omfattar enligt projektplanen följande fördjupade granskningar som genomfördes under 2020:

- Granskning av inköp och upphandling (kommunstyrelsen)
- Granskning av styrning, uppföljning och kontroll för ändamålsenlig, effektiv och rättssäker IFO-verksamhet (välfärdsnämnden)
- Granskning av intern kontroll i löneprocessen (kommunstyrelsen)
- Granskning av projektstyrning av byggnation av överföringsledningar för dricks- spillvatten mellan Landvetter - Hindås mm (kommunstyrelsen)

Denna rapport redovisar resultatet av uppföljningen för de tre översta granskningarna. När det gäller granskningen avseende projektstyrning av byggnation av överföringsledningar för dricks- och spillvatten mellan Landvetter - Hindås mm så kommer den uppföljningen att redovisas i ett separat PM. Denna uppföljning berör Härryda Vatten och Avfall AB och där kommer revisionsfråga två ersättas av en nulägesbeskrivning av arbetet. Detta har revisorerna tidigare muntligen fått information om.

Metod

Granskningen har genomförts enligt följande metod:

- Sammanställande av revisorernas synpunkter och rekommendationer som lämnats i revisionsrapporter och tillhörande missivbrev.

- Genomgång och granskning av nämndernas yttranden och åtaganden som revisorerna erhållit som svar på nämnda granskningar.
- Utskick av skriftliga frågor till förvaltningen samt genomgång av svar.
- Dokumentstudier och genomgång av relevanta protokoll, beslut och handlingar samt övrig materialinsamling för att fånga statusen för respektive granskning.

Berörda personer har beretts möjlighet att sakgranska rapporten.

2. Iakttagelser och bedömningar

I detta kapitel redovisas de iakttagelser och bedömningar som gjorts inom ramen för den uppföljande granskningen. Iakttagelserna presenteras utifrån respektive granskning som följts upp och inleds med en sammanfattning av den tidigare granskningen. Efter att iakttagelserna i den uppföljande granskningen presenteras, avslutas varje avsnitt med en sammanfattande bedömning av den uppföljande granskningens två revisionsfrågor "Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?" och "Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?"

2.1 Granskningar inom kommunstyrelsen

2.1.1 Granskningsrapport 1: Granskning av inköp och upphandling

Tidigare granskning

Granskningen av inköp och upphandling har syftat till att bedöma huruvida kommunstyrelsen säkerställt en ändamålsenlig intern kontroll i arbetet med direktupphandlingar. Rapporten visar att kommunstyrelsen inte säkerställt en ändamålsenlig leverantörs- och avtalsuppföljning. Vidare pekar granskningen på brister i intern kontroll vad gäller avtalsuppföljning och kontroll av leverantörer, brister i förvaltningens organisationsstruktur för inköps- och upphandlingsarbetet samt avtalstroheten i enlighet med upprättade ramavtal. Det framkommer också av rapporten att det finns rutiner och arbetssätt inom samtliga punkter men att det varierar inom förvaltningen i vilken grad och på vilket sätt man arbetar med frågorna. Förvaltningen har därför för avsikt att utveckla och implementera ett likvärdigt arbetssätt i hela organisationen utifrån rutiner och arbetssätt som redan finns. Nedan redovisas revisionens rekommendationer och förvaltningens svar om åtgärder.

Revisorerna lämnade ett missiv till kommunstyrelsen den 19 mars 2020 som innehöll fyra rekommendationer.

1. Skyndsamt säkerställa efterlevnad av LOU i samband med såväl direktupphandlingar som upphandlingar över direktupphandlingsgränsen. Därtill bör styrelsen tillse att samtliga direktupphandlingar som överstiger 100 000 kronor dokumenteras i enlighet med krav i LOU.
2. Tillse att kommunens avtal finns samlade. Detta i syfte att säkerställa en intern kontroll i kommunstyrelsens avtalshantering samt att köp inte görs utanför avtal.
3. Tillse att systematisk uppföljning av avtal genomförs inom samtliga av kommunens sektorer.
4. Tillse en fullständig och dokumenterad beskrivning av roller och ansvar vad gäller dels genomförande av upphandling, dels uppföljning av avtal. När upphandlingsenheten upphandlar åt andra sektorer bör detta, samt ansvar för uppföljning, finnas dokumenterat.

I övrigt hänvisas till rapporten.

Kommunstyrelsens svar

Kommunstyrelsen lämnade ett svar på revisorernas granskning av inköp och upphandling 2021-03-31, §134. Kommunstyrelsen noterar förvaltningens yttrande och godkänner de åtgärder som förvaltningen redovisat med anledning av revisorernas granskning. Kommunstyrelsen delger kommunfullmäktige och kommunens revisorer beslutet. I kommunstyrelsens svar har vi inte noterat att kommunstyrelsen önskat någon återrapportering om beslutade åtgärder.

Förvaltningens svar

Förvaltningens kommentarer till revisionsrapporten var att granskningen pekar på brister i intern kontroll vad gäller avtalsuppföljning och kontroll av leverantörer samt vissa brister i förvaltningens organisationsstruktur för inköps- och upphandlingsarbetet samt avtalstroheten i enlighet med upprättade ramavtal. Det framkommer också av rapporten att det finns rutiner och arbetssätt inom samtliga punkter men att det varierar inom förvaltningen i vilken grad och på vilket sätt man arbetar med frågorna. Förvaltningen har därför för avsikt att utveckla och implementera ett likvärdigt arbetssätt i hela organisationen utifrån de rutiner och arbetssätt som redan finns. Nedan redovisas revisionens rekommendationer och förvaltningens svar om åtgärder.

1. Förvaltningen har i policydokument och riktlinjer tydliggjort vad som gäller för all form av upphandling. Förvaltningen delar dock revisionens uppfattning om vissa brister och har påbörjat ett arbete för att ta fram en formaliserad rutin tillsammans med varje sektor och stödfunktion för att tillse att alla upphandlingar som överskrider direktupphandlingsgränsen på förhand ska anmälas till upphandlingsenheten. Vi säkerställer då en samlad kontroll över pågående och kommande upphandlingar och hantering av dessa. Sedan tidigare gäller också att alla upphandlingar ska administreras i ett gemensamt upphandlingsverktyg med de upphandlingsmallar samt checklistor som finns där. Upphandlingsenheten har ansvar att mallar och checklistor är uppdaterade utifrån gällande lagstiftning och interna riktlinjer och policyer. Vad avser direktupphandlingar finns sedan tidigare riktlinjer. Även här är ett arbete påbörjat för att ta fram formaliserad rutin tillsammans med varje sektor och stödfunktion för att säkerställa att riktlinjerna efterlevs.
2. Förvaltningen har påbörjat ett arbete med att identifiera vilka system de redan har idag och som skulle vara lämpliga i syfte att samla alla avtal. Förvaltningen utgår från målet att samla alla leverantörsavtal i syfte uppfylla den interna kontrollen utan att öka den administrativa belastningen.
3. Upphandlingsenheten har sedan augusti 2020 en avtalscontroller som bland annat har fått i uppgift att ta fram ett systematiskt arbetssätt för uppföljning av avtal. Nu pågår ett förankringsarbete med samtliga sektorer och stödfunktioner i syfte att hitta ett enhetligt arbetssätt.

4. I samband med det förändringsarbetet som nämns i punkt 3 så hanteras även denna punkt.

Uppföljande granskning

Inom ramen för den uppföljande granskningen har vi tagit del av skriftliga svar på vad förvaltningen har gjort utifrån de rekommendationer som lämnats i rapporten.

Förvaltningens översiktliga åtgärder som presenteras är följande:

1. Förvaltningen har tagit fram en tydligare rutin för direktupphandling som finns tillgänglig på kommunens intranät. Till varje steg finns tillhörande mallar för att det ska underlätta, såsom offertförfrågan, tilldelning och avtal. Förvaltningen kommer under 2023 att digitalisera direktupphandlingsprocessen genom kommunens e-tjänst. En anmälan som skickas in om direktupphandling kommer upphandlingsenheten först granska och godkänna innan verksamheten får gå vidare med direktupphandlingen. Om anmälan inte godkänns kan det bero på att det är avtal som ska tillämpas eller att beloppet överstiger beloppsgränsen. Sker detta kommer en ansvarig upphandlare att kopplas till ärendet för att bistå med upphandlingsstöd på området. På motsvarande sätt kommer förvaltningen att hantera upphandlingar över tröskelvärdet.
2. Förvaltningen har med hjälp av enheten för digital utveckling undersökt möjligheten att använda redan existerande system för att undvika att skapa ytterligare administrativt arbete. Hittills har förvaltningen inte hittat det optimala flödet men arbetar fortfarande med frågan och kommer att ha svar under 2023. Förvaltningen har påbörjat en inventering av kommunens alla avtal. Upphandlade avtal finns samlade på ett och samma ställe.
3. Förvaltningen har arbetat fram ett arbetssätt och använder den i de upphandlingar som genomförs centralt. Implementering i hela organisationen skulle ske 2022 men fått stå tillbaka av särskilda händelser som inneburit intensiv avtalsuppföljning specifikt kopplat till det. Förvaltningen har dock haft löpande utbildningsinsatser. Det finns mycket material men endast arbetsmaterial fortfarande. Implementering för övriga sektorer kommer att ske under 2023. Förvaltningen har ett nytt program för uppföljning av privata utförare som till stor del speglar denna process.
4. I samband med det förändringsarbetet som nämns i punkt 3 så hanteras även denna punkt.

Av de åtgärder som förvaltningen nämnt att de ska vidta med anledning av rapporten (se punkterna ovan) framgår att några punkter har åtgärdats fullt ut, exempelvis har de tagit fram en ny rutin för direktupphandling och hanteringen av upphandlingar över direktupphandlingsgränsen. Vi kan däremot inte se hur förvaltningen arbetat med att dokumentera i enlighet med krav i LOU alla direktupphandlingar som överstiger 100 000 kronor.

Avseende de andra punkterna framgår att arbetet är påbörjat men att de inte är helt klara.

Bedömning upphandling och inköp

Revisionsfråga 1: Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?

Revisionsfråga 2: Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Den uppföljande granskningen visar att förslag till åtgärder har framförts av förvaltningen vid svar på missiv. Arbetet har pågått med att åtgärda de punkter som har förekommit från rekommendationerna med anledning av rapporten. Granskningen visar dock att många av rekommendationerna inte är helt åtgärdade, men att det finns ett påbörjat arbete kring dessa punkter.

Revisionell bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen delvis har vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer. Bedömningen grundas i att endast en av fyra rekommendationer åtgärdats. Emellertid har förvaltningen påbörjat ett arbete kring resterande punkter.

Granskningsrapport 2: Granskning av intern kontroll i löneprocessen

Tidigare granskning

I den tidigare granskningen var den sammanfattande bedömningen att kommunstyrelsen inte har en helt tillfredsställande och ändamålsenlig lönehantering och löneutbetalningsprocess och att den interna kontrollen inte är helt tillräcklig.

Revisorerna lämnade ett missiv till kommunstyrelsen den 2020-10-05. Revisorerna lämnade inget meddelande om när de önskar svar på missivet. Revisorernas rekommendationer hänvisas till rapporten och de har lagt särskild uppmärksamhet till punkt 4 bland rekommendationerna i rapporten, vilken är följande:

- Tydliggöra att det till reseräkningar och utlägg måste finnas erforderligt underlag som styrker verifikationen samt säkerställ att erforderliga underlag finns för samtliga lönetransaktioner då detta är att betrakta som räkenskapsmaterial.

De rekommendationer som lämnades i rapporten var följande:

1. Se över och formalisera rutinerna för behörighetshanteringen i lönesystemet, t.ex. avseende tilldelning, avslut och ändring av behörigheter.
2. Säkerställ att fullständiga anställningsavtal inkommer till löneavdelningen innan anställning registreras samt insorteras i personalakt för samtliga anställda.
3. Utvärdera om inte funktionaliteten att kunna bevilja samtliga poster på en gång bör inaktiveras i syfte att minimera risken för att chef inte bedömer varje post enskilt.

4. Tydliggör att det till reseräkningar och utlägg måste finnas erforderligt underlag som styrker verifikationen samt säkerställ att erforderliga underlag finns för samtliga lönetransaktioner då detta är att betrakta som räkenskapsmaterial.
5. Undersök ifall det är möjlighet att digitalisera och standardisera löneprocessen i syfte att minska riskerna som uppstår i den manuella hanteringen och hanteringen av pappersblanketter.
6. Utveckla, formalisera och systematisera internkontrollarbetet inom löneprocessen där kontrollaktiviteter baseras på en riskbedömning med en tydlig roll- och ansvarsfördelning samt att kontrollaktiviteter följs upp och utvärderas i syfte att säkerställa att de är effektiva.
7. Överväg ifall genomgång och analys av logglistor över förändringar av fasta data i lönesystemet bör ske som ett led i det interna kontrollarbetet.

Kommunstyrelsens svar

Kommunstyrelsen lämnade ett svar på revisionsrapporten 2021-02-04 §56.

Kommunstyrelsen noterar förvaltningens yttrande och godkänner de åtgärder som förvaltningen redovisat med anledning av revisorernas granskning. Kommunstyrelsen godkänner förvaltningens förenklade tillämpning av redovisning som innebär att kvitto för kortare kollektivtrafikresor inte behöver redovisas. Kommunstyrelsen delger kommunfullmäktige och kommunens revisorer beslutet. I kommunstyrelsens svar har vi inte noterat att kommunstyrelsen önskat någon åiterrapportering om beslutade åtgärder.

Förvaltningens svar

Förvaltningens kommentar till revisionsrapporten var att granskningen pekar på att det i stor utsträckning finns fungerande rutiner, rollfördelning och instruktioner. Dessa rutiner har förvaltningen för avsikt att bygga vidare på och utveckla. Nedan redovisas revisionens rekommendationer och förvaltningens svar på dessa:

1. Förvaltningen delar revisionens uppfattning om att processens tydlighet gynnas av en formaliserad rutin och kommer påbörja arbetet med att ta fram en sådan.
2. Förvaltningen delar i allt väsentligt revisionens inställning och anser sig ha rutiner för att lön inte betalas ut innan anställningsavtal inkommit. Förvaltningens uppfattning är att det kan finnas tillfällen då andra formella beslut/underlag eller lagar gör att ersättning kan betalas ut som verkställighet av beslut, det vill säga utan att det finns ett undertecknat avtal från två specifika parter. Förvaltningen har en strävan att få ett av två parter undertecknat avtal, men uppfattar att det enligt lag inte finns möjlighet att undanhålla anställd ersättning för utfört arbete i de fall arbetsgivaren attesterat utförd tid men attest från anställd saknas. Som revisionen nämner registreras anställning i undantagsfall i syfte att starta upp autoskapande av användarkonto, vilket i sin tur krävs för beställning av digital utrustning och andra behörigheter. I dessa fall finns befintlig rutin som säkerställer att lön inte betalas ut innan avtal attesterat av två parter kommer in. Förvaltningen uppfattar att detta problem kommer att upphöra när alla anställningsavtal upprättas och signeras digitalt.

3. Förvaltningen håller med om att en mer digitaliserad lönehantering i många delar skulle underlätta hantering för medarbetare och chefer men för att den även ska bli säkrare än nuvarande hantering krävs en väl utvecklad och beprövad digital lösning. Förvaltningen har genom tydlig och upprepad information till chefer beskrivit vikten av att på den enskilda enheten skapa väl fungerande lokala rutiner för att kontrollera och säkerställa korrekthet av registrering i lönesystemet i förhållande till faktiskt utfört arbete. Varje arbetsplats har specifika förutsättningar och därför måste lokala rutiner upprättas. Förvaltningens uppfattning är att välfungerande rutiner där det finns tydliga instruktioner för varje roll på arbetsplatsen är av större vikt vad avser kontroll och säkerhet än att administrativt begränsa chefers möjligheter att bevilja flera poster på en gång. Förvaltningen kommer trots detta att se över och utvärdera konsekvensen av en begränsning i denna funktionalitet.
4. Förvaltningen delar inte helt revisionens uppfattning om vilka underlag som krävs för ersättning vid resor och traktamenten. Enligt beslut som tagits gemensamt av ekonomi- och personalfunktion har man avstått från att kräva kvitto vid redovisning av kortare bussresor inom regionen. Till grund för beslutet låg svårigheten för medarbetare att redovisa kvitto för enskild resa med kontoladdning. Förvaltningen föreslår att kommunstyrelsen även i fortsättningen godkänner denna förenklade redovisning för att, i linje med kommunens resepolicy, inte försvåra kollektivtrafikresa i förhållande till resa med bil. Förvaltningen kommer att utreda möjligheten att förändra rutiner för utbetalning av kilometerersättning och trängselskatt och om möjligt införa krav på underlag i form av redovisning av mätarställning och enskild passage. Förvaltningen avser att göra en översyn av rutinen om kilometerersättning i syfte att utvärdera om varje resa bör redovisas med aktuell mätarställning. Om det visar sig vara administrativt rimligt att ändra kommer förvaltningen att justera rutinen.
5. Förvaltningen har ett pågående arbete mot en mer digitaliserad löneprocess. Målet är en säker och användarvänlig digital lösning som fungerar för en så stor del som möjligt av löneprocessen, med fokus på upplägg av anställningar och digital attest av avtal. Förvaltningen har uppfattat det viktigt att inte se digitalisering som ett självändamål utan som ett redskap mot en förenklad och säkrare löneprocess. Förvaltningens bedömning är att kvaliteten på tillgängliga lösningar nu har uppnått en nivå där arbetet mot digitalisering kan intensifieras. Som ett steg att minska användningen av pappersblanketter pågår ett pilotprojekt där några enheter registrerar fler orsaker direkt i lönesystemet. I projektet prövas lämpliga sätt att föra ut information samt utformning av nya kontroller. Förvaltningens löneenhet kommer slutligen att utveckla formen för internkontrollerna och förskjuta fokus från felsökning till att förbättra rutiner i syfte att skapa ett mervärde i form av kontinuerlig utveckling och riskbedömning.
6. Förvaltningen utför i dag ett flertal dokumenterade internkontroller. Fokus har övervägande legat på att hitta och åtgärda fel. Förvaltningen är enig med revisionen om att kontrollerna bör formaliseras och att större fokus bör läggas på uppföljning och utvärdering i syfte att utveckla verksamheten och dess metoder. Detta arbete

kommer att påbörjas snarast.

7. Den enorma mängd information som finns i loggarna över förändringar gör att det önskemål som framförs av revisionen om systematisk genomgång och analys av logglistor bedöms som orimligt i förhållande till arbetsinsatsen. Loggarna används däremot flitigt för att kartlägga vem som registrerat vad och när ändringen utförts i de fall man upptäcker ett fel eller en icke önskvärd avvikelser.

Uppföljande granskning

Inom ramen för den uppföljande granskningen har vi tagit del av skriftliga svar på vad förvaltningen har gjort utifrån de rekommendationer som lämnats i rapporten.

Förvaltningens översiktliga åtgärder som presenteras är följande:

1. Förvaltningen står fast vid att tilldelning av behörighet för chef följer uppdraget/anställningen. Ett arbete har påbörjats med byggandet av en e-tjänst för ansökningar, däremot stoppades detta då det kom ett centralt önskemål om ett helhetsgrepp runt systembehörigheter som berör även övriga system inom kommunen. Arbetet med den centraliserade ansökan var mer komplicerad än man förutsåg och arbetet med detta har tappat i fart. I praktiken hanterar förvaltningen i nuläget tilldelningen på samma sätt som vid revisionen. Vi har inom ramen för den uppföljande granskningen tagit del av den framtagna princip för tilldelning av behörighet som idag används som grund för tilldelning. Avseende behörighet i lönesystemet är det nu möjligt att tidsbegränsa behörigheten vid upplägg av behörighet. Förvaltningen bedömer att principen för tilldelning i kombination med ansökan via e-tjänst ska skapa en säker hantering och uppföljning. Fortsatt arbete pågår för att nå det målet.
2. Förvaltningen har sett över och utvärderat konsekvensen av en begränsning i möjligheten för chefer att bevilja flera poster på en gång i lönesystemet. (se svar i ovan punkt). Avseende anställningsavtal gör förvaltningen samma bedömning som vid svar på missiv.
3. En förändring har skett där chefer inte längre har möjlighet att massgodkänna alla poster. Det är dock fortfarande möjligt för chef att kunna bocka i och bevilja poster för timavlönade via lista utan att öppna varje enskild post, men det måste göras från en vy med bättre möjlighet till översikt än tidigare. Administratör granskar och tillstyrker dessa poster innan chefs attest.
4. Förvaltningen har samma syn och bedömning som vid revisionstillfället, kvitto redovisas inte för bussresor i regionen eller för trängselskatt. Beskrivning hur man bifogar kvitto i lönesystemet har tagits fram. Inom ramen för granskningen har vi tagit del av beskrivningen som framtagits. Förvaltningen har inte förändrat rutinen för kilometerersättning. Kommunens resepolicy begränsar starkt möjligheten att resa

med egen bil. Förvaltningens ingång är att i dagsläget inte ytterligare försvåra resa med egen bil där det bedöms lämpligt.

5. Löneenheten har under 2022 tillsammans med kommunens Enhet för digital utveckling arbetat för att ta fram en intern digital tjänst för upprättande av anställningsavtal. Det visade sig vara både komplicerat och kräva mycket mer kunskaper och resurser. Arbetet med att bygga en intern digital tjänst har avbrutits och sökande efter och upphandling av extern lösning för digitala anställningsavtal ska upptas. Alla anställningsavtal upprättas fortfarande i pappersform och läggs upp i lönesystemet av löneadministratör. För att göra registreringen av pappersavtalen säkrare har förvaltningen beslutat att alla anställningsavtal från och med nästa år ska registreras av en löneadministrationen och registreringen skall granskas av annan löneadministratör.
6. Förvaltningen har börjat dokumentera sina löpande observationer för att identifiera var fel uppstår och var användare upplever svårigheter. Utifrån dessa observationer har man utformat åtgärder i form av informations och utbildningsinsatser, nya kontroller och ändrade systeminställningar i syfte att minska risken för felaktig hantering. Vi har inom ramen för granskningen tagit del av exempel på åtgärder som förvaltningen vidtagit. Exempel på nya framtagna manualer avser registrering av saldotid och frånvaro. Förvaltningen har även utvecklat en ny informationssida på intranätet med information för chefer kring framtagna manualer innehållande snabbänkar.
7. Förvaltningen gör samma bedömning som vid svar av missiv. Förvaltningen har tagit upp frågan med konsult från Visma för att höra om de kan använda loggarna smartare än i dag. Återkopplingen har varit att de flesta kommuner använder loggarna på detta sätt och att de inte kan ge några förslag på annan användning.

Av de åtgärder som förvaltningen nämnt att de ska vidta med anledning av rapporten (se punkterna ovan) framgår att några punkter har åtgärdats fullt ut, exempelvis har de tagit bort möjligheten att bevilja alla poster genom en knapptryckning. De andra punkterna framgår att arbetet är påbörjat men att de inte är helt klara.

Bedömning löneprocessen

Revisionsfråga 1: Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?

Revisionsfråga 2: Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Den uppföljande granskningen visar att förslag till åtgärder har framförts av förvaltningen vid svar på missiv. Arbetet har pågått med att åtgärda de punkter som har förekommit från rekommendationerna med anledning av rapporten. Granskningen visar dock att många av rekommendationerna inte är helt åtgärdade, och vissa av punkterna anses vara svåra att uppnå på grund av resursbrist och andra omständigheter som försvårar

arbetet. Vi har tagit del av de nya beskrivningar och rutiner som framtagits kopplat till det arbete som förvaltningen utfört. Vi noterar även att kommunstyrelsen godkänner förvaltningens förenklade tillämpning av redovisning som innebär att kvitto för kortare kollektivtrafikresor inte behöver redovisas.

Revisionell bedömning

Vi bedömer att kommunstyrelsen delvis har vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer. Vi ser dock positivt på att förvaltningen vidtagit åtgärder i linje med revisorernas rekommendationer samt tagit fram en ny beskrivning i hur man bifogar kvitto i lönesystemet samt att chefer inte längre kan massgodkänna poster.

Granskning inom välfärdsnämnden

Granskningsrapport 3: Granskning av styrning, uppföljning och kontroll för ändamålsenlig, effektiv och rättssäker IFO-verksamhet

Tidigare granskning

Granskningen har syftat till att bedöma huruvida välfärdsnämnden säkerställer att styrning, uppföljning och kontroll av verksamhet och ekonomi av individ- och familjeomsorgen är tillfredsställande samt att den säkerställer en rättssäker verksamhet. Rapporten visar att välfärdsnämnden inte helt säkerställer att styrning, uppföljning och kontroll av verksamhet och ekonomi är tillfredsställande samt att den säkerställer en rättssäker verksamhet. Vidare framgår av bedömningen att nämnden har inte fastställt mätbara mål specifika för individ- och familjeomsorgens olika ansvarsområden. Verksamhetsplanen visar strävan och ambitioner som dock inte följs av tydliga mätbara målvärden. Detta medför en svårighet vid uppföljning av om dessa uppnåtts under året. Det finns en gemensam struktur/former för att förankra nämndens styrning i verksamheten.

Nämnden har inte fastställt rutiner för hur rapportering och åtgärder med anledning av eventuella avvikelser ska ske. Nämnden tar del av de åtgärder som vidtas på förvaltningsnivå med anledning av budgetavvikelser, men fattar inte beslut om dessa. En kostnadsberäkning av åtgärderna redovisas inte, varför det ej under årets gång går att ta ställning till om dessa kan anses vara tillräckliga för att fullfölja nämndens uppdrag.

Det görs en återrapportering till nämnd utifrån verksamheternas utfall, till övervägande delar utifrån den styrning som finns i verksamhetsplanen. Den ekonomiska uppföljningen och återrapporteringen är tydlig. Då verksamhetsstyrningen i övrigt, i väsentliga delar saknar mätetal, finns svårigheter att bedöma hur verksamheterna fullföljer nämndens uppdrag samt om det finns skäl att besluta om åtgärder vid avvikelser. Det är positivt att det i rapporteringen redogörs för de aktiviteter som utförs för att fullfölja uppdraget.

Att verksamheten ska utföras lagenligt berörs i riktlinjer för kvalitetsledning och i verksamhetsplanen. Ansvar för kontroller har tydliggjorts. Rutiner har tagits fram för att säkerställa att handläggningen sker rättssäkert. Detta är även en del vid introduktionen, vilket dock inte alla enheter tar del av.

Revisorerna lämnade ett missiv till välfärdsnämnden den 2 november 2020 som innehöll följande rekommendation:

1. Nämnden har en väsentlig nettokostnadsavvikelse. Detta uppges bero på hög politisk ambition. Tydliga mål med denna politiska ambition samt uppföljning av målen bör förtydligas i rapportering till nämnden och kommunfullmäktige.

I övrigt hänvisar revisorerna de iakttagelser och rekommendationer som framgår av rapporten.

Välfärdsnämndens svar

Välfärdsnämnden lämnade ett svar på revisorernas granskning av inköp och upphandling 2021-01-27 (Diarienummer 2020VFN489 007). Välfärdsnämnden noterar förvaltningens yttrande och godkänner de åtgärder som förvaltningen redovisat med anledning av revisorernas granskning. Välfärdsnämnden delger kommunstyrelsen, kommunfullmäktige och kommunens revisorer beslutet. I Välfärdsnämndens svar har vi inte noterat att nämnden önskat någon återrapportering om beslutade åtgärder.

Förvaltningens svar

Förvaltningen kommenterar rekommendationerna i yttrande över revisionens rapport. Nedan redovisas revisionens rekommendationer och förvaltningens svar på dessa:

1. *att fatta beslut om rutiner för beredningsprocessen i syfte att tydliggöra dess delar, ansvar och återrapportering.* - Förvaltningen bedömer att välfärdsnämnden inte behöver fastställa en egen rutin för beredningsprocessen i syfte att tydliggöra dess delar. Genom att kommunstyrelsen och kommunfullmäktige på årlig basis antar dokumentet om ekonomiska planeringsförutsättningar inför kommande års budget/plan, fastställs beredningsprocessens innehåll och tidplan även för de delar välfärdsnämnden ansvarar för.
2. *att målvärden sätts för att kunna följa upp de politiska ambitioner som nämns verksamhetsplanen.* - Granskningen pekar vidare på att välfärdsnämnden visar strävan och ambitioner i verksamhetsplanen. Ambitionerna följs dock inte av tydliga och mätbara målvärden, specifika för individ- och familjeomsorgens olika ansvarsområden. Förvaltningens svar är att Härryda kommuns styrmodell bygger på tillit. Förvaltningen bedömer att specifika målvärden formuleras på enhets- och sektorsnivå och följs upp av förvaltningen. Förvaltningens uppfattning är att välfärdsnämnden inte avser att styra med specifika målvärden, fastställda på nämndnivå.

3. *att fastställa rutiner för åtgärder med anledning av avvikelser mot nämndens styrning samt hur rapportering av dessa ska ske.* - Förvaltningen har arbetat fram ett årshjul för ledning och styrning av verksamhet och ekonomi med tillhörande årsplan för ärendehantering. Valfärdsnämnden antog dokumentet den 3 februari 2021 § 37. Av årshjulet framgår att ekonomiska månadsprognoser redovisas till valfärdsnämnden fem gånger per år. Av månadsprognoserna framgår eventuella avvikelser och förslag på åtgärder som numera kostnadsberäknas för att kunna uppskatta den förväntade effekten av dessa. Valfärdsnämnden har i samband med rapportering och uppföljning möjlighet att lämna särskilda uppdrag till förvaltningen. Vid behov och i samband med avvikelser kan valfärdsnämnden också självmant besluta om åtgärder. Förvaltningen bedömer att årshjulet och årsplanen kommer att vara tillräckliga instrument för valfärdsnämndens hantering av rapportering och åtgärder med anledning av eventuella avvikelser.
4. *att säkerställa att samtliga enheter har kännedom om enhetsplanen och arbetar aktivt med den.* - Förvaltningen har genomfört olika utbildnings- och stödsatser de senaste två åren för att säkerställa att samtliga enhetschefer har kännedom om enhetsplanen. För att säkerställa att även alla medarbetare får kännedom om enhetsplanen ska sektorn för socialtjänst under 2021 genomföra en riktad kommunikation om enhetsplaner på intranätet.
5. *att se över att den styrning som finns för att säkerställa en rättssäker handläggning är uppdaterade och är levande i verksamheterna.* - Förvaltningen ska under 2021/2022 vidareutveckla arbetet med egenkontroller och revidering av rutiner i sektorn för socialtjänst. Förvaltningen kommer under 2021/2022 att säkerställa introduktion på enhetsnivå vid nyanställning.

Uppföljande granskning

Inom ramen för den uppföljande granskningen har vi tagit del av skriftliga svar på vad förvaltningen har gjort utifrån de rekommendationer som lämnats i rapporten.

Förvaltningens översiktliga åtgärder som presenteras är följande:

1. Förvaltningen står fast vid sin bedömning att nämnden inte behöver fastställa en egen rutin för beredningsprocessen.
2. Förvaltningen står fast vid sitt tidigare yttrande och har inte fastställt specifika målvärden på nämndsnivå.
3. Förvaltningen har arbetat fram ett årshjul för ledning och styrning av verksamhet och ekonomi med tillhörande årsplan för ärendehantering. Årshjul görs av sektorerna i kommunen. Vi har inom ramen för den uppföljande granskningen fått ta del av Årshjul för ledning och styrning samt årsplan för valfärdsnämnden 2022, som antogs av Valfärdsnämnden den 14 december 2021. Av årshjulet framgår att ekonomiska månadsprognoser redovisas till valfärdsnämnden fem gånger per år. Av

månadsprognoserna framgår eventuella avvikelser och förslag på åtgärder som numera kostnadsberäknas för att kunna uppskatta den förväntade effekten av dessa.

4. Varje år efter framtagna enhetsplaner på våren, görs en utvärdering som riktar sig till enhetscheferna där de kan lämna synpunkter och förbättringsförslag gällande enhetsplanen. Dessa synpunkter beaktas när mallen för nästa år arbetas fram. Varje år på intranätet ges information när det är dags att skriva enhetsberättelse och enhetsplan för kommande år. Stöd och hjälp i form av "skrivartugor" har erbjudits. Den till medarbetare riktade utbildningsinsatsen gällande enhetsplaner har ännu inte genomförts.
5. Inför 2022 infördes i enhetsplanerna kapitel 9 Rutiner för enheten. I anvisningarna framgår bland annat hur rutiner ska läggas in som reglerar enhetens processer. Det framgår även att det är chefer som är ansvariga, att rutinerna är dokumenterade, ändamålsenliga och att enhetens rutiner är kända bland medarbetarna. Under hösten 2022 har utvecklingschef tillsammans med SAS genomfört workshops om egenkontroller i de tre verksamheter som har IFO-delar. Syftet har varit att hjälpa verksamheterna att få till egenkontroller inför 2023, där syftet med kontrollerna och genomförandet är tydligt och planerat. Sektorn arbetar sedan 2021 med kvalitetsprognoser tillsammans med de ekonomiska prognoserna. På kvalitetsprognoserna behandlas egenkontrollerna. Under 2023 satsar sektorn på bättre struktur för introduktion för nyanställda. Medarbetare har fått möjlighet att ta del utav i Allmänhetens tjänst.

Bedömning IFO

Revisionsfråga 1: Har revisorernas synpunkter och förslag till åtgärder besvarats av respektive nämnd/styrelse?

Revisionsfråga 2: Har synpunkterna och förslagen åtgärdats?

Den uppföljande granskningen visar att förslag till åtgärder har framförts av förvaltningen vid svar på missiv. Arbetet har pågått med att åtgärda de punkter som har förekommit från rekommendationerna med anledning av rapporten. Granskningen visar dock att många av rekommendationerna inte är helt åtgärdade, och förvaltningen har också avseende rekommendation 1 och 2 bedömt att nämnden inte behöver fastställa en egen rutin för beredningsprocessen och att förvaltningen bedömer att välfärdsnämnden inte avser att styra med specifika målvärden, fastställda på nämndnivå. Avseende rekommendation 3, ser vi positivt på att förvaltningen tagit fram ett Årshjul för ledning och styrning av verksamhet och ekonomi med tillhörande årsplan för ärendehantering.

För rekommendation 4 och 5, framgår att förvaltningen har vidareutvecklat arbetet med egenkontroller och revidering av rutiner i sektorn för socialtjänst samt infört rutiner för enheten i enhetsplanerna.

Vi har tagit del av förvaltningens framtagna årshjul.

Revisionell bedömning

Vi bedömer att Valfärdsnämnden i allt väsentligt har vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun genomfört en samlad uppföljande granskning av tidigare genomförda granskningar 2020. Den uppföljande granskningen syftar till att bedöma om berörda nämnder och kommunstyrelsen vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer. I tabellen nedan ses revisionell bedömning för respektive granskning.

Revisionsrapporter

Revisionell bedömning

Granskning av inköp och upphandling

Kommunstyrelsen

Vi bedömer att kommunstyrelsen *inte helt* vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer.

Granskning av intern kontroll i löneprocessen

Kommunstyrelsen

Vi bedömer att kommunstyrelsen *inte helt* vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer.

Granskning av styrning, uppföljning och kontroll

för ändamålsenlig, effektiv och rättssäker

I FO-verksamhet

Välfärdsnämnden

Vi bedömer att välfärdsnämnden *i allt väsentligt* vidtagit tillräckliga åtgärder utifrån tidigare identifierade brister och lämnade rekommendationer.

2023-04-11

Marie Lindblad

Uppdragsledare

Rebecka Äremann

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Härryda kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2022-05-30. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Uppföljning/ nulägesanalys - VA

Härryda kommun

PM

April 2023

Innehållsförteckning

1.	Inledning	03
2.	Nulägesbeskrivning	05

1

Inledning

Inledning

Bakgrund

Enligt SKR:s styrdokument God revisionsred i kommunal verksamhet 2018 påtalas vikten av att följa upp de granskningar revisorerna gjort under året. Genom att regelbundet följa upp genomförda granskningar ges svar på om åtgärder med anledning av revisorernas kritik och rekommendationer har tagits i beaktande. SKR skriver vidare att uppföljningen kan genomföras som en särskild granskningsinsats med skriftlig rapport. Uppföljningen ger också underlag för att bedöma om det finns anledning till förnyad granskning, och blir därmed en grund för riskanalysen inför kommande års revisionsplanering.

Mot bakgrund av detta har kommunens revisorer beslutat att genomföra en uppföljning av de fördjupade granskningar som genomfördes under 2020.

Avgränsning

Denna PM innehåller en uppföljning av

- Granskning av projektstyrning av byggnation av överföringsledning för dricks- spillvatten mellan Landvetter - Hindås mm (kommunstyrelsen)

Sedan granskningen genomfördes har ansvaret för VA-frågor överfört till Härryda Vatten och Avfall AB.

Syfte och revisionsfrågor

Uppföljningen syftar till att ge revisorerna en bild av nuläget inom det tidigare granskade området.

Uppföljningen redovisar en nulägesbeskrivning kopplat till rekommendationerna som lämnades i den tidigare granskningen. På kommande sidor redovisas nuläget för 5 av 6 rekommendationer i den tidigare granskningen. Den 6:e rekommendationen; Säkerställa att det de facto verkligen finns substans i de reduktioner som skett av byggherrekostnaderna (kommunens) i syfte att kompensera ökning av entreprenadkostnaden samt införa rapporteringsrutiner, om sådana saknas, som för projektets fortskridande beskriver hur eventuella entreprenadkostnadsökningar skall hanteras och rapporteras, följs inte upp i denna uppföljning.

Metod

Sammanställande av revisorernas synpunkter och rekommendationer som lämnats i revisionsrapport och tillhörande missivbrev.

Genomgång och granskning av styrelsens yttrande som revisorerna erhållit som svar på granskningen.

Utskick av skriftliga frågor till bolaget samt dialog om dessa.

Dokumentstudier och genomgång av relevanta protokoll, beslut och handlingar samt övrig materialinsamling för att fånga nuläget.

2

Nulägesbeskrivning

Bakgrund

Kommunfullmäktige i Härryda Kommun beslutade 2012 att bygga ett nytt vattenverk och 2019 beslutade kommunfullmäktige att det kommunala vatten- och avloppssystemet (VA) som försörjer Härryda kommun med dricksvatten och avlopp skulle byggas ut och delas upp i fyra etapper. Etapp ett till tre är slutförda.

Projekt för etapp 1, 2 och 3 har genomförts via samverkansformen "partnering" tillsammans med Svevia. Samverkansavtalet träffades med Svevia 2018. Etapp fyra avser byggnation av ett nytt vattenverk i Hindås som upphandlades 2021 där Peab Anläggning är totalentreprenör. Etapp fyra beräknas vara klart 2023.

2020 bildades bolaget Härryda Vatten och Avfall AB och från första januari 2021 gick den operativa verksamheten för vatten och avfall över från kommunens förvaltning till bolag. Det innebar att personal och verksamhetstillgångar övergick till bolaget, en ny styrelse tillträdde samt att en extern VD anställdes.

Säkerställa att inga dubbelbetalningar skett lakttagelser

För att bevaka styrning av de ekonomiska delarna i partneringen infördes det rutiner och regelbundna avstämningsmöten mellan parterna. Exempelvis granskades eventuella dubbelbetalningar genom att entreprenör skickade över dokument med underliggande fakturor till Härryda kommun/Härryda vatten och avfall AB månatligen. Medarbetare från Härryda kommun/Härryda vatten och avfall AB gick därefter igenom listorna och fakturorna för att säkerställa att rätt belopp fakturerats. Vid osäkerhet om fakturerat belopp kontaktades Svevia för att diskutera dessa. Efter genomgång av fakturorna lämnades ett godkännande till Svevia innan fakturering mottogs. Godkännande av fakturor skickades via mail.

Projektet har även bedrivits enligt principen för "öppna böcker" vilket innebar att båda parterna haft full insyn i projektekonomi, kostnadsberäkningar, alternativkalkyler, inköp och uppföljning. Således får båda parterna insyn i projektets verkliga kostnader i projektet.

Som en del av uppföljningen har vi tagit del av ett exempel på en månads underlag för fakturering.

Säkerställa att tillräckliga personella resurser med rätt kompetens tilldelas kommunens projektorganisation

lakttagelser

Det finns en övergripande projektgrupp som leds av projektledare. Det har etablerats en projektorganisation för varje etapp som genomförts. För projektet finns det en framtagen resursplan där det framgår vilka funktioner som ska vara delaktiga i projektet, vilka etapper de tillhör samt under vilken tidsperiod de ska vara verksamma. Vid projektets start var Härryda kommuns personella resurser i partneringorganisationen begränsade men kommunens organisation har vuxit samt förstärkts via konsulter och egen personal.

En styrgrupp skapades med representanter från Härryda kommun och Svevia med det övergripande ansvaret för att de mål som satts uppnås. Utöver det har det varit styrgruppens ansvar att fastställa arbetsmetoder och styrmedel som partneringorganisationen ska arbeta efter. Deras uppdrag var även att bestämma initial organisation samt godkänna organisationsförändringar.

Om det har behövts har det även tagits in konsulter i uppdraget samt att de via styrgruppsmöten lyft om något varit svårt.

Som nämnts tidigare gick personal från kommunens förvaltning över till bolaget under 2021.

Lås riktpiserna till takpriser för löpande räkningsförfarande. Entreprenören, så som det är skrivet i AF-delen, har inte ansvar för att hålla de angivna rörliga riktpriserna inom ramen för riktpiserna.

lakttagelser

En samverkansplan togs fram mellan Härryda kommun och Svevia där det framgick att det inför fas 2 skulle tas fram gemensamt överenskomna riktpiser. Arbetet med kalkylerna var att entreprenören tog fram förslag till kalkyl som sedan gick igenom med kommunen och kalkylatorn. Under etapp 2 togs kalkyler fram utefter uppdelning av ledningen per ca 2 km och således gjordes en genomgång av totalt 10 kalkyler tillsammans med entreprenören. Genom detta arbetssätt framhåller intervjuade att kommunen fick möjlighet att påverka och kontrollera riktpiserna som sattes och att de var noggranna i detta arbete då det är svårt att justera dessa i efterhand.

Som en del av uppföljningen har vi tagit del av ett exempel på en kalkyl.

Stärka arbetet kring upphandlingsprocessen för att säkerställa att lagstiftning följs.

lakttagelser

Efter att bolaget Härryda Vatten och Avfall AB bildades 2020 har en instruktion för upphandling tagits fram. Bolaget har möjlighet att ta hjälp av Härryda kommun vid upphandling men vid större specifika upphandlingar brukar bolaget ta in konsulthjälp för den specifika upphandlingen.

Vid upphandling används systemet Tendsign. Medarbetare inom kommunen och bolaget har gått utbildning om hur det systemet fungerar.

Som en del av granskning har vi tagit del av bolagets instruktion för upphandling vid Härryda Vatten och Avfall AB.

Säkerställa ändamålsenliga rutiner och processer för uppföljning av genomförda upphandlingar.

lakttagelser

Uppföljning har genomförts av etapp 1, 2 och 3 där projektmedarbetare från Hällyda Vatten och avfall AB haft möte tillsammans med representanter från Svevia för att gå igenom utfall och vad som fungerat bra och mindre bra under projektets gång.

Under etapp 1- 3 har det skett kontinuerliga avstämningar kring budget och prognoser på varje styrgruppsmöte.

Inför etapp fyra genomfördes det en ny upphandling. Under 2021 bestämdes det att inte upphandla utifrån partneringsamverkan. Entreprenör som vann upphandlingen för etapp fyra var Peab. Då etapp fyra inte är klar är budgetuppföljningen inte färdig.

2023-04-11

Marie Lindblad

Uppdragsledare

Rebecka Äremann

Projektledare

Digitalisering i grundskolan

Härryda kommun

Oktober 2022

Projektledare Jenny Nordqvist

Projektmedarbetare Sara Sommarin, certifierad kommunal revisor

Kvalitetssäkrare Marie Lindblad, certifierad kommunal revisor

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun genomfört en granskning av arbetet med styrning och ledning för att nå målen i såväl den nationella digitaliseringsstrategin som i de förändrade styrdokumenterna. Granskningens syfte är att bedöma om välfärdsnämnden säkerställer att det finns förutsättningar för en ändamålsenlig implementering av den nationella digitaliseringsstrategin och de förändrade styrdokumenterna samt om den interna kontrollen inom området är tillräcklig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att välfärdsnämnden *inte helt* säkerställer att det finns förutsättningar för en ändamålsenlig implementering av den nationella digitaliseringsstrategin och de förändrade styrdokumenterna samt att den interna kontrollen inom området *inte helt* är tillräcklig.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar, se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	Bedömning
Säkerställer nämnden att det finns en likvärdig tillgång till digital kompetens hos skolans personal?	Delvis
Säkerställer nämnden att det finns en likvärdig tillgång till teknisk support och teknisk infrastruktur som stödjer implementeringen av strategin?	Delvis
Följer nämnden upp digitaliseringsarbetet i det systematiska kvalitetsarbetet?	Nej
Säkerställer nämnden att det vidtas adekvata åtgärder utifrån uppföljningen av digitaliseringsarbetet?	Delvis

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till välfärdsnämnden:

- Säkerställa att den framtagna lokala digitaliseringsstrategin konkretiserar vad målen i den nationella digitaliseringsstrategin innebär för grundskolan samt att strategin beslutas av nämnden innan den implementeras.
- Säkerställa att de kvalitetsuppföljningar som upprättas redovisas för nämnd och att detta kan spåras i protokoll.
- Säkerställa att strukturen för kvalitetsarbete utvecklas så att uppföljning, analys och rapportering ger nämnden en samlad bild av digitaliseringsarbetets resultat och förutsättningar, vilket är en förutsättning för att nämnden ska kunna identifiera styrkor och utvecklingsområden inom grundskolans digitaliseringsarbete samt vid behov kunna vidta adekvata åtgärder.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	3
Granskningsresultat	5
Organisation och ansvar	5
Mål och prioriteringar avseende digitalisering på huvudmannanivå	5
Likvärdig tillgång till digital kompetens	8
Likvärdig tillgång till teknisk support och infrastruktur	10
Systematiskt kvalitetsarbete	12
Vidtagna åtgärder	14
Samlad bedömning	15

Inledning

Bakgrund

Dagens elever lever i ett alltmer digitaliserat samhälle och läsåret 2020/2021 innebär i och med pandemin en ökad användning av digitala verktyg och färre fysiska möten – något som blir särskilt utmanande för dem som är helt nya i skolan. Skolans digitalisering handlar om att förbereda elever för ett mer uppkopplat liv. Enligt den nationella digitaliseringsstrategin betyder det att skolan ska bidra till att eleverna utvecklar sin digitala kompetens, får god och likvärdig tillgång till digitala verktyg och att det ska finnas forskning och uppföljning som stöttar utveckling och insatser.

Den nationella strategin för digitaliseringen av skolväsendet innehåller tre fokusområden som sammantaget ska leda till att det övergripande målet för strategin uppnås. Varje fokusområde innefattar ett mål och flera delmål som ska uppnås till år 2022. De tre fokusområdena är:

- Digital kompetens för alla
- Likvärdig tillgång och användning
- Forskning och uppföljning

Av Skolinspektionens årsrapport 2020 framgår att samtidigt som rektorer ser att pandemin påskyndat utvecklingsarbetet kring digitaliseringen finns det fortsatt skillnader i lärares vana och trygghet i att använda digitala verktyg. Rektorer ser också en bristande likvärdighet i elevers tillgång till digitala verktyg och internetuppkoppling, både i hemmet och i skolan. Förutsättningarna för att jobba digitalt i skolan skiljer sig både beroende på tillgången till teknik och på hur kompetensen kring användningen ser ut. Det är viktigt att skolhuvudmännen arbetar för att skapa de förutsättningar verksamheten behöver för att nå målen i såväl strategi som de förändrade styrdokumenterna.

Utifrån en bedömning av väsentlighet och risk har revisorerna beslutat att granska arbetet med styrning och ledning för att nå målen i såväl den nationella digitaliseringsstrategin som i de förändrade styrdokumenterna.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om välfärdsnämnden säkerställer att det finns förutsättningar för en ändamålsenlig implementering av den nationella digitaliseringsstrategin och de förändrade styrdokumenterna samt om den interna kontrollen inom området är tillräcklig.

Revisionsfrågor:

1. Säkerställer nämnden att det finns en likvärdig tillgång till digital kompetens hos skolans personal?

2. Säkerställer nämnden att det finns en likvärdig tillgång till teknisk support och teknisk infrastruktur som stödjer implementeringen av strategin?
3. Följer nämnden upp digitaliseringsarbetet i det systematiska kvalitetsarbetet?
4. Säkerställer nämnden att det vidtas adekvata åtgärder utifrån uppföljningen av digitaliseringsarbetet?

Revisionsfråga 1-2 utgör grund för bedömning av ändamålsenlighet.

Revisionsfråga 3-4 utgör grund för bedömning av intern kontroll.

Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens analyser och bedömningar.

- 6 kap. 6 § Kommunallagen (rev.fr. 1, 4)
- Digitaliseringsstrategins delmål (rev.fr. 1)
- 2 kap. 34 § Skollagen (rev.fr. 2)
- 2 kap. 35 § Skollagen, (rev.fr. 3)
- 4 kap. 3-4 §§ Skollagen (rev.fr. 2-4)

Avgränsning

I tid avgränsas granskningen i huvudsak till läsåret 2021/2022. Granskningen avgränsas till att omfatta välfärdsnämnden och dess ansvar som huvudman för utbildningsverksamheten. Granskningen avgränsas till grundskolan.

Dokumentation har samlats in från sex grundskoleenheter. Enheterna valdes ut i samråd med sektorsledningen med syfte att skapa en representativitet avseende meritvärde, skolstorlek/elevantal, geografi, socioekonomi och lärarbehörighet.

Metod

Granskningen har omfattat insamling och analys av dokument på huvudmannanivå samt på skolenhetsnivå (se Avgränsning ovan), en digital enkät samt protokollgranskning. Enkäten distribuerades till samtliga rektorer i grundskolan den 16 maj 2022 och avslutades 13 juni 2022 och tre påminnelser skickades ut under denna tid. Svarsfrekvensen landade på 83 procent. Därtill har digitala intervjuer genomförts med välfärdsnämndens presidium, sektorschef, kvalitetsutvecklare grundskola, digitaliseringsledare samt verksamhetsutvecklare IKT.

De intervjuade har beretts möjlighet att sakgranska rapporten. Rapporten är kvalitetssäkrad av Marie Lindblad i enlighet med PwC:s interna riktlinjer för kvalitetssäkring.

Granskningsresultat

Organisation och ansvar

Enligt välfärdsnämndens reglemente, antaget 2020-03-26 §49 av kommunfullmäktige, har nämnden det politiska ansvaret för utbildning och är därmed ålagd att fullgöra kommunens uppgifter inom utbildningsområdet enligt lagar och regler.

Sektorn för utbildning, kultur och fritid (UKF) verkställer nämndens beslut kopplat till utbildningsområdet och leds av en sektorschef, som tillika är skolchef. Sektorn omfattar fyra verksamheter (förskola, grundskola, gymnasieskola samt kultur och fritid) samt stödfunktionerna Verksamhetsstöd och Administration och myndighet. För varje verksamhet finns en verksamhetschef.

Mål och prioriteringar avseende digitalisering på huvudmannanivå

Verksamhetsplan

Vid sammanträdet 2021-11-17 § 286 beslutade nämnden om *Verksamhetsplan 2022-2024 (2026)*. Av planen framgår att digitalisering är ett av kommunfullmäktiges långsiktiga strategiska utvecklingsområden samt att kommunen har en digital agenda som har gällt under perioden 2019-2021 och som ska ersättas med en ny strategisk inriktning och långsiktig målbild för digital utveckling. Det anges att "eftersom digitaliseringen påverkar hela förvaltningen är det av yttersta vikt att chefer och medarbetare får förutsättningar och stöd att genomföra den digitala transformationen" samt att utbildningsinsatser av olika slag kommer att genomföras. I förvaltningens beskrivning av sitt arbete lyfts att en insats kommer att genomföras under planperioden (2019-2022) för att stödja elever med hög skolfrånvaro. Insatsen handlar om att i projektform utveckla digital undervisning som ett komplement och projektet har beviljats medel till år 2022. Därtill framgår att det inför år 2022 finns en central utvecklingsresurs inom sektorn om 1 mnkr. Syftet uppges vara att kunna finansiera större utvecklingsarbeten inom exempelvis digitalisering.

Utöver ovan nämnda skrivningar i *Verksamhetsplan 2022-2024 (2026)*, finns det inga skrivningar om digitalisering i de avsnitt som rör grundskolans grunduppdrag, kvalitetsindikatorer, informationstal eller politiska mål och inriktningar. Mål och inriktningar avseende grundskolan är att kunskapsresultat samt trygghet och studiero ska öka.

Vid intervju med presidiet anges att det finns mål och styrning med bäring på digitalisering på sektorsnivå, men att grundskolan inte har ett särskilt uppdrag rörande digitalisering.

Sektorsplan och handlingsplan för digitalisering

Sektorsplan 2022 Sektor för utbildning, kultur och fritid är inte politiskt behandlad utan framtagen av sektorsledningen. Av planen framgår att nämnden har två fokusområden för året: att erbjuda Sveriges bästa skola samt att öka tryggheten samt ungas delaktighet och inflytande. Inom det sistnämnda fokusområdet anges att sektorn vill uppnå målet att "utveckla digitala lärmiljöer för barn och elever". Av planen framgår att

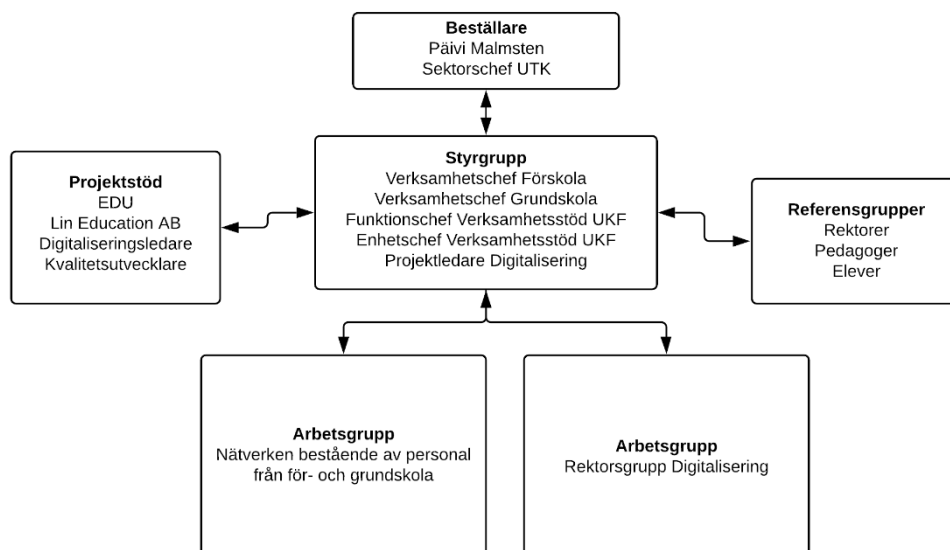
respektive verksamhet ska beskriva hur de bidrar till målen genom att ta fram strategier, aktiviteter och förväntat resultat samt att Verksamhetsstöd ska beskriva de aktiviteter som stödjer målen inom förskola och grundskola. Därtill framgår att sektorschefen följer upp målen med verksamhetschefer två gånger per år samt att uppföljning sker av sektorsledningen under året. Utöver ovanstående, framgår att det pågår arbete med digitalisering inom sektorn, såsom att:

- en digitaliseringsstrategi, som togs fram under år 2021, ska implementeras inom förskola och grundskola under 2022.
- sektorn fortsätter att utveckla e-tjänster för att öka servicegraden. Här nämns att ett nytt elevadministrativt verksamhetssystem ska upphandlas under 2022.
- digitala lärdomar från pandemin tas tillvara och implementeras i ordinarie verksamhet.
- det i sektorns handlingsplan finns tre mål för år 2022: att stärka den strategiska ledningen av digitaliseringsarbetet (ledning och styrning), samlad information om sektorns digitala tjänster (externt) samt ökat ungdomsinflytande (barn och unga).
- sektorn planerar en ökad samverkan med enheten för digital utveckling (EDU) kring kompetenshöjande insatser, kartläggning av sektorns nuläge och behov samt stöd i framtagande av strategier för vidare arbete inom digitalisering.
- sektorsledningen kommer att delta i förvaltningens utbildningssatsning inom digital transformation under hösten 2022

I samband med sakgranskning inkom dokumentet *Digitala Härryda - Handlingsplan för digitalisering 2022 UKF*. Av dokumentet framgår att handlingsplanen är ett strategiskt styrdokument och ägs av sektors- eller verksamhetsledning samt att planen beskriver vilka digitaliseringsinsatser som är planerade att genomföras under året. Planen innehåller insatsen "Stärka den strategiska ledningen av digitaliseringsarbetet" som bland annat innebär att sektorns ledningsgrupp ska vara styrgrupp för digitaliseringsfrågor inom sektorn samt att det ska finnas ett tydligare fokus på dessa frågor i sektorsledningsgruppen under året. Planen innehåller även insatsen "Samlad information om sektorns digitala tjänster" som innebär att informationen till elever och vårdnadshavare om e-tjänster och digitala system som ges till exempel i samband med skolstart ska tydliggöras. Det anges att målet är att insatsen ska vara slutförd så att information går ut i samband med skolstart hösten 2022. Av handlingsplanen framgår därtill att planen ska följas upp på förvaltningsövergripande nivå två gånger per år tillsammans med Enheten för Digital Utveckling (EDU), rapporteras inför styrgruppen för digitalisering samt följas upp inom sektorn tre gånger per år.

Lokal digitaliseringsstrategi

I en projektplan (odaterad) avseende framtagandet av en lokal digitaliseringsstrategi för förskolan och grundskolan i Härryda kommun framgår vilka som har uppdrag och ansvar i projektarbetet samt att den lokala strategin har sin utgångspunkt i den nationella digitaliseringsstrategin (år 2017) och den nationella handlingsplanen (år 2019). Projektplanen innehåller följande organisationsbild:

Av organisationsbilden framgår att sektorschef är beställare och att styrgruppen består av verksamhetschefer för för- och grundskola, funktionschef och enhetschef för verksamhetsstöd samt projektledare. Därtill finns en referensgrupp bestående av rektorer, pedagoger och elever samt två arbetsgrupper där den ena består av personal från för- och grundskola och den andra av rektorer. Slutligen framgår att det finns ett projektstöd från EDU, Lin Education AB, digitaliseringsledare och kvalitetsutvecklare.

Syftet med den lokala strategin beskrivs vara att möta målen i den nationella strategin. Strategin omfattar:

- En *värdering* på individ- och enhetsnivå som syftar till att identifiera ett nuläge. För detta används självskattningsverktygen LiKA Lärare och LiKA Ledning.
- En *digital progressionstrappa* som syftar till att skapa en målbild. Progressionstrappan visar på det innehåll som varje barn/elev skall ha tagit del av vid avslutad skolgång.
- Med utgångspunkt i nuläge och målbild sker en *analys* på skolenhetsnivå som mynnar ut i en handlingsplan (på varje skola) med prioriterade digitaliseringsmål. Planen och målen följs upp vid resultatdialog med verksamhetschefen för grundskolan.

Projektplanen innehåller inte någon planering eller information om kommande aktiviteter. Nämnden informerades om den lokala digitaliseringsstrategin på sammanträde 2021-11-17 § 284, men har inte fattat formellt beslut om strategin.

Vid intervjuer beskrivs att projektplanen är tillika digitaliseringsstrategin och att organisationen för grundskolans digitaliseringsarbete sammanfaller med projektorganisationen i den lokala digitaliseringsstrategin. Därtill beskrivs att lärare har deltagit i utbildningar inom ramen för digitaliseringsstrategin. Det framgår inte att det finns planer på att nämnden kommer att fatta beslut om den lokala digitaliseringsstrategin.

Likvärdig tillgång till digital kompetens

Revisionsfråga 1: Säkerställer nämnden att det finns en likvärdig tillgång till digital kompetens hos skolans personal?

Det första fokusområdet i den nationella digitaliseringsstrategin är "Digital kompetens för alla i skolväsendet", vilket innebär att alla barn och elever ska utveckla en adekvat digital kompetens, samt att det ska finnas en digital likvärdighet i skolväsendet. Området består av tre delmål varav ett är relevant för granskningen: "Personal som arbetar med barn och elever ska ha kompetens att välja och använda digitala verktyg i utbildningen".

lakttagelser

Kartläggning av kompetens och fortbildningsbehov

I projektplanen avseende den lokala digitaliseringsstrategin framgår att självskattningsverktygen LiKA Lärare och LIKA Ledning används för att identifiera ett nuläge på individ- och enhetsnivå. LiKA Lärare och LIKA Ledning¹ har tagits fram av bland annat Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Skolverket. LIKA Ledning behandlar områdena ledning, infrastruktur, kompetens och användning. LiKA Lärare stängdes den 24 maj 2022. Vid intervjuer beskrivs att LiKA/LIKA-verktygen har använts årligen och sektorsledningen uttrycker att det är synd att LiKA Lärare stängts ner.

Vi har tagit del av resultatet från LIKA Ledning som genomfördes under våren 2021. Avseende kompetens och fortbildningsbehov, indikerar resultatet av självskattningen att arbetet har kommit en god bit på väg, men att det finns en spridning i hur långt enheterna har kommit i arbetet.

Vid genomgång av inkommen dokumentation och protokoll från nämndens sammanträden under perioden augusti 2021 till och med augusti 2022 framgår följande avseende lärares och rektorers digitala kompetens och/eller fortbildningsbehov:

- I *nämndens delårsrapport 2021* som behandlades av nämnden 2021-10-20 §263 beskrivs att den digitala utvecklingen har tagit extra kliv som en följd av covid-19-pandemin. Det beskrivs att till exempel distansundervisning, digitala interna möten och digital kommunikation med vårdnadshavare har blivit vardag.
- *Välfärdsnämndens verksamhetsplan med driftbudget 2022-2024 samt investeringsbudget 2022-2026* behandlades av nämnden 2021-11-17 §286. I planen beskrivs att gymnasieskolan har tagit fram en plan för hur skolan ska se ut år 2040 och att planen bland annat utgår från den nationella digitaliseringsstrategin. Planen omfattar inte grundskolan.
- Vid sammanträdet 2021-11-17 § 284 informerades nämnden om sektorns digitaliseringsarbete. Av protokollet framgår att nämnden tog del av information gällande hur sektorn under år 2021 har arbetat med digitalisering i syfte att säkerställa och kvalitetssäkra att barn och elever har tillgång till digitala lärmiljöer enligt den nationella digitaliseringsstrategin.

¹ Läs mer på <https://lika.skl.se/about/page/kalle> och <https://lika.skl.se/about/page/senaste>.

- *Välfärdsnämndens verksamhetsberättelse 2021*. Dokumentet innehåller samma skrivningar om digitalisering som ovan nämnda delårsrapport. Verksamhetsberättelsen har inte behandlats av nämnden.

Utöver ovanstående, framgår det inte att nämnden har informerats om lärares och rektorers digitala kompetens och/eller fortbildningsbehov.

Av enkätundersökningen framkommer att 85 procent av rektorerna som besvarat enkäten anser att regelbundna kartläggningar av personalens digitala kompetens genomförs. Till exempel genomförs kartläggningar vid medarbetarsamtal, arbetsplatsträffar (APT) och enkäter. Det framgår därtill att sektorn sammanställer och analyserar resultat på huvudmannanivå samt erbjuder kompetensutveckling utifrån identifierade behov.

Vid intervju med sektorsledningen framgår en osäkerhet huruvida rektorernas digitala kompetens följs upp vid medarbetarsamtal samt om insatser rörande digital kompetens ingår i personalens kompetensutvecklingsplaner.

Plan för fortbildning

Den lokala digitaliseringsstrategin omfattar en digital progressionstrappa som visar på det innehåll som varje barn/elev skall ha tagit del av vid avslutad skolgång och som därmed utgör målbild för digitaliseringsarbetet. Enligt strategin ska en analys på skolenhetsnivå göras (med utgångspunkt i LIKA-kartläggningen av lärarnas och rektorernas kompetens och progressionstrappan) och analysen ska mynna ut i en handlingsplan (på varje skola) med prioriterade digitaliseringsmål. Enligt strategin ska planen och målen följas upp vid resultatdialog med verksamhetschefen.

Utöver beskrivna dokument, saknar inkommen dokumentation information om kompetensinsatser som berör lärares och rektorers digitala kompetens. Enligt kompletterande uppgift från förvaltningen dokumenteras skolenheternas handlingsplaner på olika sätt och de behandlas i första hand i resultatdialogen mellan rektor och verksamhetschef.

Vid genomgång av nämndens protokoll från augusti 2021 till och med augusti 2022 framgår det inte att nämnden har informerats om kompetensinsatser som berör lärares och rektorers digitala kompetens under perioden. Vid intervju beskrivs dock att det har förts diskussioner i nämnden avseende lärares kompetensutveckling.

70 procent av respondenterna i enkäten svarar att det inte finns en plan för kompetensutveckling avseende digital kompetens för all personal. Samtidigt ges flera exempel på konkreta insatser på enhetsnivå som har genomförts i syfte att säkerställa att personalen har en hög och jämn digital kompetens. Några exempel som lyfts är genomförandet av workshops och olika interna utbildningar inom områden där behov finns.

Bedömning

Säkerställer nämnden att det finns en likvärdig tillgång till digital kompetens hos skolans personal?

Delvis.

Bedömningen baseras på att det finns verktyg och arbetssätt för att kartlägga kompetens och fortbildningsbehov hos såväl lärare och ledare på individ-, skolenhets- och huvudmannanivå och upplevelsen är att sådan kartläggning sker. Det går dock inte att verifiera i dokument eller protokoll att resultatet eller slutsatser av kartläggningen når nämnden. Bedömningen baseras även på att det finns verktyg och rutiner för att identifiera behov av utbildningsinsatser med tydlig förankring till den nationella digitaliseringsstrategin. Fortbildning avseende digital kompetens förefaller vara en fråga som hanteras på skolenhetsnivå. Sammanfattningsvis framkommer det inte att nämnden har en aktiv roll i att säkerställa en likvärdig tillgång till digital kompetens hos personalen i grundskolan.

Likvärdig tillgång till teknisk support och infrastruktur

Revisionsfråga 2: Säkerställer nämnden att det finns en likvärdig tillgång till teknisk support och teknisk infrastruktur som stödjer implementeringen av strategin?

Det andra fokusområdet i den nationella digitaliseringsstrategin är: "Likvärdig tillgång och användning", vilket innebär att barn, elever och personal ska ha god och likvärdig tillgång till digitala verktyg och resurser i syfte att förbättra utbildningen såväl som att effektivisera verksamheten. Området består av fyra delmål, varav ett är relevant för granskningen: "Det ska finnas ändamålsenlig infrastruktur samt teknisk och pedagogisk support i verksamheten".

lakttagelser

Tillgång till infrastruktur

I föregående revisionsfråga beskrivs att självskattningsverktygen LIKA Ledning genomfördes under våren 2021 och resultatet av självskattningen - avseende infrastruktur och användning - indikerar att det finns en spridning av hur långt arbetet har kommit. Majoriteten gör dock uppskattningen att arbetet har kommit långt eller till och med är klart.

Som framgår av revisionsfråga 1, behandlades *Välfärdsnämndens verksamhetsplan med driftbudget 2022-2024 samt investeringsbudget 2022-2026* av nämnden i november 2021. Av planen framgår att det inom sektorn finns en rullande budget för utbyte av personaldatorer och IKT-verktyg där de tre stora verksamheterna får del av den vart tredje till fjärde år samt att grundskolan kommer att tilldelas 4,5 mkr år 2024.

Utöver ovan beskrivna dokument, saknar inkommen dokumentation information om grundskolans tekniska/digitala infrastruktur och det framgår inte om nämnden har tydliggjort en ambition vad gäller tillgång till exempelvis digitala enheter eller tagit del av

någon annan information med bäring på grundskolans tekniska/digitala infrastruktur under perioden augusti 2021 till och med augusti 2022.

Av enkätresultatet framgår att 55 procent av rektorerna anser att samtliga lärare har viss tillgång till teknisk infrastruktur. I en kommentar som lämnats anges däremot att det finns behov av ett "stabil och snabbt nätverk över hela skolan".

Vid intervjuer beskrivs att tillgången till digitala verktyg är förhållandevis likvärdig på skolenheterna, men att brister finns i hur dessa verktyg fungerar. Det lyfts även att hårdvaror stigit i pris och att sektorsledningen kommer ta upp detta med kommunledningen under hösten.

Vid sakgranskning framgår avseende tillgången till digitala verktyg för elever att inköp görs årligen och att budget för inköp (1200 kr per elev och år) sker centralt från år 2022. Digitala verktyg för elever i årskurs F-3 är iPad med tangentbord, skal och penna samt utökad garanti och försäkring 48 månader, för elever i årskurs 4-6 iPad med tangentbord, skal och penna samt utökad garanti och försäkring 36 månader och för elever i årskurs 7-9 en dator med penna och väska samt garanti och försäkring 36 månader. Det trådlösa nätverkets bandbredd och hastighet i grundskolan är 4 Gigabit, vilket uppges vara en dubblering jämfört med föregående år då den var 2 Gigabit.

Vid sakgranskning verifieras att det finns en årlig budget på 4,5 mnkr för inköp av digitala verktyg till personalen samt att dessa medel kommer att tilldelas grundskolans personal nästa gång år 2024. Grundskolans personal tilldelades medel för inköp av digitala verktyg senast år 2020 och då användes pengarna till att förse tillsvidareanställd personal med nya enheter. Budgeten var inte tillräcklig för att förse samtliga tillsvidareanställda, vilket innebar att enheterna fick komplettera med egna medel för att kunna göra inköpen.

Tillgång till support

Inkommen dokumentation saknar information om tillgång till support i grundskolan.

Vid sammanträdet 2021-11-17 § 284 informerades nämnden om sektorns digitaliseringsarbete. Av protokollet framgår att sektorn har genomfört en utvärdering av befintligt IT-avtal med syfte att utveckla en ny budgetfördelning för för-, grund- och gymnasieskola för att kunna lägga över bland annat support från sektorns verksamhetsstöd till kommunens IT-enhet. Utöver det framgår det inte att nämnden har tagit del av information med bäring på tillgång till support i grundskolan under perioden augusti 2021 till och med augusti 2022.

Av enkätresultatet framgår att 55 procent av rektorerna anser att samtliga lärare har viss tillgång till teknisk support. Därtill svarar 85 procent att det finns personer/funktioner på skolan eller i kommunen som har ett uttalat och kommunicerat ansvar att stötta lärare gällande hårdvara. Vidare svarar 95 procent att det finns personer/funktioner som har ansvar för att stötta och utbilda lärare i användningen av skolornas IT-tjänster. I kommentarerna lyfts att support avseende iPads saknas.

Vid intervju verifieras att teknisk support i nuläget ges av verksamhetsstöd och att uppgiften kommer att flyttas till kommunens IT-enhet. Det lyfts även att det finns utsedda digitaliseringsledare på samtliga grundskolor och att digitaliseringsledarnas ansvar och uppgifter - såsom att ge teknisk support och/eller hjälpa till med pedagogiska insatser - varierar med hänsyn till de behov och önskemål som finns på den enskilda skolan, vilket beskrivs vara en naturlig effekt av att rektor är ansvarig för den inre organisationen.

Bedömning

Säkerställer nämnden att det finns en likvärdig tillgång till teknisk support och teknisk infrastruktur som stödjer implementeringen av strategin?

Delvis.

Bedömningen baseras på att det finns en rullande budget för utbyte av personaldatorer och IKT-verktyg samt att digitala verktyg till elever köps in årligen. Baserat på enkätresultat och intervjusvar är tillgången till hårdvara/lärverktyg likvärdig inom grundskolan, men det finns utmaningar relaterade till ett stabilt nätverk. Bedömningen baseras även på att enkätresultatet indikerar att det finns en relativt god tillgång till teknisk support i grundskolan. Det går dock inte att verifiera att information rörande tillgång till teknisk infrastruktur respektive teknisk support når nämnden på ett systematiskt och strukturerat sätt.

Systematiskt kvalitetsarbete

Revisionsfråga 3: Följer nämnden upp digitaliseringsarbetet i det systematiska kvalitetsarbetet?

Iakttagelser

Struktur för systematiskt kvalitetsarbete

Vid sammanträdet 2022-01-12 §8 antog välfärdsnämnden en årsplan för 2022 som omfattar flera ärenden som berör grundskolans systematiska kvalitetsarbete:

- Kvartal 1: Sammanställning av inkomna klagomål, synpunkter och anmälningar för föregående år
- Kvartal 2: Information om planering av lokaler samt uppföljning av normer, värden och inflytande
- Kvartal 3: Uppföljning av kunskaper, utveckling och lärande
- Kvartal 4: Uppföljning av övergång, samverkan och omvärld

Utöver årsplan för år 2022, har dokumentet *Systematiskt kvalitetsarbete 2.0* (daterat 2022-05-05) inkommit. Det framgår att områdena i grundskolans läroplan följs upp i tre perioder:

- Oktober-november: Övergång, samverkan och omvärld
- Februari-mars: Normer och värden samt inflytande
- Maj-juni: Kunskaper, utveckling och lärande

Vidare framgår att uppföljningen av respektive läroplansområde sker på olika sätt såsom i dialoger på enheten och mellan rektor och verksamhetschef, genom seminarium och verksamhetsbesök samt genom dokumentation. Uppföljningen ska dokumenteras i en kvalitetsuppföljningsrapport på enhetsnivå och på verksamhetsnivå (grundskolan). Rapporterna på verksamhetsnivå ska redovisas för nämnden.

Av ovan nämnd dokumentation framgår det att strukturen för det systematiska kvalitetsarbetet inte omfattar digitalisering i allmänhet, eller digital kompetens, infrastruktur och support mer specifikt. Detta verifieras vid intervjuer där det lyfts att det inte görs en särskild uppföljning och analys av digitaliseringsarbetet i kvalitetsarbetet. Det beskrivs dock att digitaliseringsarbetet följs upp indirekt genom den ordinarie strukturen för kvalitetsarbete. Det lyfts även att strukturen håller på att utvecklas, till exempel avseende uppföljning och analys av grundläggande förutsättningar för skolenheterna.

Dokumenterade uppföljningar och analyser

Vi har efterfrågat dokumenterade uppföljningar och analyser på enhets- och huvudmannanivå. På enhetsnivå har kvalitetsuppföljningar från utvalda grundskolor samt för hela grundskolan för läsåret 2021/22 inkommit.

Inom området *Kunskaper, utveckling och lärande* framgår av en skolas kvalitetsrapport att det finns en lärare på skolan som är IT-ansvarig på 30 procent av sin tjänst. Läraren sköter "allt som har med datorer, annan it-utrustning och är behjälplig i allt digitalt lärande på skolan". Det beskrivs att många lärare har stor digital kompetens och hjälper varandra.

Inom området *Övergång, samverkan och omvärld* framgår av en (annan) skolas kvalitetsrapport att covid-19-pandemin har gjort det enklare att ta del av kulturella satsningar då en stor del av dessa har erbjudits digitalt. Det geografiska avståndet har inte varit lika påtagligt som före pandemin.

Utöver ovanstående, saknar dokumentationen på enhets- och huvudmannanivå innehåll med bäring på digitalisering, digital kompetens, infrastruktur och support.

Åtterrapporering till nämnd

I revisionsfråga 1 och 2 framgår vilken information som nämnden har tagit del av information med bäring på digitalisering, digital kompetens, infrastruktur och support. Utöver denna information har nämnden inte tagit del av någon ytterligare information med bäring på granskningsområdet. Nämnden har inte tagit del av de kvalitetsuppföljningar på huvudmannanivå (hela grundskolan) som har upprättats inom ramen för kvalitetsarbetet.

Bedömning

Följer nämnden upp digitaliseringsarbetet i det systematiska kvalitetsarbetet?

Nej.

Bedömningen baseras på att det av inkommen dokumentation, protokoll och intervjuvar framgår att digitaliseringsarbetet inte på ett tydligt sätt följs upp i det systematiska kvalitetsarbetet. Nämnden har inte tagit del av de kvalitetsuppföljningar som har upprättats. Vi ser positivt på att det pågår ett utvecklingsarbete och att huvudmannen har identifierat behov avseende en mer utvecklad uppföljning av grundläggande förutsättningar för skolenheter.

Vidtagna åtgärder

Revisionsfråga 4: Säkerställer nämnden att det vidtas adekvata åtgärder utifrån uppföljningen av digitaliseringsarbetet?

lakttagelser

De dokument som beskrivs under rubriken *Mål och prioriteringar avseende digitalisering på huvudmannanivå* innehåller flera insatser med bäring på digitaliseringsarbetet. Av *Välfärdsnämndens verksamhetsplan med driftbudget 2022-2024 samt investeringsbudget 2022-2026* framgår till exempel att det inom sektorn finns en rullande budget för utbyte av personaldatorer och IKT-verktyg.

Av tidigare beskriven protokollgenomgång framgår det även att sektorn har genomfört en utvärdering av befintligt IT-avtal med syfte att utveckla en ny budgetfördelning för för-, grund- och gymnasieskola för att kunna lägga över bland annat support från sektorns verksamhetsstöd till kommunens IT-enhet.

Vid intervjuer lyfts den lokala digitaliseringsstrategin som ett exempel på en insats på huvudmannanivå.

Bedömning

Säkerställer nämnden att det vidtas adekvata åtgärder utifrån uppföljningen av digitaliseringsarbetet?

Delvis.

Bedömningen baseras på att åtgärder med bäring på digitalisering har vidtagits av nämnden och sektorn. Bedömningen baseras även på att digitaliseringsarbetet inte på ett tydligt sätt följs upp och analyseras i det systematiska kvalitetsarbetet. Till exempel har underlag avseende tillgång till digital kompetens bland personalen eller tillgång till teknisk infrastruktur och support inte redovisats på ett systematiskt eller strukturerat sätt för nämnden. Uppföljningen är nödvändig för att nämnden ska kunna få en uppdaterad och samlad bild av resultat och förutsättningar för digitaliseringsarbetet i grundskolan och därigenom kunna fatta beslut om åtgärder vid eventuella brister.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun genomfört en granskning av arbetet med styrning och ledning för att nå målen i såväl den nationella digitaliseringsstrategin som i de förändrade styrdokumenterna. Granskningens syfte är att bedöma om välfärdsnämnden säkerställer att det finns förutsättningar för en ändamålsenlig implementering av den nationella digitaliseringsstrategin och de förändrade styrdokumenterna samt om den interna kontrollen inom området är tillräcklig.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att välfärdsnämnden inte helt säkerställer att det finns förutsättningar för en ändamålsenlig implementering av den nationella digitaliseringsstrategin och de förändrade styrdokumenterna samt att den interna kontrollen inom området inte helt är tillräcklig.

Rekommendationer

Utifrån genomförd granskning vill vi lämna följande rekommendationer till välfärdsnämnden:

- Säkerställa att den framtagna lokala digitaliseringsstrategin konkretiserar vad målen i den nationella digitaliseringsstrategin innebär för grundskolan samt att strategin beslutas av nämnden innan den implementeras.
- Säkerställa att de kvalitetsuppföljningar som upprättas redovisas för nämnd och att detta kan spåras i protokoll.
- Säkerställa att strukturen för kvalitetsarbete utvecklas så att uppföljning, analys och rapportering ger nämnden en samlad bild av digitaliseringsarbetets resultat och förutsättningar, vilket är en förutsättning för att nämnden ska kunna identifiera styrkor och utvecklingsområden inom grundskolans digitaliseringsarbete samt vid behov kunna vidta adekvata åtgärder.

2022-10-31

Marie Lindblad

Jenny Nordqvist

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Härryda kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan daterad 2022-02-28. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Granskning av intern kontroll i hanteringen av anställdas bisysslor

Härryda kommun

Februari 2023

Anna Hilmarsson, Certifierad kommunal revisor

Stefana Preenja, Revisionskonsult

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun genomfört en granskning av intern kontroll i hantering av anställdas bisysslor. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av bisysslor.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen ej har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av bisysslor.

Nedan ses bedömning för varje revisionsfråga. För fullständiga bedömningar se respektive revisionsfråga i rapporten.

Revisionsfrågor	Bedömning
Finns det ändamålsenliga riktlinjer och rutiner rörande anställdas eventuella bisysslor och efterlevs de?	Delvis
Har kommunstyrelsen kännedom/kontroll om i vilken utsträckning som bisysslor förekommer bland de anställda?	Nej
Har kommunstyrelsen kännedom/kontroll om i vilken utsträckning det förekommer att anställda har engagemang i näringsverksamheter som bedriver affärer med Härryda kommun?	Nej

Rekommendationer

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnas följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen bör tillse att det upprättas riktlinjer och rutinbeskrivningar enligt synpunkterna i denna rapport, samt att riktlinjerna bör antas politiskt. Här bör kommunstyrelsen även säkerställa att det finns en särskild rutin för hur uppföljning av avslagna bisysslor ska ske så att anställda i organisationen inte har otillåtna bisysslor. Kommunstyrelsen bör även säkerställa ett enhetligt arbetssätt för hanteringen av bisysslor i kommunen.
- Kommunstyrelsen bör tillse att informationen om skyldigheten att anmäla bisyssla lämnas vid rekrytering, vid anställningens början, vid medarbetarsamtal samt vid utvalda sammankomster i verksamheten så att informationen når samtliga medarbetare. Detta för att säkerställa att kommunen som arbetsgivare lever upp till informationskravet till anställda enligt Allmänna bestämmelser.

- Kommunstyrelsen bör, utifrån ett internkontrollperspektiv, tillse att samtliga bisysslor dokumenteras och bedöms, samt att blanketterna förvaras i personalakterna. Även bisysslor som inte är av näringskaraktär bör beaktas som t.ex. dubbla anställningar¹.
- Kommunstyrelsen bör inom ramen för sitt interna kontrollarbete göra kontroller av att riktlinjer och rutiner avseende bisysslor efterföljs samt kontrollera om otillbörliga inköp sker av näringsverksamheter där anställda kan ha ekonomiska intressen.
- Utifrån att det framkommit bisysslor som inte var kända sedan tidigare samt att det saknas tillräckliga rutiner för att kontrollera att otillbörliga inköp inte sker av näringsverksamheter där anställda kan ha ekonomiska intressen, bör kommunstyrelsen tillse att rutinerna stärks inom detta område.
- Kommunstyrelsen bör undersöka och överväga möjligheten att göra kontroller av anställdas engagemang. Detta utifrån att flera av de engagemang/bisysslor som framkom i granskningen inte var kända sedan tidigare.
- Kommunstyrelsen bör överväga att införa en digital praktisk hantering av anställdas bisysslor, vilket kan bidra till en enhetligare, säkrare och effektivare hantering.

¹ Med dubbla anställningar avses att den anställde har två anställningar, t.ex. en i kommunen och en anställning i en annan organisation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Inledning	4
Bakgrund	4
Syfte och revisionsfrågor	4
Revisionskriterier	4
Avgränsning	5
Metod	5
Granskningsresultat	6
Riktlinjer och rutiner för bisysslor i Härryda kommun	6
Kännedom om förekomsten av anställdas bisysslor	8
Kännedom om förekomsten av anställdas engagemang i näringsverksamheter som bedriver affärer med Härryda kommun	12
Samlad bedömning	15
Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor	15
Rekommendationer	16
Bilagor	17

Inledning

Bakgrund

Förekomsten av bisysslor regleras i kollektivavtal, som t.ex. Allmänna bestämmelser (AB) och Lagen om offentlig anställning (LOA). Otillåtna bisysslor kan antingen vara förtroendeskadliga, arbetshindrande och/eller konkurrerande.

I LOA regleras förtroendeskadliga bisysslor för anställda i kommuner, regioner och kommunalförbund. Sådana bisysslor är aldrig tillåtna och arbetsgivaren har en rätt att kräva att den otillåtna bisysslan upphör. Det kan också uppstå risk för förtroendeskada om anhörigas företag anlitas av anställda i kommunens verksamhet.

Arbetshindrande och konkurrerande bisysslor regleras i kollektivavtal som t.ex. Allmänna bestämmelser. Där regleras bl.a. att arbetstagare som har en bisyssla ska anmäla denna och lämna de uppgifter, som arbetsgivaren anser behövs för bedömning av bisysslan. Arbetsgivaren ska medvetandegöra arbetstagaren om skyldigheten att anmäla bisysslan och lämna uppgifter. Det anges även att arbetsgivaren kan förbjuda bisysslan om arbetsgivaren finner att den kan inverka hindrande för arbetsuppgifterna och/eller innebära verksamhet som konkurrerar med arbetsgivarens.

Revisorerna har utifrån väsentlighet och risk beslutat att genomföra en fördjupad granskning av den interna kontrollen kring hanteringen av bisysslor.

Syfte och revisionsfrågor

Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av bisysslor. Följande revisionsfrågor används för att svara mot syftet:

- Finns det ändamålsenliga riktlinjer och rutiner rörande anställdas eventuella bisysslor och efterlevs de?
- Har kommunstyrelsen kännedom/kontroll om i vilken utsträckning som bisysslor förekommer bland de anställda?
- Har kommunstyrelsen kännedom/kontroll om i vilken utsträckning det förekommer att anställda har engagemang i näringsverksamheter som bedriver affärer med Härryda kommun?

Revisionskriterier

Revisionskriterier är de bedömningsgrunder som bildar underlag för granskningens analyser, slutsatser och bedömningar. Revisionskriterierna för denna granskning utgörs i huvudsak av:

- Lag (1994:260) om offentlig anställning, (LOA) § 7, 7a-d§
- Allmänna bestämmelser till kollektivavtalet (AB), kap 3, § 8
- Eventuella övriga kollektivavtal
- Lag (2016:1145) om offentlig upphandling, kap 19, § 11
- Kommunallagen 6 kap 1 § och 6 §

Avgränsning

Granskningen är avgränsad till kommunstyrelsen och omfattar alla tillsvidare- och visstidsanställda som är månadsavlönade i kommunen. Förtroendevalda och timavlönade ingår inte i granskningen.

Kontroll mot Bolagsverkets register omfattar bisysslor av näringskaraktär. I denna granskning ingår inte att vi gör bedömningen om den anställdes engagemang i andra organisationer inverkar hindrande för den ordinarie arbetsuppgiften, om bedriven verksamhet konkurrerar med arbetsgivarens verksamhet, om verksamheten påverkar arbetstagarens handläggning av ärenden i sitt arbete eller om den anställdes agerande på annat sätt kan skada kommunens anseende och trovärdighet. Den uppgiften åvilar kommunen. Granskningen avgränsas i övrigt till ställda revisionsfrågor och avser främst verksamhetsåret 2022.

Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier, enkätundersökning, intervjuer med personalchef, redovisningsansvarig och upphandlingschef samt en registerkontroll med stickprovsuppföljning.

En webbaserad enkät med frågor om rutiner, hantering och kännedom om anställdas bisysslor skickades till kommunens chefer. Enkäten besvarades av 122 chefer, vilket ger en svarsfrekvens på 84%.

En kontroll har genomförts mot Bolagsverkets register för att kartlägga förekomsten av bisysslor av näringskaraktär hos anställda. De anställda som ingår i kartläggningen är 3197 anställda² utifrån kommunens personalregister per 9 maj 2022. Utifrån kartläggningen har vi stickprovsvis hämtat uppgifter från kommunen för att verifiera om bisysslan har anmälts. Vi har även överlämnat resultatet för matchningen till personalchefen för genomgång där vi önskat svar kring kännedom, om bisysslan/engagemanget är känt och dokumenterat. Resultatet av själva matchningen har även matchats mot kommunen leverantörsregister för att identifiera eventuella utbetalningar som gjorts till leverantörer där anställda har engagemang. Uppföljning av resultatet har skett.

Verksamhetsföreträdare har beretts tillfälle att faktagranska rapporten.

² Tillsvidare- och visstidsanställda som är månadsavlönade.

Granskningsresultat

Riktlinjer och rutiner för bisysslor i Härryda kommun

Revisionsfråga 1: Finns det ändamålsenliga riktlinjer och rutiner rörande anställdas eventuella bisysslor och efterlevs de?

lakttagelser

Regler och blankett

Det är arbetsgivarens ansvar att medvetandegöra sina medarbetare om skyldigheten att anmäla bisyssla. Vid intervju informeras att eventuell bisyssla följs upp årligen då medarbetare tillfrågas vid sina medarbetarsamtal av närmaste chef om de har någon bisyssla. I mallen för medarbetarsamtal finns frågan *Har du någon bisyssla?* Det saknas vidare instruktion om vilka åtgärder som ska vidtas om så är fallet. På intranätet finns en blankett för anmälan av bisysslor. Blanketten ska signeras av medarbetare och arbetsgivaren. Bisyslan kan såväl godkännas, godkännas med justering samt inte godkännas och en motivering ska lämnas. Det framgår inte mer specificerat på blanketten vem hos arbetsgivaren, d.v.s. kommunen, som har rätt att fatta beslut om bisysslor. På blanketten finns även fält för att kryssa i att man inte har någon bisyssla. På blanketten framgår att ifylld blankett lämnas till närmaste chef samt att efter beslut förvaras original i personakten. Kopia ges till medarbetare. På sista sidan i dokumentet finns regler för bisyssla. Där redogörs kortfattat kring bisyssla. Allmänna bestämmelser lyfts, men reglerna kring bisyssla i Lagen om offentlig anställning nämns inte. Vidare anges att om bisyssla innehas av något slag ska den anmälas på blanketten och lämnas till närmaste chef. Därefter beslutar chef i samråd med personalchef och beslutet ska meddelas den anställde. Det anges även att de som inte har någon bisyssla ska markera med X i rutan för att bisyssla inte innehas och lämnar blanketten till närmaste chef. Dokumentet med blankett och regler är inte politiskt behandlat eller tydligt daterat. I övrigt saknas dokumenterade riktlinjer och rutiner för hantering av bisysslor.

Kommunstyrelsens delegationsordning

I kommunstyrelsens delegationsordning, som antogs 2019-10-24 framgår delegation avseende beslut om att förbjuda arbetstagares bisyssla. Beslut är delegerat till kommundirektör samt vidaredelegation till närmast överordnad chef med villkor att det ska ske i samråd med personalchef. Vi noterar att det inte framgår något om att fatta beslut om godkännande (endast förbud) av bisysslor i delegationsordningen. Enligt intervju påtalas att det är den anställdes närmaste chef som prövar och fattar beslut om bisysslor, med stöd av personalavdelningen vid behov.

Enkät svar

Resultatet av genomförd enkätundersökning till kommunens chefer visar att 82% upplever att det finns ett tillräckligt dokumenterat stöd för hantering av anställdas bisysslor. 16% av cheferna vet inte om de upplever det dokumenterade stödet som tillräckligt och 2% upplever inte att det dokumenterade stödet är tillräckligt.

Enligt uppgift från personalavdelningen är det uttalat att chef ska efterfråga förekomst av bisyssla vid det årliga medarbetarsamtalet. I enkätundersökningen uppger 87% av cheferna att de har medvetandegjort sina arbetstagare om skyldigheten att anmäla bisysslor och 76% (av de 87% som svarade i enkäten) anger att de har gjort så vid det årliga medarbetarsamtalet. Samtidigt visar enkätundersökningen att endast 66% av cheferna själva har fått frågan av sin chef om de har någon bisyssla. Enligt uppgift sker det ingen uppföljning av medarbetarsamtalsgraden, d.v.s. hur stor andel av de anställda som faktiskt har ett medarbetarsamtal varje år.

Vidare visar enkätundersökningen att 74,6% av cheferna anger att bisysslor dokumenteras, medan 10,6% uppger att bisysslor inte dokumenteras och 14,8% vet inte om bisysslor dokumenteras.

Stickprov

Utifrån resultatet från kontrollen mot Bolagsverkets register har vi efterfrågat information avseende de anställda där vi funnit engagemang/bisysslor som framkommer i Bolagsverkets register (se revisionsfråga 2). Syftet med kontrollen var att undersöka huruvida dessa bisysslor anmälts, prövats och dokumenterats på blankett.

Vi har funnit 654 registreringar fördelade på 619 unika engagemang, varav 124 st stickprov sändes över till kommunen för genomgång. Resultatet från stickprovsgranskningen visar att samtliga engagemang förutom nio st inte är anmälda som bisyssla och det fanns inte kännedom om dessa före vår granskning. För de nio st (ca 7 %) som var kända inom verksamheten uppges att samtliga är dokumenterade på blankett. Vi har gått igenom blanketterna och noterar att på en av blanketterna finns det inte ibockat om bisysslan är godkänd eller ej. Fyra blanketter godkändes år 2020 eller tidigare vilket tyder på att bisysslorna inte omprövats sedan dess.

I enkäten till kommunens chefer ställdes frågan om tidigare anmälda bisysslor omprövas regelbundet. Enkätsvaren visar att 39% av respondenterna anger att tidigare anmäld bisyssla omprövas regelbundet, 21% svarar nej och 40% vet inte.

Bedömning

Finns det ändamålsenliga riktlinjer och rutiner rörande anställdas eventuella bisysslor och efterlevs de?

Delvis.

Bedömningen grundar vi på att det finns ett dokument med blankett och regler för bisysslor. Vi bedömer att det är en brist att dokumentet inte är politiskt antaget och tydligt daterat. Vi anser att reglerna bör kompletteras med lagstiftning avseende bisysslor i LOA. De bör även kompletteras med riktlinjer och rutinbeskrivningar för den praktiska hanteringen som t.ex. när och i vilka sammanhang bisysslor ska tas upp, omprövning av tidigare anmälda bisysslor, praktiskt tillvägagångssätt om bisysslan förbjuds och uppföljning av avslagna bisysslor. Enligt vår mening bör uppföljning göras

om huruvida engagemanget verkligen är avslutat då en bisyssla anses vara förbjuden, samt att formell omprövning av bisysslor bör ske med en viss regelbundenhet.

Vidare bedömer vi att det är positivt att mallen för medarbetarsamtal innehåller en punkt kring bisysslor, men bör kompletteras med tillvägagångssätt utifrån om den anställda svarar ja eller nej på frågan om de har en bisyssla eller ej. Enkätundersökningen visar på att en del anställda inte medvetandegjorts om skyldigheten att anmälda bisysslor eller fått frågan om bisysslor vid medarbetarsamtalet, vilket indikerar att rutinen för medarbetarsamtal inte efterföljs. Vi bedömer att det inte sker något säkerställande att kommunen lever upp till informationskravet i enlighet med Allmänna bestämmelser. Det bör säkerställas att så sker.

Vi konstaterar att det finns viss otydlighet gällande vem som har rätt att besluta om bisysslor. På blanketten anges bara "arbetsgivaren" och i reglerna anges chef i samråd med personalchef, samt att det i kommunstyrelsens delegationsordning bara finns delegation på förbud av bisysslor (vilket innebär att godkännande av bisysslor är ren verkställighet). Det bör övervägas om beslutsfattande om bisysslor kan vara ren verkställighet utifrån att det är ett beslut där man inte i förväg kan bedöma vad prövning mynnar ut i, d.v.s. beslutsfattaren kan göra olika bedömningar.

Vi grundar även vår bedömning på vår stickprovsgranskning som påvisar brister. Det förefaller att merparten av de engagemang som framkom i matchningen inte var kända sedan tidigare. Likaså påvisar vår stickprovsgranskning av blanketter brister, bl.a. i form av att alla uppgifter inte fyllts i. Stickprovsgranskningen indikerar på bristande intern kontroll och att kommunens riktlinjer och rutiner inte alltid efterföljs.

Kännedom om förekomsten av anställdas bisysslor

Revisionsfråga 2: Har kommunstyrelsen kännedom/kontroll om i vilken utsträckning som bisysslor förekommer bland de anställda?

lakttagelser

Enligt uppgift från intervjuer görs ingen sammanställning av bisysslor i kommunen och det finns heller ingen kännedom om eller en överblick av hur många eller vilka bisysslor som förekommer bland de anställda i kommunen.

Vi har tagit del av en Excellista med månadsavlönade tillsvidare- och visstidsanställda per 2022-05-09, vilka uppgick till 3197 personer. Dessa har sedan kontrollerats gentemot Bolagsverkets register där vi selekterat ut aktiva engagemang. Vi har fått fram 654 registreringar, som fördelas på anställda enligt följande tabell:

Tabell 1: Antal registreringar i Bolagsverkets register.

Sektor	Antal registreringar	Antal anställda med registreringar
Kommunledning och administrativt stöd	27	19
Sektor för teknik och förvaltningsstöd	53	41
Sektor för utbildning, kultur och fritid	387	297
Sektor för socialtjänst	158	123
Sektor för samhällsbyggnad	29	20
Totalt	654	500

Några personer är registrerade mer än en gång till följd av att de är engagerade i mer än en organisation eller med flera olika positioner i samma organisation. Efter justering av detta blir det totalt 500 personer som förekommer i registret, vilket i sin tur innebär att ca 15,6 % av de anställda i Härryda kommun har en eller flera registreringar i Bolagsverkets register.

I tabellerna nedan redovisas vilken typ av organisationer/näringsverksamheter som de anställda är registrerade i samt de positioner som de anställda har i de olika organisationerna som de är registrerade i och antal registreringar. I de register som erhållits från Bolagsverket går det för varje träff att utläsa bolagstyp samt vilken position den anställde har. En del anställda har mer än en position i samma bisyssla/registrering. De engagemang som förekommer bland de anställda inom kommunen och som är av näringskaraktär sker inom varierande områden. Det förekommer främst privata aktiebolag och enskilda firmor.

Tabell 2: Typ av organisation

Typ av organisation	Antal registreringar
Bostadsrättsförening	52
Ekonomisk förening	29
Enskild firma	160
Handelsbolag ³	26
Ideell förening	2

³ Ett handelsbolag är ett företag som har två eller flera bolagsmän, alltså delägare. I ett handelsbolag är olagsmännen personligt ansvariga för företagets avtal och skulder.

Kommanditbolag ⁴	6
Privat aktiebolag	339
Publikt aktiebolag	1
Sambruksförening ⁵	1
Okategoriserade	3
Totalt	619

Tabell 3: Registreringar/position i organisation

Positioner	Antal registreringar
Aktieägare	5
Bolagsman	25
Firmatecknare	160
Kommanditdelägare	6
Komplementär ⁶	1
Ledamot	138
Ordförande	17
Prokurist ⁷	1
Suppleant	282
Särskild delgivningsmottagare ⁸	2
Verkställande direktör	13
Vice verkställande direktör	4
Totalt	654

⁴ Ett kommanditbolag kan teckna avtal, ha anställda, äga saker och vara part i rättegångar. I ett kommanditbolag ska det finnas minst en komplementär och en kommanditdelägare. Komplementären har ett obegränsat ansvar och svarar för företagets skulder med hela sin förmögenhet. Kommanditdelägaren har ett begränsat ansvar (och svarar endast med sin kapitalinsats). Både komplementärer och kommanditdelägare kallas i lagtexten för bolagsmän.

⁵ Ekonomisk förening med ändamål att driva jordbruk eller trädgårdsnäring för medlemmarnas gemensamma räkning kan registreras som sambruksförening. Sambruksförening får driva även annan verksamhet än sådan som avses i första stycket, om denna andra verksamhet har samband med föreningens ändamål.

⁶ Fysisk eller juridisk person som ansvarar för ett kommanditbolags samtliga skulder.

⁷ Prokurist är en person som har fått rätten att företräda en firmatecknare i ett handelsbolag eller enskild firma.

⁸ En särskild delgivningsmottagare har rätt att ta emot delgivning för företagets eller föreningens räkning.

Vi har i vår granskning givit kommunens personalavdelning i uppdrag att mer fördjupat gå igenom 124 träffar (ca en tredjedel) med registrerade engagemang i Bolagsverkets register där vi bland annat bad dem kontrollera om det finns upprättade blanketter samt var de förvaras. Vi frågade även om engagemangen var kända och om det fanns några bisysslor som stred mot gällande regelverk. Personalavdelningen har i sin tur kontaktat berörda chefer vid behov. Av resultatet kan det konstateras att det finns brister i anmälan och dokumentation av bisysslor, och således kännedom om förekommande bisysslor. Endast nio av de 124 engagemang som vi fått svar på var kända inom organisationen före vår granskning. För samtliga dessa nio har svar lämnats att de är godkända chef och att bedömning gjorts att bisysslorna inte är hindrande, konkurrerande eller förtroendeskadliga. Resterande 115 st engagemang var inte kända inom organisationen.

I enkäten anger 11 % av cheferna att det genomförs kontroller av anställdas bisysslor, 34 % anger att det inte görs och 55 % vet ej. De som anger att kontroller genomförs beskriver att frågan bl.a. tas upp i medarbetarsamtalen, vilket är att betrakta som en informell kontroll.

Inom ramen för granskningen har vi efterfrågat kommunstyrelsens internkontrollplaner med tillhörande riskbedömningar för åren 2020-2022. Bisysslor har inte riskbedömts eller varit föremål för någon form av kontrollmoment i kommunstyrelsens interna kontrollplaner för år 2020-2022.

Bedömning

Har kommunstyrelsen kännedom/kontroll om i vilken utsträckning som bisysslor förekommer bland de anställda?

Nej.

Bedömningen grundar vi på att det inte finns en samlad bild av den totala förekomsten av bisysslor i kommunen. Det finns inte någon samlad spårbar dokumentation över de anställdas bisysslor. Det förefaller även att flera av de anställdas engagemang vid sidan av ordinarie anställning inte är kända eller prövade före vår granskning, vilket bekräftas av granskning och kommunens genomgång av framkomna engagemang/bisysslor. Vi bedömer att detta är en brist och att det saknas en tillräcklig intern kontroll kring anställdas bisysslor/engagemang.

Vi bedömer att det är en brist att bisysslor inte riskbedömts och tagits med inom ramen för internkontrollarbetet med tanke på de brister som framkommit inom ramen för vår granskning kring bl.a. kännedom om bisysslor. Vår granskning av kontroller visar på att det inom ramen för intern kontroll inte görs tillräckliga kontroller av bisysslor av kommunstyrelsen, varken samlat för hela kommunen eller per verksamhet. Vår granskning visar även att det inte heller görs några övriga kontroller av anställdas bisysslor mer än vid tillvägagångssätt som bygger på vad den anställde själv uppger, d.v.s. det bygger på en informell kontroll. Avsaknaden av kontroller bedömer vi är en brist. Statskontorets studie (se bilaga 2) pekar på vikten av att säkerställa att chefer och medarbetare känner till regleringen och att riskbasera kontrollen genom att fokusera på "riskgrupper" och områden som kräver särskild uppmärksamhet, bland annat bisysslor i

samband med upphandling. Enligt vår mening bör åtminstone en sådan riskbedömning göras när det gäller anställdas bisysslor.

Utifrån avsaknad av kontroller samt utifrån vad vi ser i våra iakttagelser kan det inte uteslutas att det kan finnas otillåtna bisysslor. Det kan inte heller uteslutas att anställda fortsätter att utöva en otillåten/förbjuden bisyssla då det finns avsaknad av formella riktlinjer kring hur kommunstyrelsen och nämnderna ska kontrollera och säkerställa att dessa bisysslor verkligen avslutas. Vi bedömer att uppföljning vid nästkommande medarbetarsamtal inte är tillräckligt då det enbart bygger på vad den anställde uppger samt att det kan gå flera månader mellan det att bisysslan förbjuds tills dess att nästa medarbetarsamtal äger rum.

Kännedom om förekomsten av anställdas engagemang i näringsverksamheter som bedriver affärer med Härryda kommun

Revisionsfråga 3: Har kommunstyrelsen kännedom/kontroll om i vilken utsträckning det förekommer att anställda har engagemang i näringsverksamheter som bedriver affärer med Härryda kommun?

lakttagelser

Enligt uppgift från intervjuer görs inte några specifika eller systematiska kontroller av anställdas eventuella engagemang i näringsverksamheter som bedriver affärer med Härryda kommun som någon rutin.

Stickprovsgranskning

Med utgångspunkt i matchningen mot Bolagsverkets register har vi gjort en kontroll av om dessa engagemang/organisationer förekommer i kommunens leverantörsregister.

I kontrollen fick vi 28 träffar mellan kommunens leverantörsregister och organisationer där anställda har engagemang. Vi fick sedan hjälp av kommunen att ta fram transaktionslistor över leverantörerna för att se för vilka det genomförts transaktioner med under de senaste tre åren. Ekonomiavdelningen i kommunen gick igenom träffarna och sände över transaktionslistor där det skett transaktioner de senaste tre åren.

Det hade skett transaktioner för 15 av de 28 organisationer som anställda har engagemang i och kommunen. Det har vid intervju uppgetts att det inte finns särskild kännedom om dessa förhållanden som framkom. Samtidigt uppges att det för närvarande inte finns kontroller för att fånga eventuella förhållanden, mer än inom ramen för det som anges i attestreglementet. Av attestreglementet framgår bl.a. att attest får ej utföras av den som själv ska ha ersättning eller betala till kommunen. Det sker enligt uppgift inga systematiska kontroller av efterlevnad. Vi noterar att attestreglementet är daterat till 2006-01-03.

För dessa 15 leverantörer gjorde vi ett urval där vi stickprovskontrollerade 14 st⁹ verifikationer. I dessa stickprovskontroller har vi kontrollerat att det inte är den anställde,

⁹ Träff på ett kommunalt bolag har inte stickprovsgranskats.

vilken har det ekonomiska intresset, som attesterat fakturan, huruvida inköpet skett på samma avdelning eller förvaltning som den anställde arbetar på samt om det finns ett gällande avtal mellan leverantören och kommunen, i de fall det ska finnas. Vi har efterfrågat avtal för två leverantörer utifrån att beloppen på dessa inköp indikerar att dokumentationskrav råder enligt Lagen om offentlig upphandling. Vi har erhållit avtal för en av leverantörerna. De inköp som gjorts med leverantören har fakturerats i enlighet med avtalet. För den andra leverantören har vi inte fått något avtal. Inom ramen för granskningen kan vi inte uttala oss om det bör finnas avtal för resterande leverantörer då vi inte granskar samtliga transaktioner med respektive leverantör för att veta om det råder dokumentationskrav. I övrigt påvisar vår stickprovsgranskning inte några fall där den anställde attesterat några fakturor där den anställde har engagemang.

Stickprovsgranskningen visar att elva av bisysslor/engagemangens innehavare arbetar inom samma sektor som inköpen har gjorts från. Fem av dessa elva innehavare står även med som referens på fakturan för inköpet. Vi har följt upp dessa elva med ansvarig chef för att ta reda på om medarbetaren med bisysslan varit involverad i inköpet på något sätt. Samtliga inköp var kända uppger närmaste chef. Däremot uppges att 8 bisysslor av 11 inte var kända även om inköpet i sig var känt och medarbetaren med bisysslan hade inte har varit involverad i inköpet. Inom ramen för vår granskning kan vi inte uttala oss om den anställda påverkat inköpen, mer än att vi konstaterar att den anställde inte attesterat fakturan. Som nämnts ovan står dock den anställde som referens i fem fall.

I övrigt har vi även noterat följande:

- Bisysslan var inte känd och inköpet avsåg en föreläsning där medarbetaren med bisysslan hade genomfört föreläsningen.
- Bisysslan var känd och inköpet avsåg en spelning där medarbetaren med bisysslan hade genomfört spelningen.

Inom ramen för granskningen har vi funnit en avvikelse avseende attester kopplat till de utbetalningar som gjorts där anställda har engagemang. Beslutsattestanten som hade attesterat fakturan var inte samma person som hade ansvaret att attestera fakturan enligt gällande attestförteckning.

I enkäten anger 5 % av respondenterna att de har kännedom om att det förekommer att anställda har engagemang i näringsverksamheter som bedriver affärer med Härryda kommun. Enligt fritextsvar uppges det röra sig om ideellt arbete med idrottsförening, lokala restauranger som ej är upphandlade, kulturevent i egenskap av artist bland annat. Då enkäten är anonym har vi inte haft möjlighet att följa upp lämnade svar.

Bedömning

Har kommunstyrelsen kännedom/kontroll om i vilken utsträckning det förekommer att anställda har engagemang i näringsverksamheter som bedriver affärer med Härryda kommun?

Nej.

Bedömningen grundar vi på att det förekommer ett antal anställda som har engagemang i näringsverksamheter som gör affärer med Härryda kommun och att dessa förhållanden inte var kända i de flesta fallen. Granskningen visar att det saknas ett systematiskt arbetssätt/kontroller samt tillräckliga rutiner för att kontrollera att otillbörliga inköp inte sker av näringsverksamheter där anställda kan ha ekonomiska intressen.

Vi grundar vidare vår bedömning på att med avsaknad av kännedom om och en sammanställning över anställdas samtliga bisysslor försvåras kontroller av inköp från näringsverksamheter där anställda har ekonomiska intressen. Således föreligger en risk att sådana inköp/utbetalningar inte kontrolleras på ett tillfredsställande sätt. Enbart förekomsten av inköp från en verksamhet där en anställd har ett dokumenterat engagemang kan leda till att kommunens inköpsrutiner som helhet ifrågasätts vilket inte överensstämmer med en god intern kontroll.

Då vi i vår granskning inte erhållit alla avtal kopplade till våra stickprov, bör kommunstyrelsen följa upp att det finns dokumenterade avtal där så krävs. Attestreglementet är daterat 2006-01-03 och bör uppdateras varje mandatperiod.

Samlad bedömning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härryda kommun genomfört en granskning av intern kontroll i hantering av anställdas bisysslor. Granskningens syfte är att bedöma om kommunstyrelsen har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av bisysslor.

Utifrån genomförd granskning är vår samlade bedömning att kommunstyrelsen ej har säkerställt en tillräcklig intern kontroll avseende hantering av bisysslor.

Sammanfattande bedömningar utifrån revisionsfrågor

Revisionsfråga	Bedömning	
1. Finns det ändamålsenliga riktlinjer och rutiner rörande anställdas eventuella bisysslor och efterlevs de?	Delvis Det finns kortfattade regler för bisysslor, samt en blankett. Dock bedömer vi att riktlinjerna bör antas politiskt samt kompletteras med rutinbeskrivningar för den praktiska hanteringen. Vår stickprovsgranskning påvisar även på brister, vilket visar på att de regler och rutiner som finns inte efterlevs.	
2. Har kommunstyrelsen kännedom/kontroll om i vilken utsträckning som bisysslor förekommer bland de anställda?	Nej Utifrån vår granskning kan vi inte se att kommunstyrelsen har kännedom eller kontroll i vilken utsträckning som bisysslor förekommer bland de anställda.	
3. Har kommunstyrelsen kännedom/kontroll om i vilken utsträckning det förekommer att anställda har engagemang i näringsverksamheter som bedriver affärer med Härryda kommun?	Nej Kommunstyrelsen har inte tillsett tillräckliga rutiner som möjliggör kontroller av i vilken utsträckning som det förekommer att anställda har engagemang i näringsverksamheter som bedriver affärer med Härryda kommun.	

Rekommendationer

Mot bakgrund av vad som framkommit i granskningen lämnas följande rekommendationer:

- Kommunstyrelsen bör tillse att det upprättas riktlinjer och rutinbeskrivningar enligt synpunkterna i denna rapport, samt att riktlinjerna bör antas politiskt. Här bör kommunstyrelsen även säkerställa att det finns en särskild rutin för hur uppföljning av avslagna bisysslor ska ske så att anställda i organisationen inte har otillåtna bisysslor. Kommunstyrelsen bör även säkerställa ett enhetligt arbetssätt för hanteringen av bisysslor i kommunen.
- Kommunstyrelsen bör tillse att informationen om skyldigheten att anmäla bisyssla lämnas vid rekrytering, vid anställningens början, vid medarbetarsamtal samt vid utvalda sammankomster i verksamheten så att informationen når samtliga medarbetare. Detta för att säkerställa att kommunen som arbetsgivare lever upp till informationskravet till anställda enligt Allmänna bestämmelser.
- Kommunstyrelsen bör, utifrån ett internkontrollperspektiv, tillse att samtliga bisysslor dokumenteras och bedöms, samt att blanketterna förvaras i personalakterna. Även bisysslor som inte är av näringskaraktär bör beaktas som t.ex. dubbla anställningar¹⁰.
- Kommunstyrelsen bör inom ramen för sitt interna kontrollarbete göra kontroller av att riktlinjer och rutiner avseende bisysslor efterföljs samt kontrollera om otillbörliga inköp sker av näringsverksamheter där anställda kan ha ekonomiska intressen.
- Utifrån att det framkommit bisysslor som inte var kända sedan tidigare samt att det saknas tillräckliga rutiner för att kontrollera att otillbörliga inköp inte sker av näringsverksamheter där anställda kan ha ekonomiska intressen, bör kommunstyrelsen tillse att rutinerna stärks inom detta område.
- Kommunstyrelsen bör undersöka och överväga möjligheten att göra kontroller av anställdas engagemang. Detta utifrån att flera av de engagemang/bisysslor som framkom i granskningen inte var kända sedan tidigare.
- Kommunstyrelsen bör överväga att införa en digital praktisk hantering av anställdas bisysslor, vilket kan bidra till en enhetligare, säkrare och effektivare hantering.

¹⁰ Med dubbla anställningar avses att den anställde har två anställningar, t.ex. en i kommunen och en anställning i en annan organisation.

Bilagor

Bilaga 1 - Lagar och bestämmelser

Kommunallag (2017:725)

Enligt 6 kap 6 § kommunallagen har nämnderna ansvar för att var och en inom sitt område se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt samt de föreskrifter som gäller för verksamheten. Likaså ska nämnderna se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett övrigt tillfredsställande sätt.

Lag (1194:160) om offentlig anställning

Enligt Lagen om offentlig anställning (LOA) § 7 framgår följande: En arbetstagare får inte ha någon anställning eller något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för hans eller någon annan arbetstagares opartiskhet i arbetet eller som kan skada myndighetens anseende. Arbetsgivaren ska på lämpligt sätt informera arbetstagarna om vilka slags förhållanden som kan göra en bisyssla otillåten. Vidare framgår att en arbetstagare på arbetsgivarens begäran ska lämna de uppgifter som behövs för att arbetsgivaren ska kunna bedöma arbetstagarens bisysslor. En arbetsgivare ska besluta att en arbetstagare som har eller avser att åta sig en bisyssla som inte är förenlig med första stycket ska upphöra med eller inte åta sig bisysslan. Beslutet ska vara skriftligt och innehålla en motivering.

Allmänna bestämmelser (AB 20) är en del av huvudöverenskommelsen (HÖK) som innehåller allmänna anställningsvillkor för anställda inom kommuner och regioner. Enligt AB 3 kap. § 8 ska en arbetstagare som har en bisyssla anmäla denna och lämna de uppgifter som arbetsgivaren anser behövs för bedömning av bisysslan.

Arbetsgivaren ska också medvetandegöra arbetstagaren om skyldigheten att anmäla bisysslan och lämna uppgifter. Arbetsgivaren kan förbjuda bisysslan om arbetsgivaren finner att den kan:

- a) inverka hindrande för arbetsuppgifterna,
- b) innebära verksamhet som konkurrerar med arbetsgivarens.

För arbetstagare anställd hos annan arbetsgivare än kommun, region eller kommunalförbund gäller även att bisyssla kan förbjudas av arbetsgivaren om den kan:

- c) påverka arbetstagarens handläggning av ärenden i sitt arbete hos arbetsgivaren.

Förtroendeuppdrag inom fackliga, politiska eller ideella organisationer räknas inte som bisyssla enligt AB.

Lag (2016:1145) om offentlig upphandling

Denna lag gäller för upphandling som genomförs av en upphandlande myndighet (offentlig upphandling). Med upphandling avses de åtgärder som vidtas i syfte att anskaffa varor, tjänster eller byggentreprenader genom tilldelning av kontrakt.

Enligt LOU framgår följande: En upphandlande myndighet ska dokumentera genomförandet av en upphandling. Dokumentationen ska vara tillräcklig för att motivera myndighetens beslut under upphandlingens samtliga skeden. Första stycket gäller inte om upphandlingens värde understiger 100 000 kronor.

Bilaga 2 - Offentligt anställdas bisysslor på nationell nivå

Under år 1998 beslutade dåvarande regering att tillsätta en särskild utredning med uppdrag att genomföra en översyn av bisyssleregleringen inom den offentliga sektorn. Det ingick bland annat att genomföra en kartläggning av omfattningen och beskaffenheten av de offentligt anställdas bisyssleinhav. I avsikt att få underlag till nämnd kartläggning genomfördes en enkätundersökning via Statistiska centralbyrån (SCB) bland ca 15 000 offentligt anställda som ett underlag till utredningen. I enkäten ställdes frågor om bl.a. innehav av, motiv till, tidsåtgång för och information om bisysslor. Enligt undersökningen har 21 % av de offentligt anställda en eller flera bisysslor. Andelen är ungefär densamma inom staten, kommunerna och landstingen.

I ekonomisk debatt¹¹ görs hänvisningar till Bisyssleutredningen (SOU 2000:80) där det konstateras att ungefär var femte anställd har någon bisyssla, men att det saknas aktuell statistik över exakt hur vanligt det är med bisysslor bland kommunanställda. Enligt debattartikeln använde utredningen en relativt vid definition av bisysslor, som bl. a inkluderade förtroendeuppdrag i politiska organisationer, fackföreningar, andra föreningar och ideella organisationer. Men även när definitionen snävas av tycks bisysslor inte alls vara ovanliga. Granskningar genomförda av revisionsbyråer visar att drygt var åttonde anställd har en bisyssla i betydelsen egna företag, styrelseposter eller ledningsposter i olika verksamheter med näringsverksamhet eller motsvarande. Av författarna genomfördes en enkätstudie där det framgår att det finns betydande brister i kommuner och landstings hantering av anställdas bisysslor.

År 2019 kom Statskontoret med studien *Offentligt anställdas bisysslor - En studie av hanteringen av bisysslor i myndigheter, kommuner och regioner*. Studien visade att regleringen av offentliganställdas bisysslor är komplex och kan vara svår att tolka. Det beror bland annat på att den är uppdelad mellan lag och kollektivavtal. Genom en förändring av kollektivavtalet för kommuner och regioner har regleringen blivit mer svårtillämpad. Det kan också vara svårt att avgöra om en bisyssla ska vara tillåten eller inte. Här ger förarbeten och praxis endast begränsad vägledning. Ett förhållande som lyfts fram i studien är att bisysslorna inte är reglerade för alla anställda inom offentlig verksamhet. Studien berör de oklarheter som gäller regleringen av bisysslor för anställda i statliga och kommunala bolag, för privat anställda konsulter verksamma i

¹¹ 3/2013 – Kommunernas brister i hantering av anställdas bisysslor; Gissur Ó Erlingsson och Richard Öhrvall

myndigheter, kommuner och regioner samt anställda hos privata utförare av offentlig verksamhet, huvudsakligen inom skolan, vården och omsorgen. Statskontoret bedömer att när det gäller anställda i bolag och konsulter verksamma i den egna organisationen bör den offentliga arbetsgivaren ställa samma krav som på sin egen personal.

Studien visar att de flesta kommuner, regioner och myndigheter har rutiner för att hantera bisysslor. Arbetsgivarna har riktlinjer, informerar om vilka regler som gäller och dokumenterar sina anställdas bisysslor.

Studien visar samtidigt att kommuner och regioner sällan granskar anställdas bisysslor, och myndigheter gör det än mer sällan. Offentliga arbetsgivare tycks inte anse att fördelarna med att kontrollera de anställdas bisysslor uppväger den tid och resurser som skulle krävas. Statskontoret anser att en fungerande hantering av anställdas bisysslor måste bygga på en balans mellan arbetsgivarens tillit till att den anställda korrekt informerar om sina bisysslor och en kontroll som är effektiv, men som inte kränker den anställdes integritet eller är administrativt betungande. Det bästa sättet att förebygga förekomsten av otillåtna bisysslor är att hålla frågan levande inom organisationen. Det görs bland annat genom kontinuerlig information och genom att bisysslorna tas upp vid introduktionsutbildningar, anställningsintervjuer och medarbetarsamtal. Viktigast av allt är att första linjens chefer får det stöd de behöver för att i sin tur informera och göra rätt bedömningar.

I studien pekar Statskontoret på ett antal faktorer som de offentliga arbetsgivarna bör tänka på i arbetet med de anställdas bisysslor. Det handlar bland annat om att säkerställa att chefer och medarbetare känner till regleringen och att riskbasera kontrollen genom att fokusera på "riskgrupper" och områden som kräver särskild uppmärksamhet, bland annat bisysslor i samband med upphandling.

Studien visar även att myndigheter, kommuner och regioner efterfrågar en tydligare vägledning och stöd i bedömningen av om en bisyssla ska anses vara tillåten eller inte. Statskontoret föreslår att Arbetsgivarverket, SKL och Universitetskanslersämbetet (UKÄ) bistår med fördjupad information och eventuellt stödmaterial.

2023-02-06

Marie Lindblad

Anna Hilmarsson

Uppdragsledare

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Härryda kommun enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2022-02-24. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Förstudie - Kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott

Härryda kommun

November 2022

Emma Ekstén, certifierad kommunal revisor

Nikolina Djurovic, revisionskonsult

Lena Salomon, certifierad kommunal revisor, kvalitetssäkrare

Innehållsförteckning

Sammanfattning	2
Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte och frågeställningar	3
Avgränsning	4
Metod	4
Iakttagelser och kommentarer	6
Riskanalyser för att medvetandegöra och upptäcka risker	6
Styrdokument och rutiner	11
Rutiner för att åtgärda upptäckta brister	15
Kommunövergripande samordning av arbetet	17
Samverkan med andra myndighetsaktörer	18
Visselblåsarfunktion	18

Sammanfattning

PwC har på uppdrag av de förtroendevalda revisorerna i Härrydas kommun genomfört en förstudie avseende kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott. Syftet med förstudien är att revisorerna ska få ett underlag för att kunna ta beslut om behov av eventuell fördjupad granskning ska genomföras inom området. Förstudien kan ses som en fördjupad risk- och väsentlighetsanalys inom området.

Efter genomförd förstudie ser vi att Härrydas kommun genom såväl kommunstyrelse och nämnder har möjlighet att stärka, intensifiera och utveckla arbetet med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott. Det handlar både om att upprätta styrdokument, utveckla arbetet med riskanalyser för att identifiera prioriterade områden där åtgärder kan vidtas samt att stärka dels samordningen inom kommunkoncernen, dels samverkan och erfarenhetsutbytet med andra myndigheter och kommuner. Vi ser positivt på att det finns en visselblåsarfunktion.

Svaren och våra kommentarer till frågorna i förstudien redovisas löpande i rapporten. Utifrån genomförd förstudie är vår rekommendation att i närtid genomföra en fördjupad granskning avseende hanteringen av externa utförare inom den personliga assistansen.

Sammanfattningsvis ser vi efter genomförd förstudie följande huvudsakliga risker i kommunen med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrott:

- Att dokumenterade riskanalyser inte genomförs i syfte att identifiera prioriterade områden med hög risk för välfärdsbrott på en kommunövergripande nivå eller på verksamhetsnivå.
- Att det inte finns upprättade styrdokument som tydliggör hur kommunen avser att arbeta med frågan om välfärdsbrott samt att det finns en upplevd avsaknad av tydliga definitioner av begreppen.
- Att det inte finns någon central samordningsfunktion med särskilt fokus på frågorna om välfärdsbrott.

Inledning

Bakgrund

Inom kommunsektorn ser vi en ökning av antalet välfärdsbrott utifrån att kommunen innehar resurser som är intressanta för de kriminella aktörerna att komma åt. I förlängningen riskerar detta att leda till sämre samhällsservice samtidigt som förtroendet för staten, myndigheter och näringslivet skadas. Dessa hot påverkar i sin tur centrala skyddsvärden som invånarnas trygghet, säkerhet och hälsa och får även konsekvenser för kommunsektorns möjligheter att upprätthålla samhällsviktiga funktioner samt att människors tilltro till demokratiska processer och rättssäkerheten urholkas.

SKR definierar begreppet välfärdsbrott som när en extern aktör - företag eller privatperson - otillbörligen utnyttjar kommunala medel för egen vinning. Enligt SOU 2019:59 kostar välfärdsbrott samhället 18 miljarder kronor årligen. Osäkerhetsintervallet uppgår till 11-27 miljarder kronor. Ekonomisk vinning är en av de viktigaste drivkrafterna för organiserad brottslighet. Angrepp på utbetalande system och brottslighet i form av undandragande av skatter och avgifter innebär årligen miljardförluster för staten.

I kommunen hanteras flera viktiga välfärdssystem. Kommuner gör utbetalningar till exempelvis externa assistansutförare, till enskilda i form av ekonomiskt bistånd eller till civilsamhället i form av olika stöd, t.ex. stöd till föreningslivet. Vidare gör kommunen årligen upphandlingar och inköp för betydande belopp. I alla dessa delar finns det risk för oegentligheter och för att kommunen utnyttjas. Det kan röra sig om både välfärdsfusk i mindre skala, men också välfärdsbrott i en mer organiserad och systematisk skala. Välfärdsbrottslighet finns inom hela välfärdssystemet, och har särskilt uppmärksammats inom områden som hemtjänst och assistans. Det finns också risk för att personer på insidan, det vill säga anställda i kommunen, agerar som så kallade möjliggörare. En möjliggörare kan exempelvis tipsa vänner, släkt eller bekanta om brister på insidan och ge tips på upplägg i syfte att utnyttja systemet. Det kan också handla om anställd som har otillåten bisyssla i t.ex. ett företag som tillhandahåller hemtjänst i kommunen.

Revisorerna har utifrån sin riskanalys beslutat att genomföra denna förstudie.

Syfte och frågeställningar

Förstudien ska ge en bild av kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott. Syftet med förstudien är att revisorerna ska få ett underlag för att kunna ta beslut om behov av eventuell fördjupad granskning ska genomföras inom området. Förstudien kan ses som en fördjupad risk- och väsentlighetsanalys inom området.

Förstudien besvarar följande frågeställningar:

1. Hur arbetar kommunen med riskanalyser för att medvetandegöra och upptäcka risker kopplat till välfärdsfusk och välfärdsbrott?
 - a. Har kommunen identifierat och bedömt inom vilka områden riskerna och hoten finns?

2. Finns det fastställda styrdokument som stöd i arbetet med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott?
3. Hur arbetar kommunen med att åtgärda de brister som upptäckts i syfte att förebygga välfärdsfusk och välfärdsbrott?
4. Samordnas kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott, eller ligger ansvaret på respektive verksamhetsdel?
5. Hur ser kommunens samverkan ut med andra myndighetsaktörer i syfte att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk/brott samt utbyta erfarenheter med andra?
6. Har kommunen en visselblåsarfunktion och är den i så fall känd?
7. Vad gör kommunen när misstänkta välfärdsbrott upptäckts?
8. Finns risk att medarbetare underlåter att agera på grund av hot?

Avgränsning

Förstudien avgränsas till att översiktligt kartlägga kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott. Vidare avgränsas förstudien till att utöver det kommunövergripande perspektivet belysa följande fyra områden:

- Utbetalningar till enskilda i form av ekonomiskt bistånd
- Utbetalningar till externa utförare i form av personlig assistans
- Utbetalningar till civilsamhället i form av föreningsstöd
- Upphandling- och inköpsfunktionen

I alla dessa fyra områden ingår det vi kallar för interna oegentligheter, eller möjliggörare det vill säga personer på insidan i den kommunala organisationen som genom en aktiv handling eller genom passivitet hjälper till i samband med välfärdsfusket eller välfärdsbrottet.

Sedan projektplanen togs fram har PwC beslutat att konsekvent använda begreppet välfärdsbrott då SKR i sina benämningar har tagit bort begreppet välfärdsfusk eftersom det ofta är att betrakta som ren brottslighet. Löpande i rapporten kommer därför begreppet välfärdsbrott användas. Frågeställningarna är dock fortfarande formulerade som i projektplanen och innehåller således ordet "välfärdsfusk" i vissa delar. Även enkätfrågorna formulerades innan ändringen gjordes och innehåller därför också ordet "välfärdsfusk".

Metod

Förstudien har genomförts genom en enkätstudie, gruppintervjuer och dokumentstudier av rutiner och styrdokument.

Enkätstudien genomfördes med hjälp av ett webbaserat enkätverktyg. Respondenterna utgjordes av anställda och chefer inom områdena ekonomiskt bistånd, personlig assistans, föreningsstöd och upphandling- och inköp. Enkäten genomfördes fullständigt av 31 personer motsvarande 79 procent. En påminnelse skickades ut till de som inte

hade svarat alls eller inte svarat fullständigt på enkäten, det vill säga de som påbörjat enkäten men inte avslutat den.

Inom ramen för förstudien har följande funktioner intervjuats:

Kommunövergripande

- Ekonomichef
- Säkerhetschef
- Utvecklingsledare Kvalitet
- Personalchef

Ekonomiskt bistånd

- Enhetschef Härryda Framtid
- Verksamhetschef

Personlig assistans

- Verksamhetschef funktionsstöd
- Administratör

Föreningsstöd

- Enhetschef föreningservice
- Planeringsledare

Inköp- och upphandlingsfunktion

- Upphandlingschef
- Ekonomichef

De intervjuade har haft möjlighet att sakgranska innehållet i rapporten.

Vi har inom ramen för förstudien tagit del av dokument i form av bland annat styrdokument, rutiner och utredningar.

Iakttagelser och kommentarer

Risicanalyser för att medvetandegöra och upptäcka risker

- **Frågeställning 1:** Hur arbetar kommunen med riskanalyser för att medvetandegöra och upptäcka risker kopplat till välfärdsfusk och välfärdsbrott?
- Har kommunen identifierat och bedömt inom vilka områden riskerna och hoten finns?
- **Frågeställning 8:** Finns risk att medarbetare underlåter att agera på grund av hot?

Av de genomförda intervjuer framgår att det generellt inte har skett upptäckter som tyder på välfärdsbrott inom kommunen. Det framkommer även att det inte genomförts dokumenterade riskanalyser kopplade till välfärdsbrott, varken på kommunövergripande nivå eller inom förstudiens respektive fokusområden.

I intervju med kommunens utvecklingsledare samt säkerhetschef och personalchef framgår kommunens sektorer arbetar med riskanalyser inom ramen för internkontrollarbetet för att medvetandegöra och upptäcka risker kopplat till välfärdsbrott, även om dessa inte alltid är direkt hänförliga till området. Riskanalyser görs inom alla sektorer, avdelningar och enheter. Riskanalyser görs även årligen på en sektors- och kommunövergripande nivå. Under övriga intervjuer lyfts att diskussionen om risken för möjliggörare på insidan har skett i samband med sektorers och stödfunktioners riskanalyser och att det finns olika kontrollmoment för att minska risken för möjliggörare. Ett exempel är att det inom verksamhetsområdet personlig assistans där de arbetar med kontroller av utbetalningar och nya utförare m.m. Även inom verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd framkommer att det läggs stor vikt på arbetet med att säkerställa en god myndighetsutövning.

Kommunens kärnverksamhet bedrivs i tre sektorer i förvaltningen: Sektorn för utbildning, kultur och fritid, sektorn för socialtjänst och sektorn för samhällsbyggnad. En fjärde sektor, sektorn för teknik och förvaltningsstöd, arbetar med stöd till kärnverksamheten. Kommunen har förutom en verksamhetsplan (där verksamhetens grunduppdrag, mål och ekonomi beskrivs) även sektorsplaner. Sektorsplanerna beskriver sektorernas gemensamma grunduppdrag och hur detta ska följas upp. Sektorsplanerna anger också särskilda fokusområden för nästkommande år samt beskriver vad sektorn ska arbeta med för att bidra till valda kommungemensamma områdena. Sektorn ska systematiskt och fortlöpande arbeta med att följa upp såväl som att utveckla och säkra kvaliteten i sektorns grunduppdrag. Detta sker på flera sätt och bland annat genom upprättande och genomförande av rutiner och riktlinjer, risk- och avvikelshantering, utbildning, kompetensutveckling och validering, brukarundersökningar och processkartläggningar. Dessa planer har inte någon särskild inriktning vad gäller just välfärdsbrott, men det framhålls att dessa planer mycket väl skulle kunna behandla frågan.

Risicanalyser inom ramen för den interna kontrollen genomförs inom alla sektorer. Sektorerna tar fram förslag och åtgärder utifrån de framtagna riskanalyserna som de sedan presenteras i respektive nämnd. Av förslagen framgår åtgärder som är kopplade

till sektorsplanerna och realiserar genom framtagandet av förslag till åtgärder. Internkontrollplanerna antas av respektive nämnd och följs även upp av respektive nämnd. Internkontrollplaner rapporteras i samband med när verksamhetsplan och verksamhetsberättelse antas.

Vid genomgång av kommunstyrelsens (KS) plan för intern kontroll 2022 och Härryda kommuns riskanalys 2022 (där bland annat förvaltningsledningens riskanalys och sektorernas riskanalyser återfinns) kan vi konstatera att det framgår ett antal kontrollpunkter som berör risker för välfärdsbrott eller oegentligheter. Vi har bland annat noterat följande riskområden:

Förvaltningsledningens riskanalys 2022 och KS plan för intern kontroll 2022

- **Risker för Hot och otillbörlig påverkan.** Risken beskrivs vara att medarbetare fattar felaktiga myndighetsbeslut på grund av hot eller otillbörlig påverkan - både för invånare och politiker.

Sektorn för socialtjänst 2022

- **Otillbörlig påverkan.** Risk finns för otillbörlig påverkan på myndighetsbeslut genom exempelvis, påtryckningar jäv, hot eller mutor. Vilket kan leda till rättsosäkerhet, ängslig organisation och dålig psykosocial arbetsmiljö. Av riskanalysen framgår inga nya förslag på åtgärder.

Det framgår även av sektorn för samhällsbyggnads riskanalys 2022 ett riskområde som avser "*Hot och våld*" samt "*Oegentligheter och extern påverkan*".

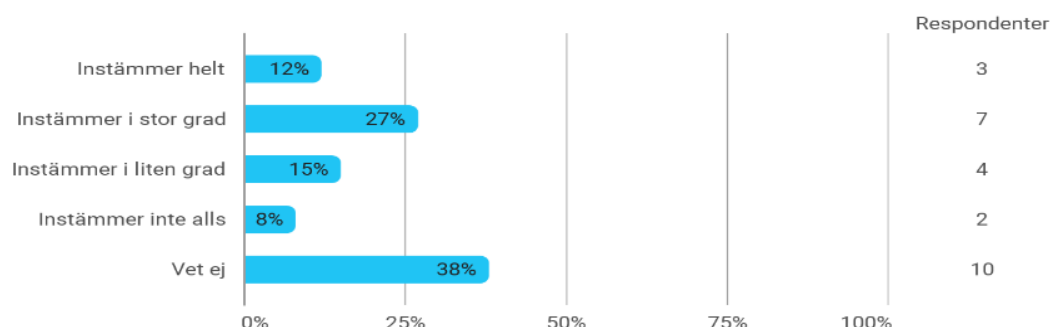
Medvetandegraden gällande frågor rörande välfärdsbrott inom den kommunala organisationen beskrivs generellt som hög, även om den varierar mellan verksamheter. I intervjuer beskrivs medvetandegraden som växande och att det tas initiativ för att uppmärksamma personal om frågorna. Det framhålls också att det sker en mer frekvent diskussion om att identifiera åtgärder inom såväl kommunledningen som inom respektive verksamhetsområde. Av intervjuerna framgår att de flesta tjänstepersoner inom kommunen generellt har god kunskap om gällande rutiner och kontroller samt hur dessa ska användas för att minimera risken för exempelvis felaktiga utbetalningar inom sina respektive områden. Medvetandegraden och vikten av att diskutera och prata om frågorna beskrivs dock vara en viktig del i att stärka arbetet med att upptäcka och förebygga välfärdsbrott.

Av intervjuerna framkommer också att risken för att medarbetare underlåter att agera på grund av hot ses som låg. Det lyfts att det i kommunen finns ett gott arbetsklimat där frågor lyfts inom arbetsgrupperna och att medarbetarna är väl medvetna om att hot inte ska påverka utfallet av det specifika beslutet. Det har inte kommit till kännedom om att det förekommit någon situation där hot har lett till ett annat beslut.

Av enkätundersökningen framgår att 12 procent av respondenterna har angett att de helt instämmer med påståendet *Min verksamhet eller avdelning har identifierat, bedömt och dokumenterat inom vilka områden riskerna och hoten för välfärdsfusk och välfärdsbrott finns*. Det är totalt 27 procent som instämmer i stor grad med påståendet

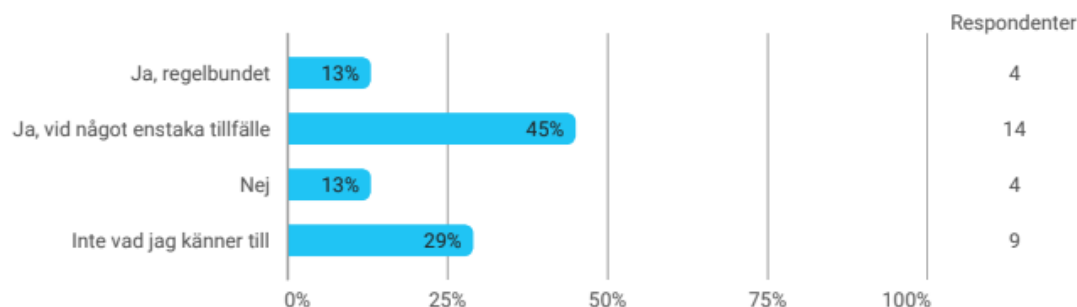
och 23 procent av de tillfrågade instämmer i liten grad eller inte alls med påståendet. Sammanlagt 38 procent har svarat att de inte vet.

Diagram 1. Enkätresultat: Min verksamhet eller avdelning har identifierat, bedömt och dokumenterat inom vilka områden riskerna och hoten för välfärdsfusk och välfärdsbrott finns

Frågan *Har du tillsammans med din arbetsgrupp och/eller i tillämpliga fall ledningsgrupp diskuterat välfärdsfusk och välfärdsbrott och hur det kan påverka ditt arbete* visade på att 13 procent av de tillfrågade svarade "Ja, regelbundet", 45 procent svarade "Ja, vid något enstaka tillfälle" och 13 procent svarade "Nej". Sammanlagt 29 procent svarade att de inte känner till någon sådan diskussion.

Diagram 2. Enkätresultat: Har du tillsammans med din arbetsgrupp och/eller i tillämpliga fall ledningsgrupp diskuterat välfärdsfusk och välfärdsbrott och hur det kan påverka ditt arbete visade påverka ditt arbete?

Ekonomiskt bistånd

Inom verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd finns inte några specifika riskanalyser för att direkt medvetandegöra och upptäcka risker kopplat till välfärdsbrott. Däremot finns det en medvetenheten kring risker som rör välfärdsbrott inom ekonomiskt bistånd enligt intervjuer. Som en del i att medvetandegöra och upptäcka risker kopplat till välfärdsbrott under processen kring ekonomiskt bistånd arbetar avdelningen kontinuerligt med systematiskt kvalitetsarbete.

Det upplevs finnas riskområden inom ekonomiskt bistånd där välfärdsbrott kan förekomma. Av intervjuer framkommer att de riskområden som upptäckts är att personer folkbokför sig på annan adress eller att det finns en risk att anställda betalar ut bistånd till sig själva. Men eftersom kontroller av utbetalningar sker och stickprover görs så minskas risken. Även vid utbetalning säkerställs att det inte är samma person som skickar betalningen och betalar ut den.

Av intervju framgår vidare att kunskapen och medvetenheten om välfärdsfusk och välfärdsbrott har vuxit i takt med att frågan aktualiserats men att det finns ett fortsatt behov av ökad kunskap inom området.

Personlig assistans

I intervjun med representanter inom verksamhetsområdet personlig assistans framkommer att inga direkta riskanalyser görs med koppling till området välfärdsbrott. Däremot har verksamheten ett system för kontroll av utbetalningar. Det framgår vidare av intervjuer att det inte finns ett systematiskt arbetssätt med riskanalyser kopplat till välfärdsbrott.

Den generella utmaningen för handläggare som arbetar med personlig assistans inom Härrydas kommun är enligt de intervjuade att insynen begränsas när assistans utförs antingen av en närstående person eller av ett assistansbolag som brukaren själv har valt. Av intervjun framgår vidare att det finns ett antal områden inom assistansen som är mer riskfyllda än andra. Det framkommer bland annat att de största riskerna finns kring utförandegraden av den personliga assistansen utifrån fattade beslut och att det faktiskt är den beslutade assistanstiden som blir utförd.

Ett annat område som nämns vara riskfyllt är bland annat faktureringen och utbetalningen inom personlig assistans. Som ett exempel på ökad risk är när ett assistansbolag anlitar ett Factoringbolag och Factoringbolaget sänder in fakturor samtidigt som assistansbolaget sänder in egna underlag för fakturorna – och båda bolagens fakturor registrerats i ekonomisystemet under var sitt leverantörsnamn, men med sina olika bankgiro-konton. Eftersom kontroller görs noggrant av utbetalningarna är risken låg för dubbelfakturering, däremot har det i intervjun uttryckligen nämnts att detta ses som en risk. Ekonomiavdelningen har i dessa fall gjort justeringar i ekonomisystemet för att minimera risken framöver.

De intervjuades uppfattning är dock att medvetandegraden gällande frågor rörande välfärdsbrott är hög bland personal som arbetar med myndighetsutövning inom personlig assistans. Det framhålls att ett av de viktigaste uppdragen och målen för handläggarenheten är att handläggningen är rättssäker, och att noggranna och rättssäkra utredningar minskar risken för välfärdsbrott.

Föreningsstöd

I intervjuer lyfts att när det kommer till föreningsstöd så sker en aktiv dialog om just välfärdsbrott då det är av vikt att skattemedel hanteras på rätt sätt.

I intervjun med anställda inom verksamhetsområdet föreningsstöd framkommer att det genomförs verksamhetsspecifika riskanalyser som i vissa fall berör området välfärdsbrott. Verksamheten har arbetat med frågor som tangerar området och som bidrar till att motverka välfärdsbrott. Grunden i arbetet med föreningsbidrag är bidragsreglerna som säkerställer kontroller över de olika föreningarna. *Stöd till ideella föreningar och folkbildning i Härryda kommun* är ett regelverk som beskriver och reglerar stöd och förutsättningar för de olika bidragen och villkor för respektive bidrag. Av regelverket framgår bland annat också information om att kommunen följer upp beviljat ekonomiskt stöd genom stickprov samt vilka omständigheter som kan orsaka att

ekonomiskt stöd kan stoppas eller krävas tillbaka. Regelverket är antaget i kommunfullmäktige 2020-10-15, §189.

De områden som anses vara mest riskfyllda gällande föreningsstöd framhålls framförallt vara om någon skulle ha uppdrag i en ideell förening och hamnar i en jävsituation. Ett aktivt arbete utförs för att detta inte ska ske genom att ofta besöka föreningarna. Avseende jävsfrågan så finns det en öppen dialog inom förvaltningen, de anställda är medvetna om att de inte ska handlägga en situation där de själva har ett intresse.

Upphandling och inköp

I Härryda kommun är upphandlingsavdelningen delvis centraliserad.

Upphandlingsenheten ska agera stöd i upphandlingsfrågor och varje upphandlare har ett ansvarsområde främst inriktat sektorsvis. Det finns bland annat upphandlare med ansvar för sektorn för teknik och förvaltningsstöd, upphandlare med ansvar för sektorn för utbildning, kultur och fritid samt sektorn för socialtjänst. Sektorerna har inga egna men genomför upphandlingar i sin ordinarie tjänst som projektledare eller ingenjör, alternativt anlitar man konsult. Konsulterna är externa parter och är inte anställda direkt av kommunen. De som har titeln projektledare är anställda inom fastighetsfunktionen. Inom upphandlingsavdelningen finns även en beställarenhet som är ett beställarstöd ute i verksamheten. Sektorn för socialtjänst har en beställarenhet med främsta uppdrag att förvalta upphandlade sektorsspecifika avtal och agera stöd direkt till verksamheterna i dessa frågor. Beställarenheten och upphandlingsenheten har ett nära samarbete. Upphandlingsenheten har en upphandlingsjurist på deltid som ger stöd till alla sektorer i upphandlingsjuridiska frågor.

De risker som uppges finnas inom upphandlings- och inköpsområdet som tangerar välfärdsbrottslighet rör sig främst om olika jävssituationer. Detta innebär att det är av vikt att de som arbetar med upphandling och på något vis är involverade i upphandlingsprocessen inte har något privat samröre med leverantörerna. Samtliga leverantörer som tas in granskas. Upptäcker man att det finns en risk med en viss bolagsstruktur (exempelvis att det rör sig om ett skalbolag/skalföretag¹) granskas dessa bolag extra på grund av att bedömningen är att risker kan förekomma i dessa bolagsformer. Av intervjuer framgår att mutor och jäv är något som diskuteras ofta inom upphandlingsområdet. Det finns jävsdeklarationer som varje upphandlare gör inför en upphandling.

Kommentarer

Enligt SKR:s rapport Välfärdsbrott och otillåten påverkan (år 2021) är riskanalyser som syftar till att identifiera svagheter i organisationen ett av de viktigaste verktygen i det förebyggande arbetet mot välfärdsbrott. Vi ser att det inte upprättats någon kommungemensam eller verksamhetsspecifik riskanalys som särskilt rör risken för välfärdsbrott. Vi ser däremot att det i sektorernas respektive riskanalyser finns riskområden som nära hör ihop med välfärdsbrott. I flera intervjuer lyfts att det finns ett

¹ Ett företag som avyttras räknas som skalbolag om summan av marknadsvärdet av företagets likvida tillgångar vid tidpunkten för avyttringen överstiger ett jämförelsebelopp. Definitionen av skalbolag när det gäller fysiska personer finns i 49 a kap. 6 § IL och när det gäller juridiska personer i 25 a kap. 9 § IL. (Skatteverket.se)

behov av att identifiera områden som är särskilt riskutsatta för att kommunen gemensamt ska kunna kraftsamla och åtgärda brister.

I den myndighetsgemensamma lägesbilden om organiserad brottslighet år 2021 lyfts att kriminella företag utnyttjar de svenska välfärdssystemen. Företag som styrs av kriminella kan ge sken av att bedriva en legal verksamhet inom många olika branscher. Men företagen utgör i själva verket en fasad för att kriminella till exempel ska kunna importera arbetskraft från tredje land, ansöka om och få bidrag utbetalade och lura det svenska skattesystemet. På så sätt är det viktigt med en kommunövergripande helhetsbild kring frågorna, där bland annat inköps- och upphandlingsavdelningen fyller en viktig funktion.

Sammantaget indikerar svaren i förstudien på ett behov av att intensifiera och utveckla arbetet med riskanalyser kopplat till välfärdsbrott, såväl på en kommunövergripande nivå som inom respektive verksamhet.

Styrdokument och rutiner

- **Frågeställning 2:** Finns det fastställda styrdokument som stöd i arbetet med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott?

Kommunövergripande

Det finns inte några specifika kommunövergripande styrdokument som stöd i arbetet med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrott. Vi har inom ramen för förstudien tagit del av några kommunövergripande dokument som kan ha effekt för att motverka, förebygga och förhindra välfärdsbrott, vilka är följande:

- *Policy för representation (antagen av kommunfullmäktige 2020-06-15, § 132).* Syftet med policyn är att stödja chefer, medarbetare och förtroendevalda i ageranden rörande representation, gåvor och förmåner. Av policyn framgår bland annat vad som avser en gåva och förmåner och vad som avser intern och extern representation.
- *Policy mot mutor och bestickning för anställda och förtroendevalda (antagen av kommunfullmäktige 20 juni 2011, §79).* Policyn beskriver bland annat definitionen av en muta, bestickning, tillbörlig och otillbörlig gåva samt korruption. Vidare framgår vad en anställd ska göra om mutbrott eller bestickning misstänks eller upptäcks. Vi kan dock konstatera att policyn reviderades senast år 2011.
- *Policy vid hat, hot och våld mot förtroendevalda (antagen av kommunfullmäktige 2021-03-25 §71).* Policyn syftar till att öka tryggheten vid utförandet av offentliga förtroendeuppdrag och skapa ett gemensamt förhållningssätt för att förebygga och hantera hat, hot och våld mot förtroendevalda och deras anhöriga.

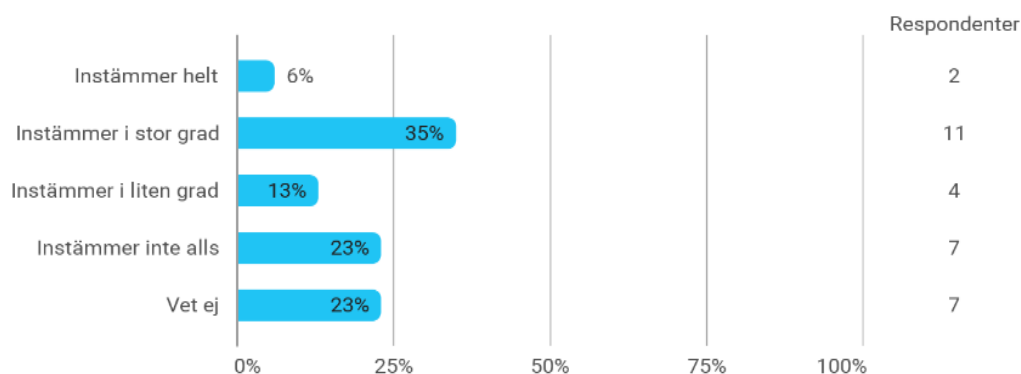
I rapporten Myndighetsgemensam lägesbild om organiserad brottslighet (Polismyndigheten, 2019) framgår det att det har blivit enklare för kriminella aktörerna att skaffa sig en ökad brottslig förmåga med hjälp av så kallade möjliggörare. En möjliggörare är en person som innehar en roll eller en position vars insyn eller mandat

utnyttjas för kriminella syften. Enligt rapporten skulle en möjliggörare till exempel kunnas utgöras av en handläggare inom offentlig sektor.

Enligt SKR:s rapport (2021) använder sig gärningspersoner inom företag framförallt mutor och andra otillbörliga erbjudanden för att otillbörligt påverka en annan part. Härryda kommun har som vi ovan nämnt ett par policys som stödjer arbetet med att motverka otillbörlig påverkan av en annan part.

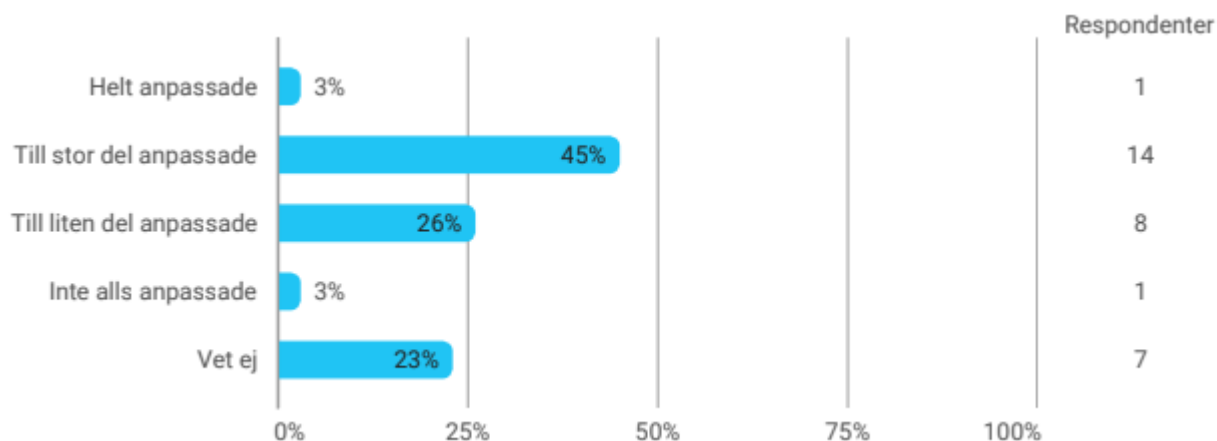
Av enkätstudien framgår att 6 procent av de tillfrågade instämmer helt med påståendet *Jag upplever, utifrån mitt arbete och yrkesroll, att det finns tydliga styrdokument och rutiner gällande arbetet med att förebygga, upptäcka och följa upp välfärdsbrott*. 35 procent av de tillfrågade instämmer i stor grad, 13 procent instämmer i liten grad och 23 procent instämmer inte alls. 23 procent av de tillfrågade har svarat att de inte vet.

Diagram 3. Enkätresultat: *Jag upplever, utifrån mitt arbete och yrkesroll, att det finns tydliga styrdokument och rutiner gällande arbetet med att förebygga, upptäcka och följa upp välfärdsbrott*

På frågan *Hur väl anpassade bedömer du, utifrån ditt arbete och yrkesroll, att kommunens handläggningsprocesser och rutiner är för att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott* svarade 3 procent av de tillfrågade att processerna och rutinerna är helt anpassade. 45 procent svarade att de till stor del är anpassade, 26 procent att de till liten del är anpassade och 3 procent att de inte alls är anpassade. 23 procent svarade att de inte vet.

Diagram 4. Enkätresultat: *Hur väl anpassade bedömer du, utifrån ditt arbete och yrkesroll, att kommunens handläggningsprocesser och rutiner är för att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott?*

Ekonomiskt bistånd

Inom verksamhetsområdet ekonomiskt bistånd framgår det av intervju att det inom området inte finns några särskilda riktlinjer eller styrdokument avseende specifikt välfärdsbrott. Det finns däremot rutiner och dokument som beskriver en rad andra områden och som säkerställer att ärendehandläggningen sker på rätt sätt. Vi har tagit del av bland annat följande rutindokument: Rutinbeskrivning egenkontroll Ekonomiskt bistånd, Rutin vid anmälan av försörjningsstödsbedrägeri, utbetalningsrutin, Underrättelseskyldighet, felaktiga utbetalningar och anmälan av bidragsbrott. Majoriteten av dokumenten har dock inte fastställts i nämnd.

Det framgår av intervjuer att det pratas mycket om välfärdsbrott och att det förs samtal och diskussioner kring kontrollerna och hur de fortsatt ska styrkas. Stor vikt läggs på att handläggningen är rättssäker, att kontroller sker på rätt sätt och att det är en välfungerande myndighetsutövning som utförs. De intervjuade menar att en välfungerande myndighetsutövning som också är rättssäker, med tillhörande rutinbeskrivningar, bidrar till att förebygga och förhindra välfärdsbrott även om det inte är huvudsyftet med framtagna rutiner.

Personlig assistans

Inom personlig assistans finns flera olika riktlinjer och rutiner kopplat till handläggningen och myndighetsprocessen inom personlig assistans. Enligt intervjuer framgår att man inom sektorn personlig assistans följer de kommunövergripande riktlinjerna och policys som rör bland annat mutor och jäv. Det sker ett systematiskt arbete med vägledningsdokument och med att arbeta efter en tydlig myndighetsprocess. Genom en god och säker myndighetsutövning förhindras risken för möjliggörare på insidan. Av intervjuer med representanter inom verksamhetsområdet personlig assistans framgår att det sker systematiska kontroller och uppföljning av fattade beslut. I riktlinjerna för handläggning av LSS framgår att uppföljning av beslut ska utföras på ett sådant sätt att det säkerställer att individen får rätt insats och omfattning utifrån den situation som individen befinner sig i.

Föreningsstöd

Av intervjun med representanter från kultur- och fritidsförvaltningen framgår att det inte finns några specifika riktlinjer eller styrdokument som berör välfärdsbrott kopplat till ärendehandläggningen. Det finns däremot rutiner och dokument som beskriver handläggningen och bidragsreglerna som indirekt bidrar till att motverka och förhindra

välståndsbrott. Som vi nämnt i föregående revisionsfråga finns det inom kommunen ett regelverk (Stöd till ideella föreningar och folkbildning i Härryda kommun) som följs. Detta regelverk är beslutat av kommunfullmäktige och omfattar stöd till ideella föreningar och folkbildning inom kultur- och fritidsverksamhetens kompetensområde.

De intervjuade anser att de rutiner och styrdokument som för närvarande finns inom verksamheten skapar och ger goda förutsättningar för att upptäcka eventuella välståndsbrott. För medarbetarna inom sektorn finns möjligheten att diskutera svåra ärenden och frågor i större grupp för att säkerställa att besluten blir korrekta.

Upphandling och inköp

Inom verksamhetsområdet upphandling och inköp finns det en *Policy för upphandling och inköp* (fastställd av kommunfullmäktige 2017-03-27, § 60), samt en strategi för upphandling och inköp, fastställd av kommunstyrelsen 2017-03-06, § 66. Av strategin framgår vägval för att nå uppsatta mål enligt av kommunfullmäktige antagen policy för upphandling och inköp. Strategin omfattar hela förvaltningen samt andra aktörer till vilka kommunen uppdrar att upphandla varor, tjänster och entreprenader. Det framgår av strategin att uppföljning krävs för att säkerställa att kommunen köper och får den kvalitet och kvantitet som avtalats och för att kontrollera att leverantörer uppfyller kraven i de ingångna avtalen. Uppföljning är också ett verktyg för att utveckla arbetet inför kommande upphandling.

I intervjuer framkommer att de kommunövergripande dokument för mutor och jäv följs i förvaltningen och det förekommer även jävsdeklarationer som ska göras inom förvaltningen men framförallt inför varje upphandling. Policyn och strategin behandlar inte specifikt välståndsbrott i någon större utsträckning än ovan beskrivet. Värt att notera i sammanhanget är att upphandlingslagstiftningen medförde ett antal förändringar gällande från och med februari månad år 2022 som de nu gällande dokumenten inte beaktar.

Kommentarer

Vi ser att det inte finns några kommunövergripande eller nämndspecifika styrdokument som specifikt rör välståndsbrott, men att det finns andra styrdokument och rutiner som har bäring på området. Vi noterar också att det kan finnas ett behov av att tydliggöra, aktualisera och vid behov revidera eller komplettera rutiner så att de faktiskt specifikt berör området välståndsbrott, även om vi ser att flera styrdokument tangerar området idag. Omvärlden är i snabb förändring inom välståndsbrottsområdet och därmed ser vi inte positivt på att styrdokumentet i form av en Policy mot mutor och bestickning för anställda och förtroendevalda senast reviderades år 2011.

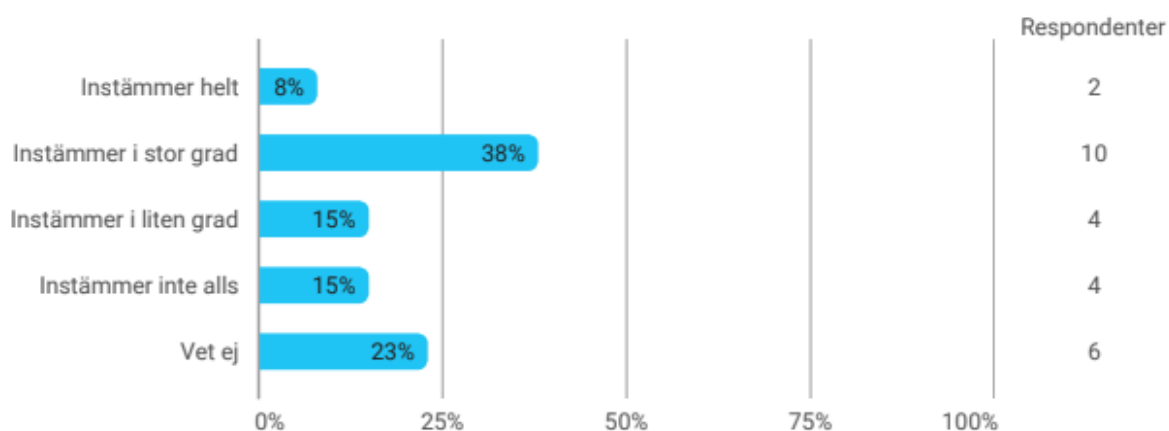
I intervjuerna som genomförts i samband med SKR:s rapport *Välståndsbrott och otillåten påverkan* (2021) framgår att de kommuner som kommit längst i arbetet med att bekämpa välståndsbrott har kopplat ihop välståndsbrotten med det brottsförebyggande området genom att upprätta särskilda styrdokument. Av den anledningen kan det vara relevant för kommunen att se över behovet av särskilda styrdokument på området.

Rutiner för att åtgärda upptäckta brister

- **Frågeställning 3:** Hur arbetar kommunen med att åtgärda de brister som upptäckts i syfte att förebygga välfärdsfusk och välfärdsbrott?
- **Frågeställning 7:** Vad gör kommunen när misstänkta välfärdsbrott upptäckts?

Av enkätstudien framgår det att 8 procent av de tillfrågade instämmer helt i påståendet *Jag upplever att det bedrivs ett systematiskt arbete med att upptäcka, förhindra och förebygga välfärds fusk och välfärdsbrott i min verksamhet*. 38 procent instämmer i stor grad, 15 procent instämmer i liten grad, 15 procent instämmer inte alls och 23 procent har svarat att de inte vet.

Diagram 5. Enkätresultat: Jag upplever att det bedrivs ett systematiskt arbete med att upptäcka, förhindra och förebygga välfärds fusk och välfärdsbrott i min verksamhe

I intervjuer framgår att verksamheterna löpande ser över rutiner, arbetssätt och kontroller. Dessa brister kanske inte specifikt berör välfärdsbrott, men genom att löpande se över detta så förebyggs också välfärdsbrott. Det framgår dock att arbetsbelastningen påverkar vilka kontroller som hinns med att genomföra samt att det är viktigt att det är de väsentliga riskerna som faktiskt kontrolleras. Eftersom välfärdsbrott inte upplevs vara vanligt förekommande i kommunen, eller ses som en väsentlig risk, har de intervjuade en uppfattning om att befintliga rutiner och arbetssätt är tillräckliga i syfte att förebygga välfärdsbrott. Inom vissa områden finns däremot önskemål om tydligare rutiner kopplat mot just välfärdsbrott och att det eventuellt innehåller roller och ansvar.

Vid ett misstänkt brott finns inte några specifika rutiner för hur detta ska hanteras. Som nämnts är det sällan förekommande och i de flesta verksamheter har det inte uppmärksammats några välfärdsbrott. Vid ett misstänkt välfärdsbrott ska detta polisanmälas. I intervjuer beskrivs vidare att det inte är helt tydligt när en polisanmälan ska göras eller inte när det kommer till misstankar om välfärdsbrott, gränsdragningarna är inte alltid helt tydliga. Det framkommer däremot att de intervjuade vet att polisanmälan ska göras i de fall då det sker något som tydligt tyder på ett brott. I sammanhanget lyfts också att det generellt i kommunen finns en avsaknad av en tydlig anvisning av hur en polisanmälan ska ske samt att skiljelinjen mellan vad som är ett medvetet eller omedvetet fel (slarv eller okunskap), hos antingen medarbetare eller invånare, kan vara svår att bedöma. I övrigt finns inte några specifika rutiner för vad som görs i kommunen när ett välfärdsbrott upptäcks utan rutinen uppges kunna variera beroende på vilket typ av välfärdsbrott som misstänks.

Ekonomiskt bistånd

I intervjuer med representanter från ekonomiskt bistånd framkom att de intervjuade upplever att det finns systematiska kontroller inom ramen för det dagliga arbetet som bidrar till att förebygga och förhindra välfärdsbrott, även om det inte är huvudsyftet med kontrollerna från början. Genom de kontroller som finns så finns även goda möjligheter till uppföljningar och till en välfungerande myndighetsutövning som i sin tur verkar för att förhindra och förebygga välfärdsbrott.

Personlig assistans

I intervjuer med representanter inom verksamhetsområdet personlig assistans lyfts att det finns utmaningar med det dubbla huvudmannskapet inom personlig assistans mellan Försäkringskassan och kommunen. Det beskrivs också finnas hinder i att arbeta mer proaktivt och gränsöverskridande kring att upptäcka brott inom den personliga assistansen, t.ex. till följd av en stark sekretesslagstiftning. Utmaningar med att begära och få ta del av information från t.ex. Försäkringskassan beskrivs som ett hinder i arbetet. Enligt intervjuer framkommer att det finns ett system för kontroller av utbetalningar. Kontroller görs vid nya utförare för att se till så att de har tillstånd från IVO.

Upphandling och inköp

Det framgår av intervjuer att det inom upphandling och inköp finns en medvetenhet om att det förekommer risker som tangerar området. Det framgår vidare att det finns ett undertecknat avtal för att motarbeta välfärdsbrott samt skattebrott. Avtalet avser att Skatteverket vartannat år ska besöka kommunen för att diskutera välfärdsbrott och skattebrott och för att etablera en kontakt med kommunen inom dessa frågor.

Kommentarer

Vi ser utifrån enkätresultatet att en stor del av de verksamheter som ingår i denna förstudie inte upplever att det bedrivs ett systematiskt arbete med att upptäcka, förhindra och förebygga välfärdsbrott. Det sker inte heller något systematiskt arbete specifikt för att arbeta med att åtgärda de brister som upptäckts i syfte att förebygga välfärdsbrott eller för hanteringen vid ett upptäckt välfärdsbrott. Det framkommer dock att rutiner, arbetssätt och kontroller löpande ses över, men att det finns ett antal utmaningar i arbetet. Exempel på sådana utmaningar är otillfredsställande informationsutbyte med andra myndigheter till följd av en stark sekretesslagstiftning. Vi ser också att det finns ett

behov av att inom kommunen dels definiera välfärdsbrott, dels tydliggöra när och hur polisanmälan om misstänkt välfärdsbrott ska göras.

Kommunövergripande samordning av arbetet

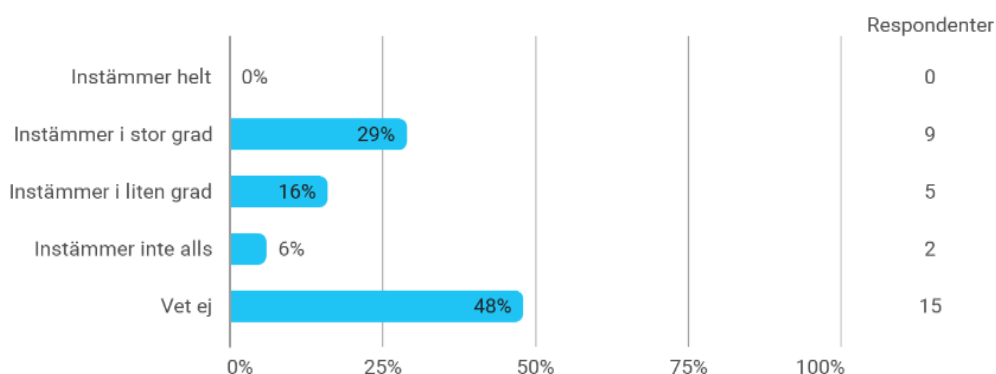
- **Frågeställning 4:** Samordnas kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott, eller ligger ansvaret på respektive verksamhetsdel?

Vi har inom ramen för förstudien inte kunnat se att det finns någon kommunövergripande samordning av kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrott. Det framgår däremot att det i dagsläget finns en välutvecklad kommunövergripande ledningsgrupp inom vilken det finns möjlighet att ta upp frågor som berör välfärdsbrott. Även om fokus för gruppen inte specifikt är kopplat till risk för oegentligheter eller välfärdsbrott finns möjlighet att diskutera sådana frågor i ledningsgruppen.

Det framgår vidare av intervjuer att det finns en samverkan inom sektorerna och inom kommunen men enbart på förekommen anledning, alltså inte i något förebyggande syfte. I övrigt kan vi inte se någon kommunövergripande samordning av kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrott.

Av enkäten framgår det att 29 procent av de tillfrågade instämmer i stor grad på påståendet *Jag upplever att kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk och välfärdsbrott samordnas mellan nämnder och sektorer på ett tillräckligt sätt*. 16 procent instämmer i liten grad, 6 procent instämmer inte alls och 48 procent av de tillfrågade har svarat att de inte vet.

Diagram 6. Enkätresultat: Samordning mellan nämnder och sektorer

Kommentarer

Vi kan inte se att det finns någon formaliserad, kommunövergripande samordning av kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrott. Frågorna uppges hanteras inom respektive verksamhet och respektive nämnds interna kontrollarbete. Vi kan konstatera, utifrån enkätsvaren, att en stor andel av respondenterna inte visste om det finns någon form av kommunövergripande samordning av kommunens arbete med att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsbrott.

I sammanhanget kan nämnas att det finns kommuner som inrättat centrala samordningsfunktioner i syfte att effektivisera och stärka arbetet som sker i sektorer och bolag, men även i syfte att stärka samordningen med nationella myndigheter. Frågan om en central samordningsfunktion är en fråga som Härryda kommun kan utreda om det finns förutsättningar och vinster med att införa.

Samverkan med andra myndighetsaktörer

- **Frågeställning 5:** Hur ser kommunens samverkan ut med andra myndighetsaktörer i syfte att förebygga, förhindra och upptäcka välfärdsfusk/brott samt utbyta erfarenheter med andra?

Under intervjuerna och i genomförd enkätundersökning framkommer att kommunen samverkar med flera myndighetsaktörer på olika nivåer. Som exempel lyfts; Skatteverket, Försäkringskassan, Polisen och Arbetsförmedlingen. Samverkan beskrivs dock inte vara formaliserad med ett särskilt fokus just på välfärdsbrott, även om dessa frågor berörs på olika sätt i kontakt med såväl andra myndigheter och kommuner. Kommunen har också inom olika verksamheter informationsutbyten i syfte att förebygga och upptäcka välfärdsbrott. I flera intervjuer lyfts exempel på nätverk med andra kommuner och myndigheter. Inom verksamhetsområdena föreningsstöd och personlig assistans har det inte funnits någon utbredd samverkan mellan andra myndigheter.

Kommentarer

Vi ser att Härrydas kommuns verksamheter på olika sätt har kontakt, nätverk och erfarenhetsutbyten med andra myndighetsaktörer liksom andra kommuner och aktörer genom olika nätverk. Samverkan beskrivs dock inte vara formaliserad med ett särskilt fokus just på välfärdsbrott, även om dessa frågor berörs på olika sätt i kontakt med såväl andra myndigheter och kommuner. Däremot ser vi positivt på att det finns en god samverkan med andra myndighetsaktörer.

Visselblåsarfunktion

- **Frågeställning 6:** Har kommunen en visselblåsarfunktion och är den i så fall känd?

Ny visselblåsarlag påverkar kommuner

Den 23 oktober 2019 antogs EU-direktivet (EU 2019/1937) om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av unionsrätten (det sk. visselblåsarlag). Direktivet trädde i kraft den 16 december samma år. Av direktivet framgår att medlemsländerna ska ha införlivat det i sin nationella lagstiftning senast den 17 december 2021. Sverige har även sedan tidigare en lag som skyddar arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållande mot repressalier. Till följd av EU-direktivet fattade Riksdagen den 29 september 2021 beslut om att anta en ny, mer omfattande lag om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. *Lagen om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (2021:890)*, även kallad visselblåsarlagen, trädde i kraft den 17 december 2021. Enligt lagen behöver kommuner inrättat interna rapporteringskanaler och förfaranden för att hantera och följa upp inkomna rapporter den 17 juli 2022. Kommuner får dela interna rapporteringskanaler och förfaranden med andra kommuner och med kommunala bolag, stiftelser och föreningar. Arbetsmiljöverket ska utöva tillsyn över att verksamhetsutövare inrättar interna rapporteringskanaler och förfaranden. Den

17 december 2021 skedde även vissa förändringar i offentlighets- och sekretesslagen vilket kommer att medföra att uppgifter om enskilda personer i uppföljningsärenden i enlighet med den nya visselblåsarlagen sekretessskyddas. Sekretessen gäller både uppgifter om den som rapporterar och andra enskilda personer som utpekats i ärendet.

I den nya visselblåsarlagen ställs det krav på hur inkomna rapporter om missförhållanden ska hanteras. Vidare innebär den nya lagen att det ska införas särskilda kanaler för rapportering av missförhållanden och att uppgifter om visselblåsares identitet ska omfattas av sekretess. Detta är nytt jämfört med dagens reglering, och innebär ett bättre skydd för den enskilde och tydligare krav på hur uppgifter som rapporteras ska hanteras. Det ska även finnas ett skydd mot repressalier som riktas mot personer som bistår vid rapporteringen, mot personer som har koppling till den rapporterade personen eller mot juridiska personer som den rapporterade personen äger, arbetar för eller på annat sätt har koppling till i ett arbetsrelaterat sammanhang. Däremot gäller inte skyddet för personer som rapporterar i egenskap av t.ex. elever, patienter eller medborgare i allmänhet dvs. personkategorier som inte har någon form av arbetsmässig relation till verksamhetsutövaren.

Lagen gäller vid rapportering i ett arbetsrelaterat sammanhang av information om missförhållanden som det finns ett allmänintresse av att de kommer fram. Det kan gälla ett handlande eller en underlåtenhet att göra något. Kravet på allmänintresse innebär att rapportering om förhållanden som enbart rör personens egna arbets- eller anställningsförhållanden normalt sett inte omfattas av skyddet. Sådana frågor bör istället hanteras enligt de vanliga mekanismer som finns inom arbetsrätten och arbetsmiljörätten.

Rapporterna ska kunna lämnas skriftligt, muntligt och vid fysiskt möte. Den rapporterade personen ska få en bekräftelse på att rapporten tagits emot inom sju dagar. Återkoppling ska sedan ges i skälig omfattning och senast inom tre månader efter bekräftelsen.

Ett 20-tal myndigheter ska, utöver en intern rapporteringskanal, även ska tillhandahålla externa rapporteringskanaler. Till skillnad från en intern rapporteringskanal gör en extern rapporteringskanal det möjligt för arbetstagare att slå larm till en statlig myndighet som har utsetts av regeringen. En kommun har inte skyldighet, utifrån lagens 6 kap 1 §, att ha externa rapporteringskanaler.

Behovet av visselblåsarfunktion

Behovet av en visselblåsarfunktion stöds av en studie gjord av BRÅ (2019). I studien påvisas en tystnadskultur där anställda inom rättsväsendet undviker att uppmärksamma brott och oegentligheter på sin arbetsplats på grund av att det vill värnas om arbetsplatsens rykte eller att anställda inte vågar lyfta fel eller oegentligheter. Enligt SKR:s rapport (2021) förekommer sådan tystnadskultur även inom kommunal sektor. Av studien framgår att vissa kommunanställda tjänsteperson upplever en oro kopplat till att driva frågor om välfärdsbrott. I synnerhet om det rör sig om att synliggöra eventuella interna brister eftersom detta, enligt några intervjupersoner, skulle kunna leda till utfrysning.

Härryda kommuns arbete med att införa visseblåsarfunktion

I Härryda kommun finns en inrättad kommuncentral visseblåsarfunktion. Visseblåsarfunktionen är placerad centralt i kommunen. Rapportering kan ske skriftligen, muntligen eller genom att medarbetaren bokar ett fysiskt möte. Den skriftliga rapporteringslösningen tillhandahålls av IT-avdelningen i form av en funktionsbrevlåda samt ett kontaktformulär på harryda.se. Det är även möjligt att skicka fysisk post till funktionen genom att ställa brevet till visseblåsarfunktionen. Sedan riktlinjen framtog har tillvägagångssättet för den skriftliga rapporteringslösningen ändrats till en e-tjänst istället för funktionsbrevlåda. E-tjänsten nås via Härryda kommuns hemsida. Rutinen har inte uppdaterats med denna information ännu.

Rollerna som bildar visseblåsarfunktionen är säkerhetschef, personalchef och kommunjurist. Dessa funktioner ansvarar gemensamt för värdering av inkomna anmälningar och beslutar om fortsatt hantering av inkomna ärenden. Kansliens registrator kommer att ha en administrativ roll i de fall som rapporten leder till en utredning varpå rapporten och utredningsmaterialet kommer att diarieföras. Vid förfall för någon av dessa tjänstepersoner, eller då någon av rollerna inte kan delta i handläggningen på grund av att ärendet har sådan anknytning till tjänstepersonen själv att det inte är lämpligt, ersätter säkerhetssamordnare, verksamhetsutvecklare på personalfunktionen och/eller kommunens andra kommunjurist. Riktlinjen beskriver även hur man ska gå tillväga i situationer där det finns risk för jäv.

För inkomna rapporter görs först en bedömning om de faller inom visseblåsarfunktionens syfte, och i de fall anmälan bedöms avse en sådan fråga påbörjas ett uppföljningsärende. Visseblåsarfunktionen gör bedömningen om extern hjälp behöver anlitas för att genomföra hela eller delar av utredningen. Om visseblåsarfunktionen gör bedömningen att det finns misstanke om brott kommer en polisanmälan att göras. I dessa fall sker fortsatt utredning inom ramen för polis- och/eller åklagarmyndighetens arbete. Det finns en framtagen riktlinje för visseblåsarfunktionen i Härryda kommun, framtagen av personalfunktionen 2022-02-21. Riktlinjen innehåller information om hur du kan rapportera om missförhållanden av allmänintresse genom kommunens interna rapporteringskanal (visseblåsarfunktionen), till externa rapporteringskanaler samt information om grundlagsskyddade fri- och rättigheter.

Visseblåsarfunktionen omfattar hela Härryda kommunkoncern, vilket innefattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, välfärdsnämnden, förvaltningen och de kommunala bolagen. Enligt riktlinjen framgår vilka personer som kan användas av visseblåsarfunktionen och det är endast de personer och roller som omfattas av lagens skydd vid användande av visseblåsarfunktionen. Det framgår av riktlinjen att personkategorier som inte räknas upp i form av till exempel kommuninvånare, skolelever, brukare, patienter, hyresgäster och politiker omfattas inte av det skydd som lagstiftningen ger vid rapportering av missförhållanden av allmänintresse.

Inkomna anmälningar är allmänna handlingar som diarieföras och kan begäras ut, men en sekretessprövning sker vid varje förfrågan om utlämnande. Uppgifter i handlingen som direkt eller indirekt kan röja den rapporterade personens identitet är belagda med absolut sekretess. Denna sekretess kan därför endast brytas genom en

sekretessbrytande bestämmelse så som att den rapporterade personen lämnar sitt samtycke till att sekretessen bryts.

Det framgår vidare av riktlinjen vilka olika rapporteringskanaler det finns. Som vi nämnt tidigare kan rapportering ske skriftligen, muntligen eller genom att boka ett fysiskt möte. Riktlinjen beskriver tillvägagångssättet för varje rapporteringsmöjlighet. Medarbetare kan bland annat även välja att rapportera direkt till behörig myndighet genom att använda myndighetens externa rapporteringskanal. Medarbetare som väljer att rapportera externt erhåller samma skydd som vid användande av den interna rapporteringskanalen om samtliga förutsättningar är uppfyllda.

Det framgår av intervjuer att det inte har kommit de intervjuade till kännedom om det inkommit någon anmälan till visseblåsarfunktionen som tyder på välfärdsbrottslighet.

Kommentarer

I dagsläget finns en formaliserad visseblåsarfunktion i kommunen. Vi ser positivt på att det finns möjlighet för anställda och allmänheten att rapportera in misstänkta missförhållanden då detta kan medföra att fler misstänkta missförhållanden eller oegentligheter kommer kommunen till kännedom. Då lagen inte omfattar ett skydd mot repressalier för t.ex. elever, föräldrar eller medborgare i allmänhet är det dock viktigt att kommunen i sina informations- och kommunikationsinsatser är tydlig med detta och lagens begränsningar. Vi ser positivt att detta framgår tydligt av riktlinjen för visseblåsarfunktionen i Härryda kommun. Detsamma gäller visseblåsarfunktionen i relation till offentlighets- och sekretesslagen, utifrån perspektivet att det finns risk för att ärenden som inte är att betrakta som *visseblåsarärende* enligt lagens mening rapporteras in.

2022-12-05

Marie Lindblad

Uppdragsledare

Emma Ekstén

Projektledare

Denna rapport har upprättats av Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB (org nr 556029-6740) (PwC) på uppdrag av Härrydas kommuns revisorer enligt de villkor och under de förutsättningar som framgår av projektplan från den 2022-06-13. PwC ansvarar inte utan särskilt åtagande, gentemot annan som tar del av och förlitar sig på hela eller delar av denna rapport.

Building a better
working world

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Landvetter Södra Utveckling AB, org.nr 559147 - 2377

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Landvetter Södra Utveckling AB för räkenskapsåret 2022. Bolagets årsredovisning ingår på sidorna 6-20 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Landvetter Södra Utveckling AB:s finansiella ställning per den 31 december 2022 och av dess finansiella resultat för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till Landvetter Södra Utveckling AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 1-5. Det är styrelsen och den verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer vi riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för våra uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar vi oss en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar vi lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar vi en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Vi drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om vi drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste vi i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Våra slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar vi den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Vi måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Vi måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som vi identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Landvetter Södra Utveckling AB för räkenskapsåret 2022 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till Landvetter Södra Utveckling AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett tryggt sätt. Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett tryggt sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder vi professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaper. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på vår professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för vårt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har vi granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Göteborg den dag som framgår av elektronisk underskrift

Ernst & Young AB

Anders Linusson
Auktoriserad revisor

PENNEO

Signaturerna i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

ANDERS LINUSSON

Auktoriserad revisor

Serienummer: 19740605xxxx

IP: 145.62.xxx.xxx

2023-03-24 14:06:27 UTC

Detta dokument är digitalt signerat genom Penneo.com. Den digitala signeringsdatan i dokumentet är säkrad och validerad genom det datorgenererade hashvärdet hos det originella dokumentet. Dokumentet är läst och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. All kryptografisk information är innesluten i denna PDF, för framtida validering om så krävs.

Hur man verifierar originaliteten hos dokumentet

Detta dokument är skyddat genom ett Adobe CDS certifikat. När du öppnar

dokumentet i Adobe Reader bör du se att dokumentet är certifierat med **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com> Detta garanterar att dokumentets innehåll inte har ändrats.

Du kan verifiera den kryptografiska informationen i dokumentet genom att använda Penneos validator, som finns på <https://penneo.com/validator>

Lekmannarevisorerna i Landvetter Södra Utveckling AB

För kännedom och beaktande
Bolagsstyrelsen i Landvetter Södra Utveckling
AB

Till årsstämman i
Landvetter Södra Utveckling AB
Org nr 559147-2377

För kännedom
Fullmäktige i Härryda kommun

Granskningsrapport för 2022

Vi, av fullmäktige i Härryda kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Landvetter Södra Utveckling AB:s verksamhet för 2022. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen och god revisions sed i kommunal verksamhet samt utifrån bolagsordning och fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Under året har en grundläggande granskning avseende styrning, kontroll, åtgärder samt måluppfyllelse genomförts.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga som grund för vårt uttalande nedan. Utifrån genomförd granskning gör vi följande bedömningar avseende revisionsåret 2022:

Att bolagets verksamhet sammantaget i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt sätt.

Att bolagets verksamhet har bedrivits på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Att bolagets interna kontroll inom granskade områden har varit tillräcklig.

Underlag för revisionell bedömning samt förslag till utvecklingsområden redovisas i bifogade dokument.

Mölnlycke den 28 mars 2023

Ingegerd Helén
Lekmannarevisor

Christer Holmberg
Lekmannarevisor

Bilagor: Grundläggande granskning

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Härryda Vatten och Avfall AB, org.nr 559259-4591

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Härryda Vatten och Avfall AB för år 2022.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Härryda Vatten och Avfall ABs finansiella ställning per den 31 december 2022 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för Härryda Vatten och Avfall AB.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Härryda Vatten och Avfall AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Våra mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av årsredovisningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Härryda Vatten och Avfall AB för år 2022 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Vi tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till Härryda Vatten och Avfall AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation, och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Vårt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed vårt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

En ytterligare beskrivning av vårt ansvar för revisionen av förvaltningen finns på Revisorsinspektionens webbplats: www.revisorsinspektionen.se/revisornsansvar. Denna beskrivning är en del av revisionsberättelsen.

Göteborg den dag som framgår av vår elektroniska signatur

Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Gunilla Lönnbratt
Auktoriserad revisor

Deltagare

ÖHRLINGS PRICEWATERHOUSECOOPERS AB 556029-6740 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

2023-03-07 17:08:39 UTC

Namn returnerat från Svenskt BankID: Gunilla Fredrika Lönnbratt

Datum

Gunilla Lönnbratt

Leveranskanal: E-post

Lekmannarevisorerna i Härryda Vatten och Avfall AB

För kännedom och beaktande
Bolagsstyrelsen i Härryda Vatten och Avfall AB

Till årsstämman i
Härryda Vatten och Avfall AB
Org nr 559259-4591

För kännedom
Fullmäktige i Härryda kommun

Granskningsrapport för 2022

Vi, av fullmäktige i Härryda kommun utsedda lekmannarevisorer, har granskat Härryda Vatten och Avfall AB:s verksamhet för 2022. Granskningen har utförts av sakkunniga som biträder lekmannarevisorerna.

Styrelse och VD ansvarar för att verksamheten bedrivs enligt gällande bolagsordning, ägardirektiv och beslut samt de lagar och föreskrifter som gäller för verksamheten.

Lekmannarevisorerna ska granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt och om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen och god revisionsd i kommunal verksamhet samt utifrån bolagsordning och fastställda ägardirektiv.

Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och prövning. Under året har en grundläggande granskning avseende styrning, kontroll, åtgärder samt måluppfyllelse genomförts.

Vi anser att de revisionsbevis vi inhämtat är tillräckliga som grund för vårt uttalande nedan. Utifrån genomförd granskning gör vi följande bedömningar avseende revisionsåret 2022:

Att bolagets verksamhet sammantaget i allt väsentligt har skötts på ett ändamålsenligt sätt.

Att bolagets verksamhet har bedrivits på ett från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt.

Att bolagets interna kontroll inom granskade områden har varit tillräcklig.

Underlag för revisionell bedömning samt förslag till utvecklingsområden redovisas i bifogade dokument.

Mölnlycke

Bengt Sandén
Lekmannarevisor

Mats Eskilson
Lekmannarevisor

Bilagor: Grundläggande granskning

Deltagare

HÄRRYDA VATTEN OCH AVFALL AB 559259-4591 Sverige

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Mats Rune Gustav Eskilson

Mats Eskilson

Lekmannarevisor

2023-03-14 17:11:14 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Signerat med Svenskt BankID

Namn returnerat från Svenskt BankID: Bengt Ove Sandén

Bengt Sandén

Lekmannarevisor

2023-03-17 12:15:15 UTC

Datum

Leveranskanal: E-post

Building a better
working world

Revisionsberättelse

Till bolagsstämman i Förbo AB, org.nr 556109-8350

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Jag har utfört en revision av årsredovisningen för Förbo AB för räkenskapsåret 2022. Bolagets årsredovisning ingår på sidorna 30-47 i detta dokument.

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av Förbo AB:s finansiella ställning per den 31 december 2022 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att bolagsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt ansvar enligt dessa standarder beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till Förbo AB enligt god revisorssed i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för den andra informationen på sidorna 1-29 och 50-59. Den andra informationen består av obligatorisk information om hållbarhet enligt Årsredovisningslagen.

Mitt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och jag gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med min revision av årsredovisningen är det mitt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar jag även den kunskap jag i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om jag, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är jag skyldig att rapportera detta. Jag har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Styrelsen och verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar styrelsen och verkställande direktören för bedömningen av bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och verkställande direktören avser att likvidera bolaget, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Revisorns ansvar

Mina mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om att årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- skaffar jag mig en förståelse av den del av bolagets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.

- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om bolagets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver min revision av årsredovisningen har jag även utfört en revision av styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Förbo AB för räkenskapsåret 2022 samt av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust.

Jag tillstyrker att bolagsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Jag har utfört revisionen enligt god revisionsd i Sverige. Mitt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorns ansvar*. Jag är oberoende i förhållande till Förbo AB enligt god revisorsd i Sverige och har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust. Vid förslag till utdelning innefattar detta bland annat en bedömning av om utdelningen är försvarlig med hänsyn till de krav som bolagets verksamhetsart, omfattning och risker ställer på storleken av bolagets egna kapital, konsolideringsbehov, likviditet och ställning i övrigt.

Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att tillse att bolagets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och bolagets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att bolagets bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorns ansvar

Mitt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed mitt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller
- på något annat sätt handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen.

Mitt mål beträffande revisionen av förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust, och därmed mitt uttalande om detta, är att med rimlig grad av säkerhet bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsd i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot bolaget, eller att ett förslag till dispositioner av bolagets vinst eller förlust inte är förenligt med aktiebolagslagen.

Som en del av en revision enligt god revisionsd i Sverige använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen och förslaget till dispositioner av bolagets vinst eller förlust grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på min professionella bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att jag fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelse skulle ha särskild betydelse för bolagets situation. Jag går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för mitt uttalande om ansvarsfrihet. Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat styrelsens motiverade yttrande samt ett urval av underlagen för detta för att kunna bedöma om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Göteborg den dag som framgår av min elektroniska signatur

Hans Gavin
Auktoriserad revisor

PENNEO

Signaturena i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

Hans Gavin

Auktoriserad revisor

Serienummer: 19620411xxxx

IP: 155.4.xxx.xxx

2023-03-14 13:12:27 UTC

Detta dokument är digitalt signerat genom Penneo.com. Den digitala signeringsdatan i dokumentet är säkrad och validerad genom det datorgenererade hashvärdet hos det originella dokumentet. Dokumentet är låst och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. All kryptografisk information är innesluten i denna PDF, för framtida validering om så krävs.

Hur man verifierar originaliteten hos dokumentet

Detta dokument är skyddat genom ett Adobe CDS certifikat. När du öppnar

dokumentet i Adobe Reader bör du se att dokumentet är certifierat med **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com> Detta garanterar att dokumentets innehåll inte har ändrats.

Du kan verifiera den kryptografiska informationen i dokumentet genom att använda Penneos validator, som finns på <https://penneo.com/validator>

GRANSKNINGSRAPPORT

Till bolagsstämman i Förbo AB

Org.nr 556109-8350

Vi har granskat bolagets verksamhet under år 2022. Granskningen har utförts i enlighet med bestämmelserna i aktiebolagslagen, kommunallagen och god sed.

Vi bedömer att bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig. Någon grund för anmärkning mot styrelsens och verkställande direktörens förvaltning föreligger inte.

Den granskning som ligger grund för vårt uttalande finns upprättad i granskningsredogörelse som överlämnats till bolagets styrelse.

Mölnlycke, 24 februari 2023

Anna-Lena Mellquist
Lekmannarevisor

Björn Brogren
Lekmannarevisor

Thomas Svensson
Lekmannarevisor

Ing-Britt Magnusson
Lekmannarevisor

PENNEO

Signaturena i detta dokument är juridiskt bindande. Dokumentet är signerat genom Penneo™ för säker digital signering. Tecknarnas identitet har lagrats, och visas nedan.

"Med min signatur bekräftar jag innehållet och alla datum i detta dokumentet."

ING-BRITT MAGNUSSON

Lekmannarevisor

Serienummer: 19470822xxxx

IP: 185.205.xxx.xxx

2023-02-24 11:28:29 UTC

Rolf Björn Åke Brogren

Lekmannarevisor

Serienummer: 19650418xxxx

IP: 217.213.xxx.xxx

2023-02-24 11:31:44 UTC

ANNA-LENA MELLQUIST

Lekmannarevisor

Serienummer: 19490930xxxx

IP: 81.235.xxx.xxx

2023-02-25 07:02:12 UTC

THOMAS SVENSSON

Lekmannarevisor

Serienummer: 19620826xxxx

IP: 98.128.xxx.xxx

2023-02-26 19:31:47 UTC

Detta dokument är digitalt signerat genom Penneo.com. Den digitala signeringsdatan i dokumentet är säkrad och validerad genom det datorgenererade hashvärdet hos det originella dokumentet. Dokumentet är låst och tidsstämplat med ett certifikat från en betrodd tredje part. All kryptografisk information är innesluten i denna PDF, för framtida validering om så krävs.

Hur man verifierar originaliteten hos dokumentet

Detta dokument är skyddat genom ett Adobe CDS certifikat. När du öppnar

dokumentet i Adobe Reader bör du se att dokumentet är certifierat med **Penneo e-signature service** <penneo@penneo.com>. Detta garanterar att dokumentets innehåll inte har ändrats.

Du kan verifiera den kryptografiska informationen i dokumentet genom att använda Penneos validator, som finns på <https://penneo.com/validator>